

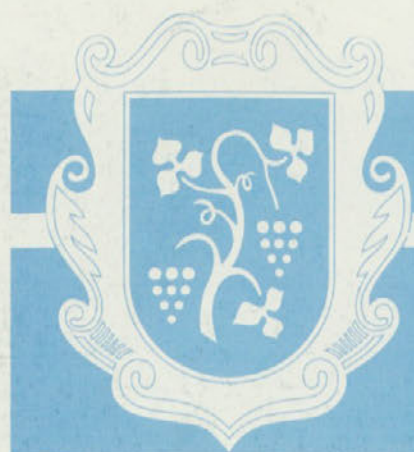
1957 (1957/01) KREL)

TRBAR

DALMATIN

BOHORIC

M. M. M.

Vipavski glas

letnik XXIII | junij 2008/št. 85

...
LJUBITI JO V VSAKEM STIHU
SLOVENSKI PESNIKI SO ZNALI.
VSO LEPOTO DOMOVINE, POLNO NEOKRNFJENE MILINE,
S PERESOM SO V PESMI STKALI.
VERZI VODNIKA, PREŠERNA, GREGORČIČA IN KOSOVELA
SO NEPOZABNA POEZIJA,
VSTAJAJOČA KAKOR FENIKS IZ PEPELA.
DA! ONI ZNALI SO JO POČASTITI,
OPEVATI V NJEJ LASTNEM JO JEZIKU ...

VESELJE GLEDATI JE DOMOVINO,
KAKO DEL SEBE JE ZDRUŽENI EVROPI PODARILA.
PA VENDAR VSI PO MALEM SE BOJIMO,
DA NE BI NASE POZABILA.
NARODNA ZAVEST
NAJ MATI BO SLOVENSKIM SINOM.
KULTURA PREŽENE NAJ NOROST,
POLOŽI V SRCE MODROST,
ELIKSIR ŽIVLJENJA JE PREDAJANJE SPOMINOM ...

L.P., DIJAK ŠGV: SLOVENIJA

ZA DAN DRŽAVNOSTI VSEM NAŠIM BRALCEM ISKRENO ČESTITAMO.

Naslovnica:

Jedkanica Mihe Maleša iz leta 1951 - Trubar s svojimi sodelavci: Kreljem, Dalmatinom in Bohoričem

Zadnja stran:

Kreljeva Otročja biblija

Občinski praznik 2008

Ob prazniku občine Vipava je prisotne na slavnostni seji nagovoril Ivan Princes:

Spoštovane gostje, cenjeni gostje, drage občanke in občani, veseli me, da vas vse tu zbrane pozdravim na dan praznika Občine Vipava.

Še posebej z veseljem med nami pozdravljam ministra za obrambo, gospoda Karla Erjavca, ki si je vzel čas, da nas obišče in kot slavnostni govornik našemu domačemu prazniku, ki sledi državnemu, prida še poseben pečat.

Znan pregovor pravi, da se tudi tisoč kilometrov dolga pot začne z enim korakom. Človek se že kot otrok na svojo življenjsko pot preizkušenj, v neizmerno radost staršev, poda s prvim korakom. Kot župan naše občine sem lahko nadvse zadovoljen, da Občina Vipava občanom in vsem, ki se za to odločijo, ponuja izobraževanje v širokem spektru, korak za korakom. Letošnja velika pridobitev je izgradnja novega otroškega vrtca v Vipavi, lanska pa dokončanje adaptacije podružnične šole v Vrhpolju; pred leti pa smo zaključili in zaokrožili osnovnošolski prostor v Podnanosu. Odlično nadaljevanje šolanja ponuja v širšem slovenskem prostoru poznana Škofijska gimnazija, za vzgled pa nam je vsekakor tudi Center za usposabljanje invalidnih otrok. To bogato ponudbo kot pika na i dopolnjuje Center za usposabljanje Slovenske vojske, ki se razvija v vsem razmahu. Tu vidimo možnost, da se vojakom, kadetom in vsem, ki se bodo radi vračali v naše kraje, izkažemo prisrčno dobrodošlico in prijazen sprejem, da ponesejo dober glas o naši turistični ponudbi v širši evropski prostor. Vabilu v ta prostor ob bok bo stala izgradnja novih stanovanj in ureditev obrtnih con, kar bo zagotavljalo bivanje in delovna mesta sedanjim in novim občanom. Omeniti velja, da bomo v prihodnje v Lanthierijevem gradu vsem zainteresiranim ponudili izobraževanje na visokošolskem študiju v okviru Politehnikе.

Glede na navedeno, menim, da se včasih premalo zavedamo, kaj imamo – čudovito zeleno dolino, delavne in prizadevne ljudi, mnogo izvirnih idej, ki čakajo na uresničenje in ponujajo nadaljnjo pot do uspeha tako posamezniku kot posledično širši – lokalni skupnosti. Z vsem, s čimer razpolagamo, bi morali večkrat složno stopiti skupaj, namesto da se spotikamo drug ob drugega. Mogoče se pa res nikoli ne vprašamo, zakaj četa vojakov nikoli ne koraka čez most. Zakaj? Ker moč, ki je složna, ruši mostove.

Želim, da mostovi, ki združujejo, še dolgo dobro služijo (če se malo pošalim – je to dobro tudi za proračun), tisti pa, ki so grajeni na temelju predsodkov in zavisti, pa bi morali biti nemudoma porušeni. Sicer bomo še dolgo ugotavljali, da človek še nikoli ni bil tako blizu zvezdam in tako daleč od samega sebe.

Naj temu ne bo tako, Vipava, Slovenske Benetke, je vendarle mesto številnih mostov, ki že stoletja združujejo.

Hvala.

SEBASTIJAN KRELJ 1538-1567

V letošnjem Trubarjevem letu mineva tudi 470 let od rojstva našega rojaka Sebastijana Krelja. Nanj nas v Vipavi spominja plošča, vzdana na pročelje hiše Glavni trg št. 1 in Kreljeva ulica. Čeprav je bil Krelj kar 30 let mlajši od Trubarja, ga je le-ta visoko cenil, ga izbral za svojega pomočnika in kmalu tudi za svojega namestnika. O rojaku Krelju smo v VG že pisali. Tokrat bo ta zapis namenjen Krelju kot Trubarjevemu izbrancu in človeku, ki ga je Trubar še posebno cenil.

Sebastijan Krelj je bil rojen 1538 v Vipavi, ki je bila pomembno luterantsko središče. Štiri leta je študiral v Jeni pri radikalnem reformatorju, pisatelju in enem največjih duhov tistega časa, Matiji Vlačiču iz Labina v Istri. Leta 1561 je postal magister in Vlačičev pomočnik, njegov najljubši in najzvestejši sodelavec, med slovenskimi pridigarji pa edini, ki je bil po končanih univerzitetnih študijah promoviran v magistra teologije. Z njim je potoval po Istri in Kranjskem ter se tako ustavil tudi v Ljubljani, kjer je pridigal v slovenščini in nemščini in si s tem pridobil naklonjenost in pozornost Primoža Trubarja. Ko se je Trubar z njima srečal v Ljubljani, Krelja sploh ni hotel spustiti iz rok. Spoznal je, da bi mu bil mladi učenjak lahko v veliko pomoč pri njegovem delu. Krelj je znal nemško, latinsko, grško, hebrejsko, cirilico in latinico in pisal pesmi. Trubar je poznal tudi njegov rojstni kraj in razmere, v katerih se je protestantizem pri nas razvijal. Rodbina Lanthierijev je bila naklonjena novi veri in Lovrenca Lanthierija je Trubar imenoval »Nikodema«, ker je skrivaj pospeševal luterantstvo.

Zato je Trubar 1563. leta zaprosil kranjske deželne stanove, naj mu Krelja dodele za pomočnika, kar se je tudi zgodilo. Krelj je to službo sprejel in zapustil Vlačiča. Ta ga je v Ljubljani pustil v trdnem prepričanju, da bo edino Sebastijan Krelj vreden te službe. Tako je Krelj postal drugi pridigar ljubljanske cerkvene občine, v stanovski šoli pa je poučeval verouk in »druge dobre umetnosti«. Kot Trubarjev pomočnik v Ljubljani je Krelj za kratek čas odšel v Regensburg, tam spravi v red svoje obveznosti, se dal posvetiti ter se vrnil v Ljubljano in nadaljeval s svojim delom.

Kako sta bila Trubar in Krelj povezana, nam pove tudi podatek, da je imel Trubar svoje knjige spravljene v Kreljevi hiši v Ljubljani in pri njem imel leta 1567 v juniju mesecu svojo zadnjo sinodo. Čeprav so ga hoteli pridobiti proti Trubarju, se mu Krelj ni nikoli izneveril. Tudi, če si v nekaterih stvareh nista bila enotna, sta znala ohraniti vsak svojo samostojnost. Krelj je bil v Ljubljani z vsemi v dobrih odnosih.

Spominska plošča Sebastijanu Krelju na Glavnem trgu v Vipavi

Ko je moral Trubar leta 1565 že drugič iz Ljubljane, je iskal različne možnosti, kako zagotoviti razvoj šolstva in seveda tudi literature. In spet je imel v mislih Krelja, ki je bil njegov pomočnik z izostrenim pisateljskim darom in vsestransko nadarjen. Gotovo je Trubar pripomogel, da je bil Krelj leta 1565, kljub mladosti, imenovan za superintendenta slovenske evangeličanske cerkve in tako po izgonu Trubarja tudi njegov namestnik. Žal, tega dela ni mogel dolgo opravljati, saj je bolehal za jetiko in v Ljubljani umrl 25.12.1567, star komaj 29 let. Zapustil je vdovo z otrokom.

Med vsemi slovenskimi protestantskimi pisci je bil Krelj najbolj izobražen ne samo v teologiji, pač pa tudi v jezikoslovju. Leto pred smrtjo je postal naš drugi tiskani protestantski pisec. V Regensburgu je izdal Otročjo biblijo (1566). Leto kasneje še Postilo slovensko. Jezikovno in pravopisno je bil Krelj bolj izobražen od Trubarja in dal knjižnemu jeziku širšo podlago. Pomembna je Kreljeva pravopisna reforma. Njeni sadovi so vidni v Dalmatinovi bibliji in Bohoričevi slovnici.

Krelj je bil človek s širšimi razgledi kakor Trubar, ostrejši mislec, manj zgovoren, a bolj rezek v polemiki. Bil je bolj učen teolog, kakor praktičen dušni pastir. Njegova največja zasluga je izpopolnitev pisave in knjižnega jezika. Zato je prav, da se ga Vipavci tudi v Trubarjevem letu spominjamo in smo nanj ponosni, saj je bil med glavnimi protestantskimi pisci takratne dobe na Slovenskem.

Magda Rodman

Ali ste vedeli?

Leta 1566 je Sebastijan Krelj napisal Sveto pismo prirejeno za otroke, naslov katerega je bil Otročja biblija. Danes so ohranjeni le trije izvodi; prvi se nahaja v Vatikanu, drugi v Londonu in tretji v Ulmu. Naslednje leto je izdal prvi del Slovenske postile. Nadaljevanje mu je preprečila prezgodnja smrt. V svojih delih pa je nakazal smernice za oblikovanje slovenskega knjižnega jezika. Upošteval jih je celo Jurij Dalmatin.

* * *

Sebastijan Krelj iz Vipave je napisal 11 pesmi, Otročjo biblijo leta 1566 in prvi del Postile slovenske leta 1567. Prva knjiga je bila namenjena šoli in vsebuje poleg drugega tudi katekizem v petih jezikih, druga prinaša poljudno razlago nedeljskih in prazničnih evangelijev. Jezikovno in pravopisno pomenijo ti spisi v primeri s Trubarjevimi velik napredek, ker je bil Krelj jezikoslovno bolj izobražen. Zlasti je treba poudariti čistejši jezik, dosleden črkopis (glede sičnikov in šumnikov), uvedel pa je tudi rabo naglasnih znamenj.

* * *

OD BUKVARNICE DO KNJIŽNICE

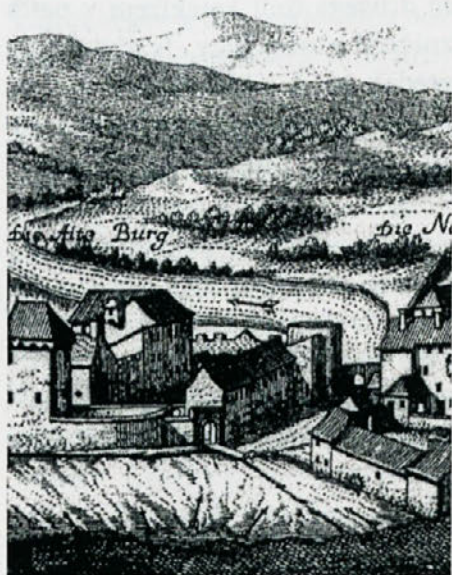
Za knjižnico je od nekdaj veljala urejena zbirka knjig in drugega knjižničnega gradiva oziroma prostor ali stavba, kjer je to gradivo shranjeno. Ime »knjižnica« izhaja iz besede knjiga, ki jo je prvi uporabil Sebastijan Krelj leta 1567. Prej se je v Sloveniji uporabljalo ime bukvišče oziroma bukvarnica.

VITEZ ANDREJ IZ VIPAVSKEGA TURNA

Vojskovođa Andrej Baumkircher

brat Greif, ki je bil oskrbnik gradu

Vipavski tabor z Baumkircherjevim turnom v 17. stoletju

Veliki Vipavci so najslavnejši v tujini. Tam so jim postavili tudi spomenike. Diplomatu in piscu Žigi Herbersteinu pred Vserusko knjižnico tujih literatur v Moskvi, vojskovodji Andreju Baumkircherju pa v Vojnozgodovinskem muzeju na Dunaju. V Sloveniji je zapostavljen, saj je rojak Žiga dosti bolj znan. Če ne bi nekoč v Vipavi stala trdnjavnica Baumkircherjev turn, bi bil nemara pozabljen tudi doma.

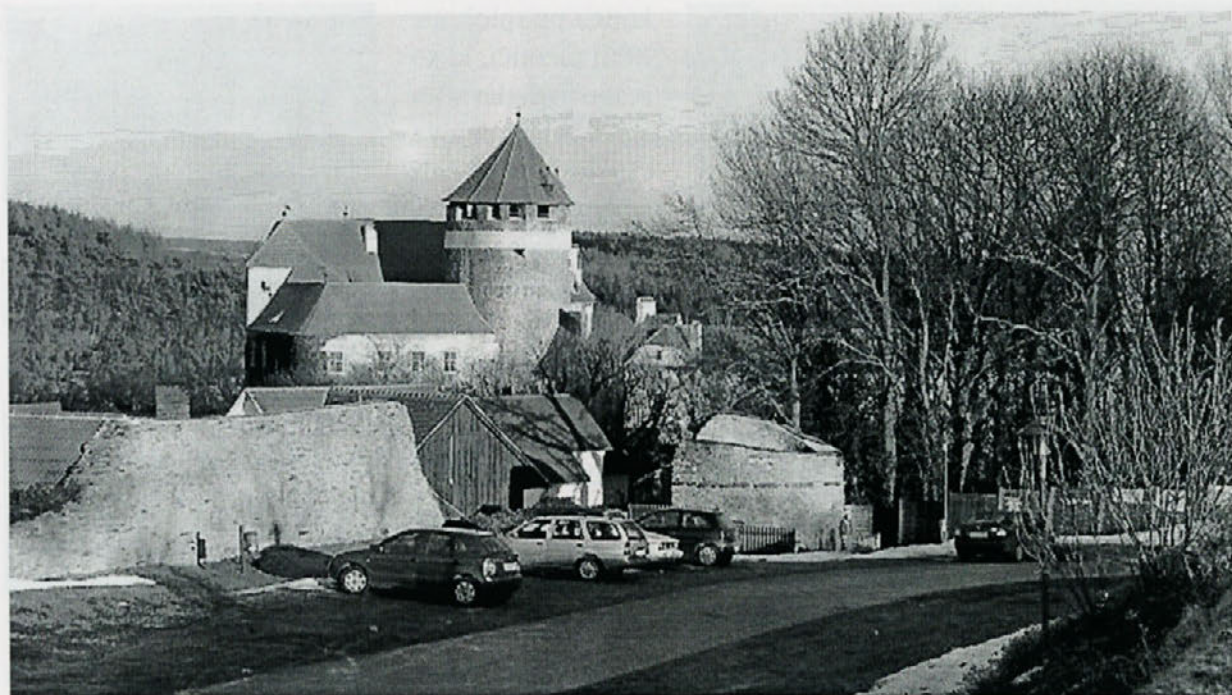
Cesar Frederik III.

Andrej Baumkircher se je rodil leta 1420 očetu Viljemu in materi Katarini plemeniti Süssenheim. Stari oče Jurij je bil meščanskega porekla, iz avstrijskega Gradca. Na Vipavsko je prišel opravljat službo grajskega oskrbnika. Vrata do plemstva mu je odprla poroka z Nežo, plemenito Kolenc, vdovo vipavskega uradnika Simona Šimca. Bila je potomka ministerialov grofov Andeških iz Kamnika, sedež družinskih posesti pa je bil v Spodnjih Lokah pri Krašnji ob sedanji avtocesti skozi Črni graben. Iz starih listin je znan tudi njen

Z njeno doto so si Baumkircherji gospodarsko precej opomogli. Andrejev oče je kasneje posest z dodatnimi nakupi razširil na 40 kmetij, na nekaj mlinov in vrsto drobnih služnosti, zaradi na novo pridobljenega plemstva pa je postal tudi cesarski glavar v Postojni. Z delom premoženja je pri vipavski cerkvi sv. Štefana ustanovil beneficij (duhovnik, ki ga je užival, je moral za pokojne Baumkircherje vsak teden brati

Lokacija nekdanjega stolpa

Grad Schlaining danes

po štiri maše), sina pa je po svojih graških zvezah že v mladih letih spravil na cesarski dvor. Zaradi svoje rasti je mladi Andrej med dvorjani zbudjal splošno pozornost. Vrstnike je v višino presegal za dve glavi, zaslovel pa je tudi zaradi izredne telesne moči. Zato je postal idealen kandidat za vojaški poklic, v njem pa se je zaradi nadarjenosti kmalu prebil na poveljniška mesta. Kot vojak

Schlaining: spominska plošča Baumkircherjev

najemnik je služil grofom Celjskim, ogrskemu in češkemu kralju ter avstrijskemu cesarju Frideriku III. Njegov zvezdni trenutek je nastopil leta 1452, ko je Dunajsko Novo mesto obranil pred vojsko avstrijskih deželnih stanov. Kot nagrado mu je cesar za simbolično zakupnino odstopil grad Schlaining na Gradiščanskem in mu dovolil ob njem ustanoviti novo naselje, dodelil pa mu je tudi pravico do kovanja lastnega denarja.

Andrej je kasneje storil cesarju še nekaj uslug. Leta 1459 ga je podprl ob volitvah za novega ogrskega kralja, leta 1462 pa ga je s svojimi vojaki rešil pred upornimi dunajskimi meščani. Kljub temu pa so se njuni odnosi počasi ohladili. Friderik III. je bil namreč reven cesar. Svoje vojake je plačeval neredno, na

Liebste vater unser heiliger gott der geystliche
 mein diltner vater der heiligen gott der geystliche
 pag ewig die ewigliche gott der ewig die ewigliche
 gott der ewigliche gott der ewigliche gott der ewigliche
 man nicht gott der ewigliche gott der ewigliche
 was dem feld gott der ewigliche gott der ewigliche
 pag ewigliche gott der ewigliche gott der ewigliche
 was ewigliche gott der ewigliche gott der ewigliche
 was ewigliche gott der ewigliche gott der ewigliche
 was ewigliche gott der ewigliche gott der ewigliche

In die pamphylische
 gott der ewigliche

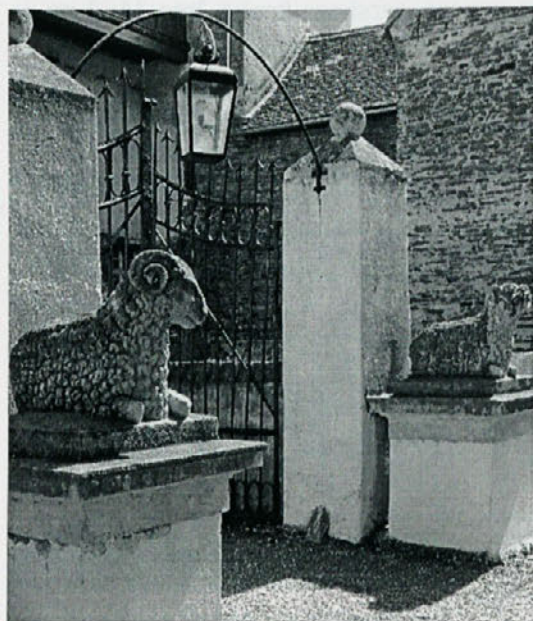
Dopis z Andrejevim podpisom

Zadnja bitka Andreja Baumkircherja

Konjice, Slovensko Bistrico in Maribor. Cesar se je seveda moral odzvati na to. Tako je 2. julija leta 1469 prišlo do velike bitke pri Fürstenfeldu, vzhodno od Gradca ob sedanji avstrijsko-madžarski meji, v kateri pa je Andrej Baumkircher cesarske čete dobesedno pregazil. Zmagovalcem je bila nato na milost in nemilost prepuščena vsa graška okolica. Ljudje potem že niso več vedeli, kateri nasilneži so hujši: turški ali domači. V časih, ko se je to dogajalo, so namreč avstrijske dežele množično obiskovali tudi Turki in v časih tudi po tri mesece taborili po raznih krajih na Slovenskem.

Po porazu je cesar za upornike razglasil amnestijo, poleg plena, ki so ga naropali, pa jim je obljubil še dodatnih 12.000 zlatnikov. Zaradi vedno prazne blagajne seveda obljube spet ni mogel izpolniti, tako da so se sovražnosti nadaljevale. Leta 1471 je cesar Baumkircherja spet povabil v Gradec na

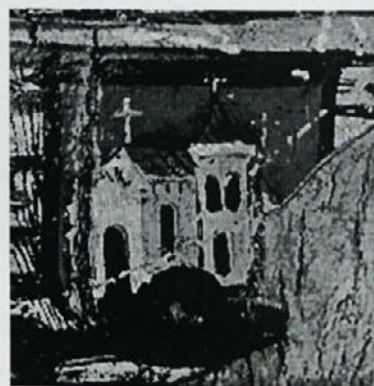

Kamniti ovni

koncu pa sploh ne. Mali plemiči, ki so sestavljali glavnino Baumkircherjeve vojske, so začeli godrnjati. S podporo novega ogrskega kralja Matije Korvina so na koncu sklenili uveljaviti fevdalno pravo, po katerem so imeli upniki pravico, da so se spričo neodzivnosti dolžnika sami poplačali iz njegovega premoženja. Andrejeve oborojene trume so tako zasedle in oropale vrsto cesarskih mest in gradov, med njimi tudi naše

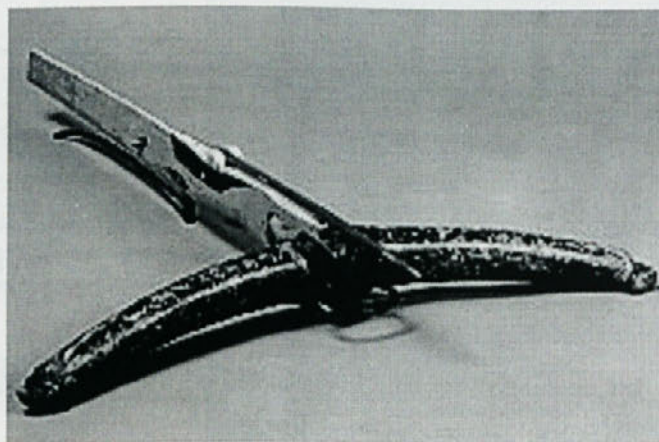

Družinski pečat

Grb s samostrela

pogajanja. Vabilu je priložil tudi tako imenovano ščitno pismo (zagotovilo prostega prihoda in odhoda). Andrej se je k cesarju odpravil 23. aprila v spremstvu prijatelja Grellsnecka, vendar so ju takoj

Andrejev samostrel

Grajska kapela

Stadtschlaining

aretirali in še istega dne brez sodne obravnave obglavili pred mestnimi vrati. Kasneje so razglasili, da jima je cesar svobodno gibanje zagotovil le med sončnim vzhodom in večernim zvonjenjem, slednjega pa da sta ob prihodu že zamudila. Zamudila pa sta ga zaradi tega, ker so

cerkovnikom naročili, naj tistega dne zazvonijo eno uro prej. Grellsneckova lobanja je še vedno na ogled v Jakopovi kapeli frančiškanskega samostana v Gradcu. Truplo Andreja Baumkircherja je menda njegova hči Marta prenesla v domačo župnijsko cerkev, o grobu pa ni več sledu.

Težko bi rekli, da je Andrej Baumkircher ostal pri cesarju dobro zapisan, v lepem spominu pa so ga ohranili vojaki, velik del štajerskega plemstva, predvsem pa je sedel v srce prebivalstvu gradiščanskega mesteca Schlaining, ki ga brez Andreja sploh ne bi bilo. Da bi ga lahko razlikovali od gradu z istim imenom, se danes imenuje Stadtschlaining, glavna ulica v njem pa je Baumkircherjeva cesta. S svojimi 2.100 prebivalci je primerljiv z Vipavo. Andrej ga je kot grajski gospod ustanovil okoli leta 1455 in mu dal tudi prvi mestni statut. Čeprav je bil samo zakupnik, je z dovoljenjem cesarja temeljito prezidal tudi tamkajšnji grad. Grajska kapela še vedno nosi njegov pečat. O velikopotezni prenovi govori tudi ostanek spomenika iz rdečkastega marmorja, ki je očitno prikazoval Andrejevo družino, edina figura, ki se je ohranila, pa verjetno predstavlja enega izmed njegovih sinov. V roki še vedno drži družinski grb, miroljubno cerkvico na treh zelenih gričkih, heraldični simbol, ki ga sicer vojaku in vojskovodji ne bi pripisovali. Zdi se, da je Andreju veliko pomenil. Dal ga je naslikati tudi na svoj samostrel, ki je še vedno ohranjen. Nemara ga je spominjal na brezskrbna otroška leta, razposajena in mirna hkrati, tam daleč ob zelenih izvirih Vipave, v kraju brez dvorne politike in morije.

Schlaining: grajski portal

Razvalina trdnjave Katsch

Stadtschlaining: Baukircherjeva cesta z gradom

Tiha želja vojskovodje iz Vipave je bila prestopiti v vrste višjega plemstva. Do napredovanja si je skušal pomagati tudi s kopičenjem osebnega bogastva. Na Gradiščanskem je zaradi tega pokupil kar nekaj tamkajšnjih gosposčin (npr. gradova Burg in Gerersdorf), posestvo pa si je zagotovil tudi ob prometni cesti iz Celovca proti Judenburgu v zgornji dolini reke Mure. To je bil grad Katsch, karolinška trdnjava, pravo orlovsko gnezdo iz 9. stoletja, ki je bila sprva v lasti brižinskih škofov. V sporu s cesarjem Friderikom ga je že ob prvih praskah zasedla cesarska vojska. Mogočna razvalina stoji v bližini vasi Frojach, kjer so leta 2001 ustanovili društvo za njeno obnovo.

Andrej Baumkircher je bil dvakrat poročen: prvič s Katarino pl. Tompek, drugič pa z Margaretho pl. Grafeneck. Rodili so se jima štirje otroci, sinova Jurij in Viljem ter hčerki Marta in Katarina. Že v naslednji generaciji je družina po moški strani izumrla. Ker so fevdalno lastnino lahko dedovali le moški potomci, je schlaininški grad spet pripadel cesarju. Andrejeva hči Marta in vnukinja Barbara, ki sta bili poročeni v družino Stubenberg, sta zaradi tega sprožili dolgotrajen sodni spor. Grad Schlaining je bil namreč prvotno last ogrskega kralja, po madžarskem pravu pa so imele pravico do dedovanja tudi ženske. Madžarsko ime gradu je bilo Zlaynuk ali Zolonok, izhaja pa iz slovanske besede Slaunuk, kar menda pomeni Slavni. Prvotno okoliško prebivalstvo je bilo namreč slovansko, Avstrijce in Bavarce je na ta konec pripeljal šele grof Henrik II. iz bližnjega Güssinga med zidanjem gradu leta 1270. Spori so se na koncu izšli v korist cesarske hiše, takratni cesar Ferdinand pa je graščino podelil madžarski družini Batthyany, ki jo je obdržala celih tristo let.

Danes je lastnik gradu vlada avstrijske dežele Gradiščanske. V popolnoma prenovljeni stavbi ima svoje prostore oddelek gradiščanskega deželnega muzeja, od leta 1982 pa v njem deluje tudi Avstrijski inštitut za mirovne študije in reševanje konfliktov. Andrej Baumkircher bi se kot vojak v vlogi sedanjega gospodarja nemara težko znašel, če pa bi se že, bi bil njegov konec čisto drugačen.

Drago Kolenc

Viri:

Harald Prickler, Schlaining im Mittelalter (članek iz glasila občine Stadtschlaining)

Wolfgang Meyer, Stammbaum der Familie Baumkircher (članek iz glasila občine Stadtschlaining)

Sergij Vilfan, Andrej Baumkircher na Kranjskem, Schlainische Gespräche 1982

www.flickr.com,

www.ongu.hu.kepek

de.wikipedia.org/wiki/frojach#burgruine_katsch

PO POTI NAŠIH PREDNIKOV

*Spomini so kot iskre, ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš, vedno znova zažarijo.*
(Goethe)

Društvo Zdravljica iz Lozic je s pohodom, ki je potekal 24. maja iz domače vasi v Trst, obujalo spomine na tiste naše prednike, ki jim je Trst nudil možnost preživetja, in tiste, ki jim je bil odskočna deska v »boljše« življenje.

Pohodniki smo se zbrali pred Peliconovo domačijo, prav na mestu, kjer se je pred 80 leti skupina mladih Lozičanov poslednjič poslovila od svojih domačih.

Povezanost naših prednikov s Trstom je bila zelo tesna predvsem v času Avstro-Ogrske. Takrat je bil Trst pomembno pristanišče in trgovsko središče. Njegova vloga glavnega pristanišča avstrijskega cesarstva je bila poudarjena leta 1857 z dograditvijo železnice Dunaj-Trst. Dobil je naziv »drugo mesto monarhije«, kar ga je po pomembnosti postavljalo neposredno za Dunaj. Zanimivo je, da je Trst na začetku 20. stoletja s 60.000 slovenskimi prebivalci postal tudi največje slovensko mesto. Ljubljana je z nemško govorečo manjšino vred takrat štela 52 000 prebivalcev.

Glede na svojo pomembnost in velikost je bil Trst odlična priložnost za trgovanje z domačimi pridelki, kar so ugotovili tudi naši na rob preživetja potisnjeni ljudje. Na vasi je bilo življenje odvisno predvsem od kmetijstva. Kmetijsko gospodarstvo je bilo precej prizadeto. V 19. stoletju

23. septembra 1928 se je skupina mladih Lozičanov poslednjič poslovila od svojih domačih.

so bile slovenske pokrajine podpovprečno razvite. Do prve svetovne vojne se položaj kmeta ni bistveno spremenil. Kmetje so se soočali z visokimi davki, nekonkurenčnostjo pridelovanja in naravnimi ujmami. Takratne zelo revne materialne razmere loziških ljudi so ob koncu 19. stoletja podrobneje opisali učitelji vipavskega okraja. Tako pišejo: »Materialno stanje ljudstva je revno. Ljudje delajo v glavnem na domovih. Plodne zemlje imajo Lozice zaradi ozkosti doline bolj malo. Pridelujejo koruzo, ajdo,

ječmen, nekaj rži in pšenice, fižol, zelje, repo, krompir in korenje. Skoraj pri vsaki hiši imajo vola, krave, koze, ovce in prašiče. Travniki so ugodni za drobnico in živino. Gozd je pritlikavo grmičevje. Podnebje je ugodno za sadjarstvo, vendar se zaradi silne burje z njim skoraj nihče ne ukvarja. Najpogostejša hrana jim je ječmen, jedo tudi veliko polente, fižola, krompirja, repe in zelja. Meso je na mizi le ob velikih cerkvenih praznikih. Vino pijejo le ob trgatvi, medtem ko žganjepitju niso vdani, tega si privoščijo le za zajtrk. Ljudje na Lozicah se ukvarjajo največ z vinogradništvom. Vino jim prinaša največ dobička. Prodajajo ga v Trst in celo na Dunaj.»

Trgovanju z vinom, se je v Trstu pridružilo še trgovanje z jajci, maslom, žganjem, metlicami, mesom in perutnino. Te pridelke so potem prodajali na tržnici ali pri tržaški gospodi. V Trstu so z denarjem, ki so ga zaslužili, kupovali kavo, sladkor, sol, poper, milo, blago in kar nekaj jih je iz Trsta pripeljalo šivalne stroje, ki so takrat predstavljali v hiši pomembno pridobitev. Zelo cenjena je bila v tistem času prava kava. Zanimivo je, da takrat kave niso tehtali, marveč so šteli zrna. Za pest zrn so morali prodati tudi do 30 jajc. V Trst so odhajali v zgodnjih jutranjih urah in se potem pozno zvečer vračali domov. Do Trsta so potrebovali dobrih šest ur hoda.

Pred prvo svetovno vojno pa se je znašlo vinogradništvo v težavnem položaju, ki se je z razpadom Avstro-Ogrske še poslabšal, saj so mnoga vinorodna območja izgubila svoja tržišča. To so občutili tudi naši vinogradniki, ki so jih nove italijanske oblasti zelo ovirale pri prodaji vina na že ustaljena tržišča. Po letu 1924 je bil kmetu naložen nov davek. V Avstro-Ogrski se je davke poravnavało neposredno državi, medtem ko je bilo potrebno v Italiji plačati davke zakupnikom. Obnova vinogradov je zastala in cene vina so bile takrat zelo nespodbudne.

Kot je bilo že omenjeno, so se prek Trsta odpravili v svet po večji kos kruha tudi številni Lozičani. Loziška župnija je ob osamosvojitvi leta 1892 štela nad 600 prebivalcev, potem pa je število začelo upadati. Eden izmed pomembnejših dejavnikov, poleg žrtev v vojni, je bilo množično izseljevanje: pred prvo svetovno

vojno v Severno Ameriko, med obema vojnama pa predvsem v Argentino. Vzroki izseljevanja so bili politični in ekonomski. Prihod fašizma na oblast in raznarodovalni ukrepi ter odpuščanje in premeščanje uradnikov, učiteljev in delavcev v notranjost Italije so negativno vplivali na naše ljudstvo. Lokalne oblasti so samostojno odstranjevale slovenske napise, kašipote in table. Izginili naj bi vsi slovenski spomeniki in nagrobniki, preimenovane naj bi bile vse

Letošnji pohod v Trst

slovenske reke in gore. Poštni uradi niso dostavljali pisem, označenih s slovenskimi naslovi. Za italijanski videz dežele in prebivalstva so bili moteči tudi slovenski priimki in osebna imena. Po letu 1923, ko je bila uvedena prva Gentilijeva reforma, je bil edini jezik v šolah italijanščina. Inteligenco, zlasti učitelje, so razseljevali v Italijo, veliko jih je šlo v Ljubljano. Delavstvo se je preselilo v industrijska mesta, npr. v Kranj in Maribor. Slovenski jezik ni bil pregan samo iz uradov, šol in sodišč, ampak tudi iz javnih prostorov, iz cerkve in družin, ukinjeni so bili vsi neitalijanski časopisi in revije, pregnana je bila slovenska knjiga. Na cesti je bilo nevarno govoriti slovensko, na lokalih so viseli napisi: Tu se govori samo italijansko!

Loziški izseljenec Franc Mislej v svojih zapisih tako navaja takratne razmere: »Ko so fantje iz Lozic z osnovne šole strgali italijansko zastavo, so tudi mene aretirali, ker je naša hiša blizu šole. Še sreča, da me niso topli kot druge. V meni je raslo sovraštvo do italijanske okupacije. Kmalu potem sem kupil kolo, ne da bi vedel, da je bilo ukradeno. Zaprli so me in me odpeljali na sodnijo v Ajdovščino. Tam sem bil 15 dni. Vzeti sem moral advokata, da me je rešil. Plačati sem mu moral 500 lir, to je bilo takrat pet mesečnih plač. Še bolj sem zasovražil te ljudi! Pri nas so takrat Italijani delali cesto na Nanos, v vasi je bilo polno vojaštva in civilistov. Enkrat me je v Peliconovi gostilni hotelo pretepti osem Italijanov. Gospodar me je rešil tako, da me je zaprl v klet.«

Vzporedno s politično, je bila omenjena tudi ekonomska emigracija, povzročala pa jo je propadanje industrijskega in kmetijskega gospodarstva. Razdejane in odpravljene so bile vse gospodarske ustanove, likvidirane hranilnice in posojilnice, banke in zadruga. S tem je Italija odvzela kmetu vso finančno pomoč. Mnogim slovenskim obrtnikom, trgovcem in gostilničarjem so odvzeli licence, da so obubožali. Nevzdržne gospodarske razmere, zadolževanje, brezposelnost, fašistični pritiski in nasilje so prisilili našega človeka v emigracijo.

Mislej pravi: »Denarja ni bilo. Bil sem čevljar, vendar ljudje niso imeli denarja, da bi naročali čevlje. Odločil sem se, da se napotim v Trst, v podjetje Consulich, da se informiram o potovanju. Čez mesec dni nas je bilo zbranih že 14. Ko sem očetu pomagal okopavati vinograd, sem mu rekel,

da tega vina ne bom pil. Pogledal me je, solze so se mu prikradle na lica. Tako sva se poslovila. To je bilo aprila leta 1928.«

Kdor se je odločil za odhod, je moral najprej v Trst, da si uredi potrebne dokumente. Po takojšnjem plačilu voznine se je lahko prijavil na seznam potnikov na določeni ladji. V tistem času je bilo po časopisih veliko reklam različnih ladijskih družb, ki so propagirale in ponujale ugodne pogoje potovanja. Po približno enem mesecu so prejeli domov telegram, ki je sporočal podatke o odhodu. Odhajali so mladi ljudje v najbolj rodnih letih, sprva fantje in možje, kasneje tudi dekleta in žene z otroki. Med njimi je bilo precej takih, ki so bili večji različnih obrti in dejavnosti, kot npr. krojači, mizarji, tesarji, kuharji in podobno. Večina teh ni imela drugega premoženja kot krepkih rok in želje po boljšem življenju. Leta 1926 je odšel iz Lozic v Uruguvaj krojač Franc Bajc, s seboj je vzel le šivalni stroj, ženo in otroka pa je pustil doma. Mnogi so odšli z namenom, da si bodo v tujini gmotno opomogli, da bi si s prihranki zagotovili možnosti za življenje v domovini. Želeli so si urediti dom, kupiti posestvo, začeti lastno obrt, poplačati dolgove in podobno. Množičnemu izseljevanju se je pridružilo tudi veliko mladih Ložičanov. S potrebnim pogumom, denarjem, zdravjem in telesno močjo so se odpravili v nepoznan in tuj svet.

Leta 1924 se je iz Lozic izselila prva večja skupina fantov. To so bili: Viktor Mislej Šušterjev, Jože Mislej Mežnarjev, Pavel Furlan Žoržev, Janez Mislej Žibernov in Henrik Andlovec, Kovačiskin. Za temi petimi fanti so se iz Lozic kmalu odpravili še mnogi drugi. To so bili sami mladi fantje, saj

sta bili med tridesetimi fanti samo dve dekleti. Eden izmed usodnih trenutkov za šest loziških mater in očetov je bil leta 1928. Dan, ko so poslednjič uzrli obraz hčere ali sina in jim ob slovesu z močnim stiskom roke in objemom lahko zaželeli le vse dobro v tujem in neznanem svetu, se jim je močno usidral v srce. Tega dne je odšel iz Lozic tudi omenjeni Franc Mislej. Njegov zapis iz tistih dni pravi: »Dan, ko smo se poslavljali od staršev, bratov, sester, sorodnikov, sosedov in prijateljev, je bila nedelja, 23. septembra 1928. Solze so nam tekle po licih, prevevala nas

Slovenci so se zbirali tudi "preko luže". Na fotografiji tudi nekaj Ložičanov: Mežnarjev, Kruscov, Kovačiskin in dva Žorževa; Uruguvaj, okrog leta 1930.

je misel, da vidimo njih in rojstno vas poslednjič. Vsi smo bili polni upanja v bodočnost. Nas tam daleč, v Argentini, res čaka sreča? Pred Peliconovo gostilno nas je čakal avtobus. Štirinajst nas je bilo, ki smo se takrat odločili za skupno pot v svet, enajst fantov in tri dekleta. Iz Lozic v Vipavski dolini so bili poleg mene še: Franc Andlovec Kovačiskin, Dominik Mislej Žibernov, Alojz Nabergoj Užlebov ter Ančka Trebižan in Ana Koritnik Stajčerjeva.«

Vas je v nekaj letih zapustilo 45 ljudi. Skupina, v kateri je bil omenjeni Franc Mislej, se je 25. septembra 1928 vkrcala na ladjo Belvedere in opolnoči so odpluli iz Trsta proti Splitu in Neaplju. V Neaplju se je vkrcalo še 250 Italijanov, tako da jih je bilo na ladji 1800. Po 26 dneh so pripluli v Buenos Aires.

Ko so prišli v Argentino, so se nepripravljeni znašli v velemestnem vrvežu vseh mogočih skušnjav, nepoštenosti, izrabljanja in razvad. Pogosto so v Ameriki živeli celo slabše kot doma, ampak če bi to tudi javno priznali, bi bilo tako, kot če bi rekli, da je bila njihova odločitev za tujino nesmiselna, žrtev pa zaman. Vse, kar so pošiljali domov, so si tako rekoč odtrgali od ust. Na lastni koži so spoznali, da je mit Amerike kot obljubljenе dežele, kjer ležijo zeleni dolarji na vsakem koraku, le skloniti se je treba in jih pobrati, kjer se cedita med in mleko ter podobno, le utvara, s katero so

privabili v deželo potrebno delovno silo. O skromnem življenju v Ameriki lahko razberemo tudi iz pisma, ki ga je Ložičan Jože Mislej Mežnarjev, 2. 5. 1938 iz Uruguvaja poslal svoji mami. V njem navaja: »Prejel sem Vaše pismo, za katero se Vam prav lepo zahvalim. Mislim si, da blizu eno leto nisem dobil nič glasu od Vas...Denarja je pa povsod pomalem, ne vem, zakaj ga več ne naredijo, da bi ga imeli lahko vsi zadosti...« O krizi v Ameriki Mislej pravi: »Ko je leta 1930 prišla kriza, je veliko ljudi izgubilo delo in tako so postali brezposelni. Naši ljudje so živeli zelo težko. V tej krizi so bile ženske na boljšem, saj so jih gospodje vedno vzeli v službe, ker so potrebovali pomočnice. Na delo so hodile z majhnimi otroki, kako so jih izkoriščali, pa si lahko mislite. Doživeli smo res žalostne čase.« Seveda pa ne smemo prezreti tistih, ki so se v novi deželi hitro znašli, dobili dobre službe in tam dobro živeli.

Slovenija spada med območja Evrope z najvišjo stopnjo izseljevanja. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje se je naravni prirastek skoraj povsem izničil zaradi selitev v tujino. V obdobju od 1880 do 1924 se je odselilo okrog 310.000 ljudi, kar je bilo nekaj odstotkov več kot polovica vsega naravnega prirastka. Po letu 1924 je odšlo v Argentino okrog 50.000 prebivalcev in večina med njimi so bili primorski Slovenci.

Življenje je nepretrgana veriga odločitev in od situacije, v kateri se znajdemo, so le-te bolj ali manj pomembne. O pomembnosti odločitev danes omenjenih ljudji ne gre izgubljati besed.

Mojca Vrtič

Zlata voda

Imenovali smo jo tako. Izvirala je iz hriba v hrastovem gozdu, kjer je katastrska meja med Slapom in Erzeljem. Okolica se imenuje Pacorka. Leta 1855, ko je v vasi in okolici razsajala kolera, so po pregledu te vode ugotovili, da je ena najboljših v vsej okolici. Voda je pritekala iz nizke podolgovate skale na levi strani potoka. V izvir je bila potisnjena mala lesena cevka, po kateri je pritekala voda in napolnila steklenice. Slapenski in erzeljski kmetje, ki so imeli tam blizu vinograde in travnike, so poleti hodili po to vodo. Bila je zalo mrzla in čista, v največji suši ni studenec nikoli presahnil. V senci je voda v steklenicah ostala dolgo časa mrzla, tako da so se delavci lahko večkrat odžejali. Marsikdo si jo je na smrtni postelji zaželel še enkrat piti, domači so šli ponjo in mu željo izpolnili. Pod studencem v vodi so živele centimeter velike živalce sive barve, imenovane postranščice, in se na dnu postrani zvrnjene hitro premikale. Moj dedek mi je rekel, da kjer živijo te živalce, je studenec z zelo dobro vodo. Ko sem hodila k studencu, sem jih videla.

Pred nekaj leti sva s hčerko šli pogledat, če ta voda še izvira. Sedaj je vsa okolica zaraščena in kjer je bil izvir, je nanj z desne strani potoka podrt velik hrast. Tako ni več mogoče priti zraven. Desno stran potoka so ves hrib z buldožerjem zrigolali za vinograd. Mogoče bi se še prišlo do izvira, a le z žago in sekuro, če le studenec ni izbral že druge smeri. Sedaj je vse zaraščeno z robido in grmovjem. Žal.

Darinka Vidrih

Dr. MARIJA JAMŠEK, mag. farmacije

Marija Jamšek, mag. farm.
1903 - 1990

Dr. Marija Jamšek je bila ena izmed redkih Slovenk z lastno lekarno na Primorskem. Kupila jo je leta 1933 in ostala njena lastnica do leta 1949, ko so jo na podlagi zakona o nacionalizaciji podržavili. Namesto odškodnine so ji priznali pokojninsko dobo za leta službovanja v lekarni, ki jo je nato vodila do leta 1965.

Veliko podatkov o dr. Mariji Jamšek mi je posredoval Jože Marc, farmacevtski tehnik, ki si je večino službenih let "prislužil" v Lekarni Vipava.

Dr. Marija - Majda Jamšek izvira iz premožne kmečko-trgovske družine Poniš Jamšek. Rodila se je 27. januarja 1903 v Ajdovščini. Oče je bil občinski tajnik, mati gospodinja. Ko je bila stara tri leta, je med igro na dvorišču padla v *vrel lug*, v katerem so kuhali perilo. (op. p.: V vrelo vodo so nasuli pepel in v tem kuhali perilo. Ta navada se je ohranila še do medvojne dobe.) Hudo opečena je

ostala pri življenju, vendar je bilo potrebnih nešteto operacij, ki so jih večinoma opravili v Nemčiji. Po njenih besedah so se kirurgi učili plastične kirurgije prav na njenih hudih poškodbah. (18-krat je bila operirana pod narkozo, vseh posegov pa je bilo 29). Izjemna volja, marljivost in življenjski optimizem so pripomogli k njenemu poklicnemu uspehu, ki je bil za tedanje čase izjemen.

Po končani osnovni šoli v Ajdovščini se je šolala na gimnaziji v Gorici. Leta 1915, ko je Italija napadla Avstro-Ogrsko in so se boji bližali mestu, so dijake in učno osebje premestili v Novo mesto, kjer so nadaljevali z rednim šolanjem. Po končani gimnaziji v Novem mestu je odšla na univerzitetni študij v Nemčijo. Na očetovo željo, da bi postala sodnica, se je vpisala na študij rimskega prava. Med njenim študijem pa je bil v Nemčiji sprejet zakon, po katerem ženske niso smele opravljati sodniškega poklica. Po štirih letih študija se je razočarana vrnila domov. Lotila se je dopolnilnega učenja italijanščine in nato odšla na študij farmacije na univerzo v Padovo, kjer je diplomirala leta 1930. Diplomsko nalogo z naslovom *Metalli colloidali di uso terapeutico*¹ je opravila s področja koloidne kemije. Po diplomi na kemiji in farmaciji si je pridobila naziv doktorja kemije in farmacije.

Izpite (Esame abil.) za pridobitev naziva samostojni lekarnar (Farmacista titolare) in podeželski lekarnar (Farmacista rurale) je opravila leta 1931 v Firencah².

Najprej, leta 1930, je za uporabo lekarne sklenila najemno pogodbo z lekarnarjem Massopustom iz Vipave, nato pa jo je leta 1933 kupila od organista Antona Vilarja iz Vipave.

Šolanje v tujini je prav gotovo pustilo sledi v njeni široki razgledanosti in znanju, tudi na področju tujih jezikov (znala je italijansko, nemško, francosko). Domačini so bili nadvse ponosni, da je lastnica lekarne tako izobražena domačinka.

V času, ko je bila Primorska del italijanske države, je le malo Slovencev uspešno poslovalo. Dr. Jamškova je bila izjema, saj je imela premožne sorodnike, ki so ji v kriznih časih lahko priskočili na pomoč. Nasploh je znano, da lekarne na podeželju, kjer je bilo večinsko kmečko prebivalstvo, niso nikoli dobro poslovale, enako je torej veljalo za obdobje, ki ga opisujemo.

Diploma magistre Jamškove

Ko sem iskala podatke o lekarniški mreži na okupiranem ozemlju Primorske, sem ugotovila, da so po letu 1920 odpirali lekarne na novih lokacijah, še posebno v krajih z nastajajočo industrijo. V tem času so odprli lekarno v Cerknem, ki je dotlej ni imelo, v Biljah (1934. leta), Komnu na Krasu in v Sežani. Ustni viri govore, da so lastniki lekarn za odprtje lekarn v krajih (zlasti na podeželju), ki jih je predvidel občinski načrt, dobivali dotacije iz državne blagajne za pokrivanje

Signatura na lekarniški stojnici napisana v treh jezikih iz leta okrog 1925

je lekarna na podeželju oskrbovala območje s 5.000 prebivalci, torej bi lekarno lahko imele tudi Črniče in Črni Vrh, vendar ni bilo zanimanja zanjo. Verjetno tudi za to, ker so vedeli, da na podeželju ne porabijo veliko denarja za zdravila.

Podobne razmere so bile tudi v Vipavi. Domačini so zahajali v lekarno po nasvete, k zdravniku pa le v zelo nujnih primerih. Dr. Jamškovi so prebivalci Vipave in okoliških vasi zaupali, morda še toliko bolj, ker je bila domačinka. Zgodilo se je, da za zdravilo ni zahtevala plačila, če je vedela, da je stranka v denarni stiski. Veliko pa je pomagala tudi v času boja za osvoboditev Primorske, čeprav se je morala za to marsikdaj tudi zagovarjati. Tako so nekoč, denimo, po nalepkah na zdravilih odkrili, da izhajajo zdravila, najdena pri partizanih, iz njene lekarne. Odpeljali so jo na zaslisanje v Trst, vendar je ob tem uporabila svoje pravniško znanje in bila izpuščena. Priznala je, da so zdravila sicer res iz njene lekarne, vendar ji zakon za zdravila, ki niso na recept, prepoveduje, da bi osebo spraševala, komu so namenjena.

Konec leta 1944 je bila dr. Jamškova mobilizirana v NOB, vendar se je že po enem tednu vrnila v svojo lekarno. Njena pomoč je bila tako mnogo izdatnejša, kot če bi ostala v terenski lekarni. Partizani so dobivali nujno potrebna zdravila po hitri tajni poti iz več lekarn, tudi iz njene. Čeprav je bila večkrat v nevarnosti, se je vedno rešila, ker je bila izjemno iznajdljiva.

Zgodilo se je nekega decembrskega jutra 1944, ko v Vipavi ni bilo niti enega nemškega vojaka. V njeno lekarno so prišli partizani in Uroš Ruprecht, mag. farm., ki je vodil apotekarski odsek pri IX. korpusu. Ker je v terenskih lekarnah primanjkovalo zdravil, so v njeni lekarni napolnili 7 zabojev z zdravili in jih odpeljali. Kasneje so ji ta zdravila plačali v partizanskih lirah (op. p.: Začasen denar, tiskan na osvobojenem ozemlju v Črnomlju), s katerimi je po končani vojni plačevala zdravila, ki so prihajala iz skladišča v Pivki. Najbolj pa jo je prizadelo, ker so skupaj z zdravili odpeljali tudi njeno pravkar kupljeno harmoniko, ki ji je bila v veliko veselje, saj je rada igrala nanjo.

V Vipavi je delovala tudi vojaška bolnišnica, ki so jo začasno uredili v prostorih vojaškega stanovanjskega bloka spomladi 1945, ko se je četniška vojska umikala proti zahodu. S seboj so imeli veliko ranjencev, ki so jih morali oskrbeti. Po končani vojni je bila spremenjena v civilno bolnišnico. Po osvoboditvi Primorske maja 1945 so zdravila še nekaj mesecev dobivali iz skladišč v Gorici, Vidmu in Trstu, kasneje pa iz vojaškega skladišča v Pivki (Šempeter na Krasu). Dostava je bila zelo neredna, zato se je lekarniški delavec Jože Marc kar z nahrbtnikom odpravil po zdravila v

Lekarna Vipava leta 1956. Od leve proti desni: Jože Marc, dr. Marija Jamšek in Marija Lisjak

Pivko. Plačeval jih je v gotovini, med drugim tudi s partizanskimi lirami, ki jih je dr. Jamškova dobila za zdravila, odvzeta decembra 1944.

Po vojni so v Vipavi odprli civilno bolnišnico, vendar brez lekarne, imeli so samo "depo" zdravil. Dr. Jamškova je dobro sodelovala tako z zdravniki kot tudi zaposlenimi v bolnišnici in tako pomagala rešiti mnogo problemov v zvezi s pomanjkanjem zdravil. V tem obdobju, pa tudi pozneje, je bilo veliko zdravil magistralno izdelanih, osebja, ki bi bilo za to usposobljeno, pa je primanjkovalo. Lekarna dr. Jamškove je bila tudi "učilnica" praktičnega usposabljanja za mnoge farmacevte, ki so sem prihajali za krajši čas.

Leta 1949, ko je bila lekarna podržavljena, je dr. Jamškova postala državna uslužbenka, njena bivša lekarna pa državna Lekarna Vipava. Kot samostojna lekarna je delovala do leta 1962, ko se je združila z Lekarno Ajdovščina.

Po ustanovitvi Centralne lekarne Ajdovščina je dr. Jamškova postala njena direktorica, vendar se je že konec leta 1965 upokojila, ker je očitno vodilna mesta niso privlačila. Preselila se je v Ajdovščino, kjer ji je vse do smrti, 17. novembra 1990, stal ob strani in ji pomagal človek, ki ga je nekdan kot 13-letnika "vzela v uk". S sodelavci iz Lekarne Vipava je tudi po upokojitvi ohranila stike, čeprav sicer ni pogosto zahajala v družbo. Pokopana je na domačem pokopališču v Ajdovščini. Dr. Marija Jamšek je bila predsednica društva AFŽ v Vipavi, dobila pa je tudi priznanje kot najboljša predsednica društva v Goriškem okraju. Bila je zelo radodarna, o čemer pričajo tudi ohranjeni časopisni izrezki z navedenimi vsotami denarja za različna društva in v dobrodelne namene. Za svoje zasluge je prejela naslednja odlikovanja:

- red zaslug za narod s srebrno zvezdo (leta 1970)
- republiški red zaslug za narod s srebrnim vencem (leta 1981).

Naj namesto zaključka prepisem članek z naslovom HEROJ, KI GA OBČUDUJEM, objavljen v Primorskih novicah 14.9.1979. Napisala ga je Tjaša Premrl, učenka OŠ «Boris Kidrič» iz Ajdovščine: *Žive ljudje sredi mestnega vrveža, nepoznani, neopazni in mnogokrat pozabljeni. Žive in čakajo, da se bo kdo izmed starejših spomnil in povedal zanje mlajšemu rodu, ki jih bo prijazno sprejel medse in se pogovoril z njimi o vseh tistih strahotah, ki so se godile dolga štiri leta.*

Ena izmed njih je nedvomno dr. Marija Jamšek, zaslužna aktivistka in ena izmed organizatoric OF in AFŽ v Vipavi. Med vojno je delala v vipavski lekarni. Mnogokrat je tvegala življenje, da je dala zdravila kakemu kurirju, ki je prišel ponje. Doživela je tudi trenutek, katerega posledice so bile odločilne za njeno življenje. V lekarno je stopil suhljat človek. Dal ji je listek, na katerem je pisalo: »V okolici Pivke partizani. Nujno potrebujemo čim več zdravil proti kašlju«. Pripravila je zdravila. Ko je zlagala litrske steklenice zdravil kurirju v nahrbtnik, je na nasprotni strani ceste zagledala policista. Takoj, ko je mož odšel, je prišel policist v lekarno. Ko je izvedel, da je mož hotel zdravila proti kašlju, je hotel za njim. Zadržala ga je s tem, da ga je povprašala, od kod je, kdaj je prišel v Vipavo... Ljudje, ki so prihajali v lekarno, so jo začudeno gledali, ona pa je klepetala celih dvajset minut. Takrat je mož že prišel iz Vipave. Pustila je policista in postregla ljudem.

Pripovedi o njej so dolge, toda dovolj je le kratka zgodbica in ni več pozabljena.

(op. p.: Članka namerno nisem spreminjala niti jezikovno niti stilno.)

Med prvimi člani Primorske podružnice najdemo tudi dr. Jamškovo, zasledimo pa jo tudi med udeleženci 1. Kongresa farmacevtov v Dubrovniku. V farmacevtskih krogih je bila zelo znana in cenjena, predvsem zaradi bogatih izkušenj na področju poznavanja in priprave zdravil. Pri njej so iskali strokovne nasvete mnogi farmacevti, še posebno tisti s primorskih lekarn. Tako ostaja ime dr. Marije - Majde Jamšek zapisano z velikimi črkami v zgodovini primorske farmacije.

Marija Brenčič

Viri:

¹Naslovna stran diplomske naloge: R.UNIVERSITA' DI PADOVA. ISTITUTO DI FARMACOLOGIA, DIRETTO DAL Chiar.mo Prof. ITALO SIMON, Anno Accademico 1929-930.

²Uradne objave: Albo Professionale Farmacisti.st.4.

ANICA ŠUŠTARŠIČ - učiteljica v Ložah pri Vipavi

1914 - 2007

Gospa Anica Šuštaršič izhaja iz kmečke družine, ki si je ustvarila dom v Omoti št. 7, v Beli krajini. Kmetija je bila precej obsežna, saj je obsegala kar 40 ha. Rodila se je 28. oktobra 1914 kot tretji otrok v desetčlanski družini. Pred njo sta se rodila Tonček in Micka. Ostali bratje in sestre so si sledili takole: Jožek, Tine, Tinka, Tončka, Iva, Rezka. Dočakali so različno usodo. Micka je umrla na porodu, Tonček je kot dijak sedme klasične gimnazije utonil med počitnicami v kopališču Podzemelj, trileten Jožek je umrl za posledicami davice, Tine je bil ubit v drugi svetovni vojni. Rezka je umrla kmalu za svojim možem, leta 1988.

Oče Martin Šuštaršič (roj.1879) je umrl že leta 1927, komaj osemindesetleten, zaradi pljučnice. Mama Katarina Konda (roj.1892) se je drugič poročila, upajoč da bo dobila dobrega in skrbnega gospodarja. Zato je vzela Janeza Smrekarja (roj.1901), ki je bil devet let mlajši od nje, a zelo dober človek. V drugem zakonu so se jima rodili še trije otroci: Stane, Lojzka in Ivan.

Kako je živela tako številna družina? Od jutra do večera delo, delo na polju, delo v vinogradu, delo pri živini, gospodinjstvo, skrb za otroke. Anici je mama pripovedovala, da je najbolj trpela v času, ko je bila noseča z njo. Pri hiši je živela teta, ki je Aničino mamo pravzaprav posvojila, ker sama ni imela otrok. Med mamino nosečnostjo so v vinogradu na novo rigolali, prekopavali zemljo. Teto, ki je bila prav med tem delom nekje v bližini, je zadel v glavo velik kamen in ji prebil lobanjo. Ohromela je in obležala. Mama je morala odslej skrbeti tudi zanjo. To je bil zanjo najtežji čas. Kljub težkemu delu, tolikerkim otrokom, smrti obeh mož, je mama doživela visoko starost, saj je umrla šele leta 1978, stara 86 let. Tudi drugega moža je preživela in to za celih 26 let.

V osnovno šolo je Anica hodila na Štrekljevec, od doma oddaljen 1 km. Zaključila jo je po sedmih letih. Ker je bila Anica bolj drobna in krhka, je mama rekla: "Je kumrna, uči se pa dobr!", zato so jo poslali v šole. Odšla je v zavod Lichtenturn k sestram usmiljenkam v meščansko šolo. Po štirih letih je šolo zaključila, o tem priča "Izpričevalo o završnem izpitu" iz leta 1932. Zelo si je želela, da bi šla na učiteljsko, pa so žal sprejemali le dijake s končano gimnazijo.

Zato je šla v Malo Loko v gospodinjsko šolo. Šolske sestre so tu imele "Kmetijsko-gospodinjsko šolo". Po zaključku te šole bi se Anica rada šolala še na kakšni šoli, pa tedaj ni bilo nobene možnosti. Sestre so jo zadržale na dveletni praksi, v upanju, da se bo le odprla kakšna možnost. Sestra Hedvika je zanjo prosila za štipendijo. Odšla je v Bruck an der Leita na Nižjem Avstrijskem. Tu je bila šola za kmetijsko gospodinjske učiteljice, ki je imela rang srednje šole. Pogoj za vpis na šolo je bila končana enoletna gospodinjska šola in dve leti prakse. Anica je te pogoje izpolnjevala. S končano diplomo je postala učiteljica kmetijske gospodinjske šole. Kasneje je opravila še izredni študij za učiteljico gospodinjstva.

Iz Bruka se je vrnila domov. Banska uprava jo je pred drugo vojno večkrat poklicala na razne tečaje, na primer: v Sv. Gregorij pri Velikih Laščah, v Ribnico in v Kočevje. Tedaj se je že začela druga svetovna vojna. Odšla je k šolskim sestram v Malo Loko in tu ostala. Med vojno je bilo težko. Zelo so bile izpostavljene. Enkrat so jih obiskali Nemci, drugič partizani in vsak je zahteval svoje. Anica je morala kontaktirati z Nemci, ker je dobro obvladala nemški jezik.

Takoj po končani vojni je prejela dekret, da mora oditi iz Male Loke na Primorsko. Najprej so imeli tečaje v Škocjanu pri Kopru. Od tu so šli v Palace hotel v Portorož, kjer je bila tedaj ustanovljena kmetijsko - gospodinjska - vrtnarska šola. Najprej so morali temeljito pospraviti za Italijani, ki so stanovali v hotelu in so za seboj pustili velik nered. Sama je morala šivati, drugi so pospravljali sobe.

Naslednje leto 1946 je morala oditi v vas Lože pri Vipavi. Poučevala je na sedemmesečnem gospodinjskem tečaju. Prijavljenih je bilo 30 gojenk, doma iz različnih krajev tedanjih dveh con A in B. V Ložah so se nastanili v graščini brez oken in vrat. Ob prihodu je bilo vse prazno in zapuščeno. Prejšnji lastnik Mayer je grad in gospodarstvo pustil v slabem stanju.

Anica se je svojega prihoda v Lože takole spomnila: "Najprej smo morali s kamionom po živež v neko graščino pri Mengšu. Tu smo naložili repo, korenje, na vrh pa naložili še kmečki voz in hajdi nazaj na Primorsko. Med potjo me je šofer kar naprej osvajal. Ko sva zavila v vas Lože, se je kamion skoraj zagozdil med hiše, saj so primorske "gase" zelo ozke. Komaj smo se prebili do grajske kleti, kamor smo zložili vso naloženo kramo!"

Za tečajnice so pripravili najnujnejše. V velikih sobah so namestili pograde, učiteljice so spale na "federmodrocih" kar na tleh. Škatle od UNRA paketov so jim služile za nočne omarice. Zraven velike grajske dvorane z razbitimi in odprtimi okni je bila pisarna in razred. Ko je zapihala vipavska burja, je nastal velik prepih, raznašalo jim je perilo. V pomožni stavbi je bila kuhinja, v kateri so nekega dne našli kačo. Po hrano so se vozili v Ajdovščino z vozom "lojtervagen", v katerega so vpregli lepo kobilu. Namesto vajeti so imeli napeljšano kar vrv.

Na tečaju so se dekleta učila vsega, kar je potrebno za kmečka opravila in gospodinjstvo. Pridobila so osnove šivanja, kuhanja, obdelovala so vrt. Posestvo je bilo ločeno. Vodil ga je Ante Flego, ki je prišel sem z Grma v Novem mestu. Bil je istrski Hrvat, zelo sposoben možakar in velik strokovnjak. Obnovil je vinograde in sadovnjake.

Z vaščani in domačini so se dobro razumeli. Domačini so radi prihajali k njim na posestvo in v grad na pogovor.

Posebno poglavje pa so bili vojaki iz bližnjih vipavskih kasarn. Ko so imeli vojaške vaje, so zelo radi hodili okrog gradu zaradi deklet. Tudi ponoči je bilo kar živahno okrog oken, kjer so spala dekleta. Anica se je pritožila na vodstvo kasarne in kmalu so jo poznali kot "hudo ravnateljico". Šolo je sicer vodila ravnateljica, ki je bila precej režimska, Anica je samo poučevala.

Po sedmih mesecih je nekega dne v maju dobila brzojavko iz Ljubljane, da morajo vse pustiti in predati bodoči vinarsko-sadjarski šoli, Anica pa se mora zglasiti v Medlogu pri Celju, kjer bo poučevala na nižji vrtnarski šoli. Tako je odšla na novo delovno mesto.

Tega obdobja se je Anica rada spominjala. Šola je bila v Štigarjevi vili. K stavbi je peljal lep drevored z mogočnimi platanami. Tu je srečala svojo sestro Tončko in še nekatere kolegice. Sprejel jo je profesor France Vardjan. V začetku so morali za nekdanjimi gojenci sami pospraviti in urediti prostore za bivanje in učenje. Poučevali so v skromno opremljenih prostorih, učbenikov ni bilo, potrebno je bilo veliko improvizacij za izvedbo učnih programov. Dijaki so bili pridni, delavni, sodelovali so pri raznih udarniških delih, na raznih proslavah, prireditvah. Vključevali so se v pevski zbor, foto krožek, plesne vaje, folkloro in podobno. Na šoli je ostala osem let, do leta 1954. V jeseni leta 1954 je začela poučevati na Višji gospodinjski šoli v Grobljah. Šola je bila dveletna. Na šolo so sprejemali tudi gojenke učiteljskega. Po končanem šolanju so gojenke dobile naziv učiteljica. Ravnateljica je bila zelo režimska. Gojenkam, ki so bile verne, ni bilo lahko.

Tik pred koncem šolskega leta so Anico zamenjali in morala je takoj v Koper na Ekonomsko šolo, oddelek za gospodinjstvo. Tu je ostala eno leto. Morala je narediti učni načrt po ideji: Vsi iz enega kotla! Se pravi, na sredini vasi stoji kuhinja za vse in tu bodo vsi jedli. Take so bile pač zamisli socialističnih veljakov.

Leta 1956 je Anica zaprosila inšpektorja, da bi odšla v Ljubljano na učiteljske poučevati gospodinjstvo, ki so ga takrat uvedli kot predmet. Tako je Anica res prišla v Ljubljano in začela s poukom. Gospodinjski pouk je bil skupen vzgojiteljem in učiteljem. Predavanja so bila na Učiteljski in na Vzgojiteljski šoli, prostore za prakso pa so dobili v Lichtenturnovem zavodu, in sicer šivalnico, jedilnico in kuhinjo. Anica tedaj v Ljubljani ni dobila stanovanja. Vozila se je z vlakom iz Domžal. Kasneje je dobila skromno stanovanje na Taboru. Nekaj časa je celo spala na tleh v Lichtenturnu, na zasilni postelji, ker so ji odpovedali stanovanje. Šele inšpektorica Mira Majcen je poskrbela, da je dobila majhno sobico v stolpnici za gradom. To so bila seveda povojna leta, polna stisk in zasilnih rešitev.

Kasneje si je stanovanjski problem rešila tako, da je sedem let vplačevala sredstva za stanovanje pri Stanovanjski zadrugi in si končno kupila enosobno stanovanje na Viču.

Na Učiteljišču in Vzgojiteljski šoli je predavala do ukinitve učiteljišča, ki se je spremenilo v gimnazijo. Poiskala si je novo zaposlitev in se javila na razpisano mesto učitelja za gospodinjstvo na OŠ Majde Vrhovnik. Tu je ostala do upokojitve leta 1972. Ker ni bila vajena majhnih otrok, se med njimi ni najbolje počutila, vendar je zdržala do svoje upokojitve.

Rada se je spomnila svojih nekdanjih učencev in dijakov. Najboljši so bili v Medlogu. Z njimi je ohranila pisne stike, pa tudi obiskali so jo vsako leto. Ob njeni 90-letnici je njen zvesti "dijak" Janez Štanta priredil srečanje nekdanjih sošolcev v Puštalu pri Škofji Loki. Od vseh profesorjev, ki so jih poučevali, je bila tedaj še edina živa.

Do leta 1979 je živela v Ljubljani, potem se je skupaj s svojim polbratom Stankom in svakinjo Jožico preselila v svojo novo hišo v Škofjo Loko. Po upokojitvi se je posvetila svojemu strokovnemu in pedagoškemu delu in napisala več gospodinjstkih knjig. Svoje spomine na pedagoško delo je objavila v krajšem sestavku v Zborniku vrtnarske šole Celje, ki je izšel ob 30-letnici.

Skupaj z Miro Šilc in Mileno Motoh so izdale knjigo Kuharica, ki je izšla v več ponatisih:

Kuharica, Celje 1971, Kuharica, Celje 1986, Kuharica, Celje 1997, Kuharica, Celje 2001.

V času poučevanja je izdelala delovni zvezek za osnovno šolo, 6. raz., ki je doživel več izdaj. V začetku 70-tih let je skupaj s sodelavkama izdala knjigo Gospodinjstvo od A do Ž. Sodelovala je pri izdaji knjige Pletenje in kvačkanje.

Zapis je nastal, ko je Anica Šušteršič že dopolnila devetdeset let. Tedaj je bila še vedno čila, sveža, z jasno mislijo, s spominom na zavidljivi višini. Ponosna je bila na svoj poklic, ki ga je opravljala z veliko ljubeznijo. Preživela je marsikatero grenko izkušnjo, a je zato življenje cenila še bolj. Globoko verna je ob nedeljah rada obiskovala cerkev in svoje prijatelje.

Anico Šuštaršič smo pred tednom dni pokopali v njenem 93. letu starosti. Njena življenjska pot se je iztekla, nekaj dni pred smrtjo je še z veliko ljubeznijo govorila o svojih starših, o svojem dobrem atu, ki jo je ob nedeljah »pocrkljal« na kolenih in si le ob nedeljah prižgal cigareto.

Spravljena z ljudmi in z Bogom je v miru zaspala. Bila je kot dobri duh s plemenito dušo. Sama ni imela otrok, vendar je vedno rada priskočila na pomoč svojim številnim sorodnikom. Polna življenjskih izkušenj nam je za zgled in v veselje!

Pripravila Ana Florjančič

FRANC KOPAČIN

1908 - 1988

Franc Kopačin (Mauščov) se je rodil pred sto leti, 23. marca 1908. Bil je sin organista Franca Kopačina in Ivane, roj. Vidrih (Žnidarjeve). Ko je imel mali Franc tri leta, je izgubil očeta, ki se je ponesrečil z vozom. Čez nekaj let se je mati v drugo poročila z moževim bratom Janezom (Ivanom). Tudi on je ljubil cerkveno petje. Tako je Franc Kopačin že od malega živel z glasbo. Že kot 15-letni fant je pisal note in se sam učil glasbene teorije. Prvo strokovno podlago je dobil pri župniku Albertu Lebanu iz Šturij, ki je bil tudi zelo dober pevovodja. Opravi je tudi eno leto pevske šole pri prof. Golmayerju v Gorici.

Začetek skupnega življenja s Fani, roj. Lavrenčič iz Vrhpolja, je takoj skalila druga svetovna vojna. Njun zakon je zapolnilo šest otrok v letih največjega pomanjkanja. Kmetija ni bila dovolj velika, da bi lahko preživela številno družino. Kljub vsem težavam se je oče Franc z velikim veseljem razdajal prosvetnemu in cerkvenemu

delovanju. Čeprav je prineslo morda tudi kakšen dodaten denar, ni niti zdaleč odtehtalo vsega vloženega časa in truda.

Organist in zborovodja

Prvo službo cerkvenega organista in zborovodje je nastopil v Vrhpolju kot mlad fant, verjetno že leta 1929. Obenem je vodil tudi posvetni zbor. Leta 1936 je zapolnil vrzel pri cerkvenem petju še v Vipavi. Težko si danes predstavljamo, koliko poti je moral opraviti peš ali s kolesom za pevske vaje in orgljanje v cerkvi v obeh župnijah. Kmalu po vojni so v Vrhpolju cerkveno petje spet prevzeli domačini. Po 18 letih se je leta 1947 Franc Kopačin od njih poslovil in je odslej vodil cerkveni pevski zbor le še v Vipavi, do leta 1952.

V Podragi je v tem času skrbel za cerkveno petje domačin Jože Trošt (Žaklov), ki je leta 1911 sedel za orgle kot 13-letni fantič. Obenem je vrsto let to delo opravljal tudi v sosednjem Podnanosu. Po njegovi smrti leta 1952 je obveznosti v obeh župnijah prevzel Franc Kopačin. Vipavo je tedaj prepustil drugim. Z novo službo si je sicer močno skrajšal razdalje, vendar je ni bilo vedno lahko uskladiti tako, da sta imeli obe župniji cerkveno petje ob nedeljah in praznikih.

V Podnanos je Franc Kopačin hodil skoraj 15 let. Na prigovarjanje novega župnika Otmarja Črnilogarja je opustil delo v sosednji župniji v letu 1969. Tedaj je že dopolnil 60 let, vendar je imel še polno načrtov. Zbor se je vključeval v razne skupne nastope v dekaniji in prijateljsko gostoval tudi v drugih župnijah. Petje v zboru je pevce povezovalo ter presegalo obveznosti pri vajah in v cerkvi. Prijetna in nepozabna druženja so se globoko vtisnila v spomin. V Podragi je nadaljeval z delom vse do svoje smrti leta 1988. V zadnjih letih mu okorne roke niso več tako spretno hitele po klaviaturi kot nekoč. Toda ob orglah in med cerkvenimi pevci je pozabil na starostne težave. To mu je vlivalo življenjsko moč in ga navdajalo z neizmernim veseljem.

Poleg cerkvenega se je trudil tudi za posvetno zborovsko petje. Pod Italijo, ko je bilo javno slovensko petje prepovedano, se je 16 podraških fantov pod vodstvom Franca Kopačina že leta 1927 zbiralo pri pevskih vajah in tako ohranjalo slovensko pesem. Že leta 1944 se je udeležil sestanka pevovodij za vipavsko okrožje, kjer je z veseljem poročal, da v mešanem pevskem zboru v Podragi poje 16 žensk in 9 moških. Takoj po vojni je prevzel mešani prosvetni zbor, ki je štel tudi po 37 pevcev, ter nastopal doma in v okolici. Za največji uspeh pa so si šteli nastop na ljubljanskem radiu. Ta zbor je deloval nekako do leta 1952.

Neutruden režiser in igralec

Posebne zasluge ima Franc Kopačin kot igralec in režiser domače igralske skupine. Več let je opravljal tudi tajniške posle, saj se je odlikoval z izredno lepo pisavo in bogatim besednim zakladom. Takoj po vojni, ko se je obnovila igralska dejavnost leta 1927 ukinjenih društev, je z veliko vnemo poprijel za delo. S svojo umetniško dušo je prepojil vse igralce. Igre so zahtevale veliko vztrajnega dela. Za njihovo izvedbo je bilo potrebno tudi preko dvajset, za nekatere igre tudi trideset oseb. Zanos povojnega časa, ko so lahko spet javno nastopali s slovenskimi igrami, ni popustil celih petnajst let. Ker je imel Franc Kopačin tudi slikarske sposobnosti, je sam izdelal vsa odrska ozadja. Igre so v Podragi uprizarjali vsako leto vsaj do leta 1961. Z najuspešnejšimi so nastopali tudi drugod. Ko se je v letih 1973 do 1980 obnovila igralska dejavnost, je bil takoj spet pripravljen pristopiti kot režiser. Ker so bile kulise iz prejšnjega igralskega obdobja uničene, je brez odlašanja izdelal nove. S svojo duhovitostjo in velikim darom za pripovedovanje najrazličnejših prigod iz podraške preteklosti, so bile vaje pod njegovim vodstvom nepozabno doživetje.

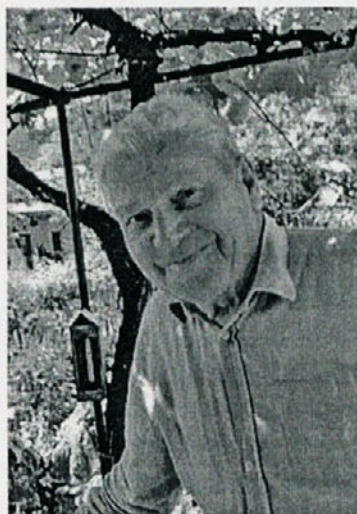
Cerkovniška služba

V njegovi družini se je skozi več generacij nadaljevala cerkovniška služba in tudi on je to delo opravljajal preko dvajset let do zadnjega dne svojega življenja. Da je tudi to delo zahtevalo veliko odpovedi, požrtvovalnosti in v starosti tudi že napora, bomo razumeli šele, če se spomnimo, da zvonjenje še ni bilo elektrificirano in da je moral vsak dan in v vsakem vremenu vsaj trikrat na dan do cerkve, zjutraj ob sedmih, opoldne in ob ave Mariji. Tem vsakodnevnim opravilom pa moramo prišteti še vse zvonjenje za cerkvene obrede.

Po dvajsetih letih, odkar Franca Kopačina ni več med nami, je njegova podoba še v živem spominu vseh, ki smo z njim živeli in delali. Hvaležni smo mu za ves njegov trud na vasi.

Liljana Vidrih Lavrenčič

PAVEL MALIK - 90-letnik

Rojen je bil na Slapu, 10. januarja 1918. V svoji skromnosti mi je rekel, da se noče hvaliti po časopisih. Škoda pa bi bilo, da bi vsa njegova dobra dela, ki jih je storil za Slapence, šla v pozabo. Zato mu v zahvalo namenjam nekaj vrstic.

V drugi svetovni vojni je bil italijanski vojaški bolničar. Bolničarski tečaj je opravil kot vojak v Palermu v Italiji. Na Sardiniji so ga Američani zajeli in ga odpeljali v ujetniško taborišče v Francijo. Tudi tam je bil bolničar in je pomagal zdravniku pri zdravljenju ujetnikov. Ko so ujetnike poslali domov, je tudi on leta 1945 prišel domov. S seboj je prinesel dosti zdravil za prvo pomoč, ki so mu prav prišla, ker jih je pri nas zelo primanjkovalo. Po vrnitvi je s pomočjo Rdečega križa in zdravnika začel pomagati obolelim ljudem v vasi. Ko je zdravnik predpisal bolniku injekcije, jih je hodil dajat tudi ponoči, če je bilo potrebno. Kljub težkemu

kmečkemu delu in svoji številčni družini ni nikoli odrekel pomoči potrebnim ljudem. Tudi manjše poškodbe je znal dobro pozdraviti. Tako da ni bilo treba za vsako malenkost k zdravniku. To je delal zelo natančno in previdno, brez kakršnega koli plačila, samo hvala, Pavle, to je bilo vse, kar so mu ljudje takrat rekli. Še enkrat najlepša hvala v imenu vseh, ki si jim požrtvovalno pomagal. Bil je dolgoletni cerkveni pevovodja in organist. Sodeloval je tudi na kulturnem področju. V prosvetnem društvu Zvezda je bil pevovodja, z velikim veseljem je vodil mešani pevski zbor, kjer so bili pevci z lepimi, ubranimi glasovi. Večkrat so zelo uspešno nastopali v domači vasi in bližnjih ter oddaljenih krajih.

Spominjam se nastopa v gradu Lože, kjer so nastopali tudi drugi zbori z narodnimi pesmimi. Slapenski zbor je poleg drugih posebno lepo zapel pesem *Že cveti roža gartrovža*, ki je požela velik aplavz. To so lepi spomini na tisti čas, ko je slovenska pesem svobodno zadonela in razveselila ljudi.

Pavle, za tvoj visoki življenjski jubilej želimo, da bi ti Bog dal še mnogo srečnih in zdravih let.

Darinka Vidrih

IZ DELA KS VIPAVA

Svet KS se je sestel dne 18.3.2008. Obravnavali smo naslednji dnevni red:

1. Vloge za subvencioniranje obnove fasad
2. Informacija o divjem odlagališču na zemljiščih ob cesti proti Zemonu
3. Dogovor o prijavi KS za organizacijo prireditve *Vipavska trgatev 2008*
4. Obravnava obvestila o novi opredelitvi stavbnih in nepozidanih zemljišč na območju KS Vipava.

Predsednik KS Boris Ličen je seznanil člane, da se izvajajo dela po planu.

Odprtje tržnice 14. junija 2008 v Vipavi

1. Uredili bomo pot proti Staremu gradu v skladu z navodili ZVNKD iz Nove Gorice. Postavili bomo štiri klopi na mestih, ki so že nekako naravno urejena. Želeli smo postaviti tudi šest luči javne razsvetljave, česar pa zavoda ne dovolita.

2. Vodijo se postopki za izgradnjo nove mrliške vežice. Čakamo še drugi idejni projekt, da bi pričeli s postopkom odkupa potrebnega zemljišča.

3. Skupaj z občino in TRG-om smo pripravili prostor za kmečko tržnico, ki bo v začetku odprta vsako soboto.

4. Prijavili smo se na razpis Občine za prireditev *Vipavska trgatev 2008*, ki bo potekala 12.,13. in 14. septembra.

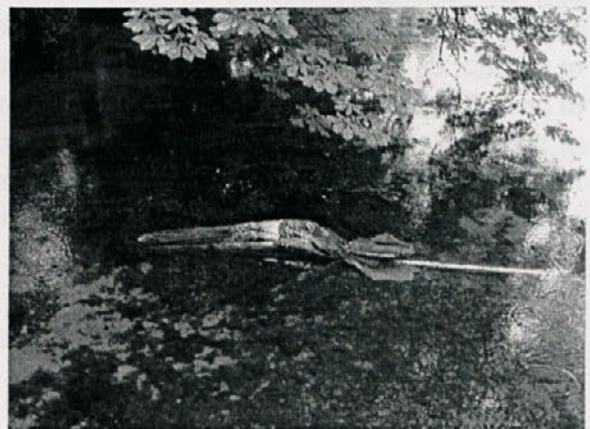
Moje sporočilo vsem Vipavcem, kakršnih nisem vaju sporočati:

Lansko leto smo prvič v zgodovini Vipave prejeli plaketo za lepo urejeno manjše mesto v Sloveniji. Za božične praznike smo imeli zelo lepe in z vseh strani pohvaljene jaslice na Trgu Pavla Rušta. Hišico, ki je bila postavljena v ta namen, otroci znajo čuvati, žal pa odrasli oz. kdorkoli je bil, se je v eni noči znesel nad čudovito rastoče cvetne aranžmaje na tej hišici in pred občino in jih uničil.

Kot vsi veste, opravljam službo občinskega redarja in če se je hotel kdo meni maščevati, je napravil veliko napako. Rože niso bile moje in niso bile namenjene meni, temveč vsem vam in pa obiskovalcem Vipave.

Boris Ličen

Črne točke v Vipavi

EVROPSKI TURISTIČNI OPERATERJI V VIPAVI

Slovenska turistična organizacija je pripravila 11. slovensko turistično borzo (Slovenian Incoming Workshop - SIW), ki je trajala od 5. do 7. junija v Čatežu. Borze se je udeležilo okrog 130 turističnih operaterjev iz vse Evrope. Na borzi smo bili prisotni tudi iz Centra za razvoj podeželja

TRG Vipava, kjer smo predstavljali vse kraje iz naše občine in sklepali dogovore o obisku naših krajev. Uspelo pa nam je še nekaj posebnega, saj je skupina 44 turističnih operaterjev iz vseh koncev Evrope obiskala naše kraje. Sprejeli smo jih v Podnanosu, popeljali na Goče in srečanje zaključili v Vipavi. Tu smo jim poleg ogleda Vipave predstavili še Vinoteko Vipava, predvajali smo jim predstavitveni film in organizirali degustacijo tipičnih vin ob narezku pršuta in sira. Našo predstavitev so pospremili z aplavzom in čestitkami. Po predstavitvi smo se dogovorili

z nekaterimi iz Avstrije, Češke in Italije za skorajšnja ponovna srečanja. Prepričani smo, da je bila naša udeležba na SIW in povabilo operaterjev v Vipavo kar prava naložba v prihodnost turizma v Vipavi.

Vipavci, ki sledite dogajanju v Vipavi, ste verjetno opazili, da se obisk v občini Vipava stalno povečuje. Eno soboto v juniju ste lahko našli več kot deset avtobusov s turisti, ki so nas obiskali. Običajno vse povabimo v Vinoteko, kjer poteka ob degustaciji video predstavitev.

Veliko turistov usmerimo še na ogled ostalih vasi in popeljemo v kako klet ali pa na kosilo in večerjo. Primanjkuje nam spalnih kapacitet, tako da bi obiskovalce zadržali še kakšen dan. Veseli pa nas, da se na tem področju le nekaj premika. Letos bomo Vipavo spet prijavili na tekmovanje in upamo, da bomo uspeli tako kot lansko leto, toda vsi moramo poskrbeti za še lepšo urejenost in pestrejšo ponudbo, ki lahko marsikomu prinese koristi. Radi bi pa poudarili, da razvoj turizma ni odvisen le od našega Centra in od našega TIC-a ampak od vseh, ki tukaj delamo in živimo. Prepričani smo tudi, da bo turizem postal najpomembnejša gospodarska panoga in da imamo Vipavci na področju turizma velike možnosti.

Jožef Člekovič,
Center za razvoj podeželja TRG Vipava

PRIZNANJA OBČINE VIPAVA ZA LETO 2008

V okviru praznovanja občinskega praznika Občine Vipava na Zemonu, dne 26.6.2008, so bila podeljena naslednja priznanja

PRIZNANJE OBČINE VIPAVA kot najvišje občinsko priznanje za leto 2008 je prejela OSNOVNA ŠOLA DRAGA BAJCA VIPAVA

*Česar se človek v mladosti zvuči,
to ga pogosto na starost živi.*

(A.M. Slomšek)

Osnovna šola Draga Bajca Vipava z matično šolo v Vipavi in tremi podružnicami – na Gočah, v Podnanosu in Vrhpolju je s svojimi raznolikimi dejavnostmi razpoznavna v širšem slovenskem prostoru.

Z likovno dejavnostjo se učenci predstavljajo na različnih razstavah in natečajih ter žanjejo vrsto nagrad. V šolski galeriji se za vse obiskovalce šole stalno vrstijo razstave likovnih del.

V zadnjih letih uspešno delujejo mladi tamburaši, ki z ubranim igranjem navdušijo in popestrijo dogajanje na šoli, sodelujejo pa tudi na prireditvah v širši okolici ter se redno vključujejo v projekt Imago Sloveniae.

Letos na državnem tekmovanju osvojili zlato priznanje in priznanje za skupino, ki je v preteklem letu najbolj napredovala. Veselje do glasbe se na šoli odraža tudi kot veselje do petja. Osnovnošolci se združujejo v pet otroških in mladinski pevski zbor, ki pod skrbnim vodenjem zborovodkinj dosegajo zavirljive ocene - zlata priznanja na področnih in državnih tekmovanjih. Sodelovali so tudi na koncertu v ljubljanski Filharmoniji ter izdali zgoščenko.

Učenci vsako leto pripravijo raziskovalno nalogo iz zgodovine; za izdelane naloge ter odlični zagovor že vrsto let prejema zlata priznanja. Za predstavitev lepote Vipavske doline pa se trudijo mladi fotografi in računalničarji, ki navdušijo z odličnimi fotografijami ter s spletnimi stranmi, za kar so deležni številnih priznanj na natečajih in tekmovanjih v državnem merilu.

Ob vseh teh dosežkih ne smemo pozabiti na bistrost in iskričnost učencev tudi na področju naravoslovja, družboslovja, logike in ostalih vsebin, kar je tudi nagrajeno z zlatimi priznanji. Športne dejavnosti pa so v letošnjem letu dosegle sam vrh, saj so se košarkarji letos prebili do finalnega tekmovanja v dvorani Tivoli. V odločilni tekmi so s trdno obrambo, učinkovitimi napadi, predvsem pa z veliko mero srčnosti odlično odigrali in premagali nasprotnike.

Ni treba posebej poudarjati, da je Osnovna šola Draga Bajca Vipava z bistrimi, vsestransko aktivnimi in pridnimi učenci, prizadevnimi učitelji in vodstvom takorekoč luč našega prostora, zato velja spomniti na Slomškove verze:

*»Luč in pamet naj gori,
ker brez njih svetlobe ni;
brez luči bo temno telo,
brez pameti dušno oko.«*

PLAKETO OBČINE VIPAVA za leto 2008 prejme
zborovodja, gospod Matjaž Šček

Talent dela, genij ustvarja.
(R. Schumann)

Gospod Matjaž Šček se je rodil v Kopru v glasbeni družini, ki izvira iz Vipave. Po srednji glasbeni šoli je najprej študiral dirigiranje na Akademiji za glasbo v Ljubljani, nato pa je izobraževanje nadaljeval pri priznanem slovenskem skladatelju in dirigentu Lojzetu Lebiču na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Z že uspešno kariero in mednarodnimi priznanji je pred desetimi leti prevzel tudi umetniško vodenje Komornega zbora Ipavska, s katerim je uspešno nadaljeval svojo umetniško pot, o čemer pričajo tudi domače in mednarodne nagrade. Kot zborovodja Komornega zbora Ipavska je temeljito zaznamoval preteklo desetletje in občutno prispeval k ugledu Občine Vipava v Sloveniji in tujini. Pod njegovo dirigentsko roko je Ipavska posegla po najvišjih zborovskih priznanjih in postala ena najbolj prepoznavnih in kvalitetnih zborovskih sestavov v državi. Prav tako se je Matjaž Šček na teh tekmovanjih izkazal kot izvrsten zborovodja in bil za to večkrat nagrajen. Z umetniškim udejstvovanjem in strokovnim delom je ogromno prispeval k dvigu ravni zborovskega ustvarjanja v občini.

Zdi se, kot bi bile za Matjaža Ščeka pisane besede Ivana Cankarja:

*»Vsaka melodija je bitje zase, ima svoj telesni obraz,
svoj živ pogled, svojo besedo in krettnjo. Vsaka odpre
vrata na stežaj mislim, spominom brez števila;
in vsaka pesem je doživljaj, ki ostane v duši neizbrisljiv.«*

Po predlogih predlagateljev pripravila: Helena Kobal

Program poletnih kulturnih prireditev
Izvir voda in glas srca v Občini Vipava
(v okviru projekta Imago Sloveniae 2008)

Datum	Izvajalec	Kraj in čas
22.6.2008	OTVORITVENI VEČER - koncert vokalne skupine Plamen iz Kanade	Dvorec Zemono, ob 21.uri
28.6.2008	Pihalna godba Vrhpolje-Vipava	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 21. uri
5.7.2008	Marko banda	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 21. uri
12.7.2008	Tamburaški orkester OŠ Draga Bajca Vipava z gosti	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 21. uri
19.7.2008	Aleš Valič: Al'en, al'dva - monodrama	Podnanos, trg pred cerkvijo, ob 21. uri
26.7.2008	Big Band Orchestra Izola s solisti	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 21. uri

9.8.2008	Nika Vipotnik: Kabaret BERLIN 1920 - 1930 VISOKA DRUŽBA	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 21. uri
16.8.2008	Čarovniški večer za staro in mlado Čarodej MR.SATURNO	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 20. uri
23.8.2008	Lozice - Poklon Rajku Koritniku	Lozice, pred župniščem, ob 20.uri
30.8.2008	Jure Tori in Ewald Oberleitner (folk, jazz, klasika - Tony band)	Vipava, Trg Pavla Rušta, ob 20. uri
6. 9. 2008	Orgelski koncert Renata Bauer (z gostjo ?)	Vipava, župnijska cerkev, ob 20.uri
12.9.2008	Lara Jankovič- šansoni	Vipava, Glavni trg, ob 20. uri

Prireditve Vam brez vstopnine poklanja Občina Vipava in Vas lepo vabimo, da jih obiščete in si tako skupaj polepšamo poletne večere.

Pripravila:
Vida Babič in
Boris Ličen, vodja prireditev

* * *

Županu za 60. rojstni dan

Živahno zaplul si že v šestdeseta,
a to naj nikar te preveč ne skrbi-
Upanje naj ti bo puberteta,
ki v teh letih rada moške pesti.
Preverjeno tebe je že obiskala,
čeprav nam tega ne boš priznal.
A na ženska krilca in nog'ce
pogled radoveden te je izdal.
No, saj tega zameri ti ne nihče,
saj vsak ve, kako v starosti je.

In kaj počel boš v teh najlepših letih,
ki so do stotih ti še ostala?
Verjetno knjig bral ne boš ravno svetih,
problem dioptrija očal je premala.
A gotovo še krav'ce, konje, teleta
kot veterinar boš obiskoval:
Nikoli o počitku ne sprejmeš navsota -
zaprisežen deloholik boš vedno ostal.

Poskrbi pa vseeno za svoje srce -
naj poleg bližnjih pomeni ti vse.
Redno se s Tiso in Emo igraj,
in zatem šele Jančka crtaj.
In kaj naj sodelavci ti zaželimo?
Dočakaj še marsikatero bendimo.
Naj se razumemo lepo še naprej,
čeprav praviš, da jamramo, da je ojej.
Cistern v hramih se včasih ogibaj,
v hrbtu in kolkih počasi pregibaj-
En dan boš tudi sam spoznal,
da z zmernostjo dolgo še zdrav boš ostal.
Srečni smo, da župana takega imamo -
za noben - niti evropski - denar ga ne
prodamo.

Sodelavci iz Občinske uprave
Besedilo: Helena Kobal

Čestitkam in lepim željam se pridružujemo tudi člani UO Vipavskega glasa.

V CENTRU ZA USPOSABLJANJE SLOVENSKE VOJSKE GOSTILI GOJENCE VOJAŠKE AKADEMIJE KRALJEVINE ŠVEDSKE

V Centru za usposabljanje Slovenske vojske usposabljammo in vzgajamo kandidatke in kandidate za vojaški poklic, usposabljammo vojake na prostovoljnem služenju vojaškega roka, vojaške uslužbence ter pripadnike pogodbene rezerve. Aktivno sodelujemo pri organiziranju in izvajanju vojaškega usposabljanja poveljstev, enot in zavodov Slovenske vojske.

Na kratko lahko rečem, da z zahtevnimi vojaškimi programi usposobimo kandidate na treh temeljnih področjih, in sicer vojaškem, fizičnem in osebnostnem. Pomemben del našega usposabljanja predstavlja tudi sodelovanje z oboroženimi silami drugih držav.

Tako smo v času od 26. maja do 4. junija na podlagi dvostranskega sodelovanja Republike Slovenije in Kraljevine Švedske, gostili večjo skupino kadetov Vojaške akademije Kraljevine Švedske.

Gojenci in njihovi poveljniki, vseh skupaj je bilo 174, so bili razdeljeni v dve skupini. Prva skupina je bila pet dni nastanjena v vojašnici Janko Premrl Vojko v Vipavi, preostalih 87 švedskih vojakov pa se je ta čas usposabljal na območju med Tolminom in Kobaridom, večinoma izven urbanih središč, predvsem pa so izvedli več pohodov po območju 12. soške ofenzive med 1. svetovno vojno, imenovane tudi »Čudež pri Kobaridu.« Seveda so si ogledali tudi več kulturno-zgodovinskih znamenitosti, med drugim tudi muzej 1. svetovne vojne v Kobaridu.

Po petih dneh sta se skupini zamenjali. Gojenci, nameščeni v vojašnici Vipava, so v petih dneh spoznali Center za usposabljanje, naše poslanstvo in programe usposabljanja. Pripravili smo več skupnih usposabljanj, katerih izvajalci smo bili tako mi, pripadniki Centra, kakor tudi švedski vojaki. Da pa bi razbili naporen vojaški urnik, smo pripravili več športnih srečanj v nogometu, košarki in odbojki ter prijateljsko tekmovanje v premagovanju pehotnih ovir.

V dveh vodenih izletih, za vsako skupino 87 gojencev in njihovih poveljnikov, smo jih popeljali po Vipavi, kjer so si ogledali zgodovinske znamenitosti in v Turistično informacijskem centru tudi predstavitveni film o Vipavski dolini in okolici. Seveda so poskusili tudi lokalne specialitete, nad katerimi, vključno z našimi vini, so bili izjemno navdušeni. V okviru izleta so si ogledali še arhitektonsko posebno vas Goče in bili nato gostje zelo prijaznega gospodarja in njegove družine na domačiji Mesesnel. Naj pojasnim, zakaj smo pripravili tak program usposabljanja, ki je bil dokaj naporen predvsem zaradi terena in morda tudi vremenskih razmer v višjih legah.

Slovenska vojska je zvesta zgodovinskemu spominu in ponosna na našo zgodovino, zato nam je tovrstno sodelovanje še posebej v ponos in izziv obenem.

Pripadniki Centra za usposabljanje delamo odgovorno in spoštujemo dogodke, ki so oblikovali slovensko vojaško zgodovino. Pri nas so tovarištvo, enotnost, spoštovanje, predvsem pa čast, da lahko služimo domovini, najvišje vrednote. Lahko rečem, da smo pripadniki Centra za usposabljanje enota, ki predano služi slovenskemu narodu in častno ter ponosno začne in konča vsak dan.

V minulih dneh ste verjetno na območju Vipave in bližnje okolice srečevali nekaj več vojakov kot sicer, predvsem uniformiranih pripadnikov oboroženih sil Kraljevine Švedske. Ker pa so bili švedski vojaki zelo disciplinirani in navdušeni nad našo prijaznostjo, odprtostjo in gostoljubnostjo, sem prepričan, da so skupna druženja ostala vsem nam v prijetnem spominu.

*Rajko Likar,
nadporočnik*

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

IZ ŠGV

IZ DELA ŠGV

Ko sem nazadnje zbirala prispevke za Vipavski glas, se mi je zdelo, da je pred nami še kar nekaj skupnih dni – profesorsko-dijaško obarvanih, seveda. Pa se moram popraviti, prehitel nas je konec šolskega leta. Ja, boste rekli, mora biti to naše druženje sila zabavno in pestro, da tako hitro minevajo šolska leta. In prav imate, na šoli se veliko dogaja.

Pred vami so še (nekateri) zadnji utrinki iz dijaškega (in dijaško-profesorskega) življenja na ŠGV. Tudi v zadnjem delu leta so dijaki počeli marsikaj.

Udeleževali so se različnih delavnic ...

Besedo ti dam

Zadnji vikend v marcu (od 28. do 30.) smo se nekateri dijaki naše šole, željni novih izkušenj, udeležili novinarskih delavnic, ki so potekale pod okriljem mladi.net in so jo naslovili preprosto Besedo ti dam.

Rok, Jure, Maja D., Maruša, Anja, Tanja, Petra, Marija, Jerneja in Maja smo bili eni izmed Velikih trideset, ki so imeli privilegij biti na tem projektu ter se poučiti v novinarstvu v štirih zanimivih delavnicah: avdio-, video-, foto-delavnica in delavnica pisane besede. Tema našega vikenda so bile marginalizirane skupine v Ljubljani, ki so spregovorile skozi naše delo in tako predstavile svoje življenje in delo, svoje težave, njihovi predstavniki so izpovedali svoje misli. Kljub temu, da ne ustrezajo splošno uveljavljeni definiciji "normalnosti", imajo še vedno pravico, da na glas izrazijo svoje mnenje, mi pa imamo dolžnost, da jim prisluhnemo in preprečimo diskriminacijo.

Mislím, da smo se v vlogi novinarjev odrezali super. Z zavzetostjo in predvsem z odprtostjo smo s svojimi izdelki predstavili sebe in njih, ki smo jim dali besedo. Vikend nam ni dal le nekega teoretičnega in praktičnega znanja na določenem področju, temveč predvsem védenje, da čeprav nismo vsi enaki, čeprav se različno obnašamo, oblačimo, imamo drugačen način življenja, smo še vedno vsi človeška bitja, ki si zaslužimo priložnost biti slišani in videni; zaslužimo si dostojanstvo obstoja, misli, besede in izkušnje.

Jerneja Tratnik, 2. c

... natečajev ...

DI(V)JAK(A) Ivana Kobal in Dominik Šurc

Ivana Kobal, dijakinja drugega letnika, in Dominik Šurc, letošnji maturant, sta se letos, vsak s svojim delom, udeležila literarnega natečaja Z domišljijo na potep, ki ga razpisuje Smar-team iz Vrhnike in dosegla izjemen "rezultat". Ivana je z delom Rt nade na natečaju dosegla prvo mesto, Dominik z Darilyom četrto, obe deli pa sta zaživel v obliki samostojnih knjig (izšli sta februarja letos); Ivana je svojo tudi ilustrirala. Tema natečaja je bila: Ljubezen boli.

Z njima sta se za Iskre pogovarjali Anja in Tanja Bolko, v okviru katerih sta bila tudi izbrana za naj di(v)jaka. Mentorica obeh dijakov pa je bila prof. Tatjana Božič.

... in pevskih vaj ...

Koncert šolskega zbora

V nedeljo, 30. 3. 2008, smo se člani mešanega pevskega zbora Škofijske gimnazije Vipava odpravili v Ljubljano, da bi skupaj s pevskim zborom s Škofijske gimnazije Šentvid, ŠG Antona Martina Slomška in ŠG Želimlje zapeli Jenkinsovo kantato Oboroženi mož – maša za mir. Ko smo prispeli v Ljubljano, so najprej v Cankarjevem domu sledile vaje z orkestrom, ki ga je, kot nas pevce, vodil gospod Damjan Močnik, ob 13.00 pa je bila odprta generalka. Po njej smo imeli kosilo in malo prostega časa, ko so si naše noge malo oddahnile in se pripravljale na novo trpljenje – dve uri stanja. Ob 17.00 pa se je začelo zares. Vsi smo bili malo živčni, predvsem pa željni odzivov publike. Za odrom smo se pogovarjali, mi, četrto letniki, pa smo obujali spomine na koncert Slomškove ustanove, ki je potekal pred dvema letoma, in sklepali nova poznanstva. In potem je prišel čas, ko smo si še zadnjikrat zaželeli srečno in stopili na oder. Tam je v nas butnilo napeto pričakovanje, kakšna bo ta maša in ali jo bomo dobro zapeli.

Med koncertom sem osebno uživala. Biti član dvestočlanskega pevskega zbora je enkratno doživetje. Slišal si, kako se vsi glasovi prepletajo, kako iz nas vre energija, mladost, kako vsi strmimo v dirigenta. Med petjem si pozabil na razbolele noge, na žulje, ki so se ti naredili na podplatih, na roke, ki so komajda še držale tisto težko mapo ... Mislil si samo še na petje, na to, da boš pravilno izgovarjal besedilo, da boš zadel intonacijo in užival. Predvsem to zadnje. Po odpeti maši nas je čakal silovit aplavz. Poslušalci so bili navdušeni, mi pa smo se počutili veseli, pohvaljeni in utrujeni. Čas med ploskanjem smo porabili za iskanje naših staršev, profesorjev in drugih znancev med občinstvom. Močno pa smo ploskali tudi našim zborovodjem, saj gre velika zasluga za ta koncert prav njim.

Opomba: Ponovitev koncerta je bila v ponedeljek, 9. 6. 2008, v Piranu, in sicer v čudovitem ambientu Tartinijevega trga. Po pričevanjih je čudovito uspela!

Pevka

... spet so se gledališko in filmsko izobraževali ...

Kralj na fiziki

Če smo maturanti celo šolsko leto verjeli, da je največ, kar imajo letošnja maturitetna dramska dela skupnega, tematika nasilja, in da je nemogoče vse štiri združiti v eno samo dramsko delo ter jo celo postaviti na odrske deske, smo se lahko daljnega 27. marca prepričali, da ni nič nemogoče. Vsaj za člane ljubljanskega Šentjakobskega gledališča.

Ob svetovnem dnevu gledališča smo tako četrtoletniki z mešanimi občutki posedli na oblazinjene sedeže že prej omenjenega gledališča in nestrpno pričakovali začetek predstave, ki pa se je nekoliko zakasnil zaradi branja poslanice ob prazniku gledališč. Zavesa se je po nekaj kratkih minutah vendarle dvignila in kar naenkrat smo se znašli v gledališču *Vladimirja B. Tartuffa*, ambicioznega, malodane bolnega režiserja, ki želi v svojem gledališču uresničiti sanje o *maturantskem spektaklu*. Za to si je sposodil nekaj motivov iz Zupančičevega *Vladimirja*, Dürrenmattovih *Fizikov*, nekaj drobcev komedije si je sposodil pri Molieru in njegovem *Tartuffu* ter v Cankarjevi drami *Kralju na Betajnovi*. S prehajanjem iz vloge v vlogo in iz prizora v prizor brez kakega posebnega reda in z mešanjem privatnega ter odrskega, pa tudi z zanimivimi komičnimi vložki (*Matilda* je za roko peljala Cankarja v Cukrarno), so nas igralci, ki so v privatnih scenah nastopali s svojimi praviimi imeni, in režiser povečini navdušili, toda 'časopisni kritiki' se na žalost niso strinjali z nami. Vodstvu gledališča *Vladimirja B. Tartuffa* in režiserju *maturantskega spektakla* so očitali zmedo, nejasnost in še marsikaj drugega, zaradi česar se je *Vladimir B. Tartuffe* odločil, da bo, najbrž predvsem za 'časopisne kritike', postavil na oder štiri maturantska dramska dela za *telebane*. Manj kot deset sekundni prizori so nas nasmejali skoraj do solz in tako smo po končani predstavi še nekaj časa hodili naokrog z nasmeški na ustnicah.

Sledilo pa je tudi presenečenje po predstavi, ki smo si ga vsi najbrž še najbolj zapomnili. V trajno last smo maturantje namreč dobili (na žalost ne z namenom uporabe) priročen 'plonk listek' ovit na embalažo od belila, na njem pa si bili vsi najnужnejši podatki o 'obravnavanih' dramskih delih. In čeprav spomini bledijo in se vtisi meglijo, se četrtošolci strinjamo, da je bila predstava res super - posebej tisti del za *telebane*. Hmmm...

Anja in Tanja

... dijaki so bili različno športno aktivni ...

Športno srečanje katoliških gimnazij

Letos smo imeli na naši gimnaziji in v dijaškem domu čast gostiti športno srečanje katoliških gimnazij. Tekmovanje je potekalo v štirih disciplinah: v malem nogometu (za dekleta in fante), košarki (za fante) in odbojki (za dekleta), ki so potekali v telovadnici, in v namiznem tenisu, ki je potekal v dijaškem domu (za dekleta in fante). Nič nenavadnega. Dobrodošla novost je bila navijaška skupina pod mentorstvom profesor'ce Strnad (vse čestitke =)).

V domu se je na športnem srečanju katoliških gimnazij odvijalo tekmovanje iz namiznega tenisa, ki je bilo še kar napeto. Prva serija tekem *Želimplje*: *Šentvid* se je odvila po mojih pričakovanjih, saj je zmagala ekipa iz

Želimelj. Z zamudo so na tekmovališče prišli tudi Mariborčani. Sledila je zahtevna tekma, katere izid je bil 3:2 za našo ekipo. Takoj za to tekmo se je odvila še ena, za nas zelo pomembna tekma (Maribor : Šentvid). Ekipa iz Šentvida je bila poražena, kar je pomenilo, da z dobro borbo proti Želimljam le še potrjujemo zasluženno drugo mesto v namiznem tenisu.

Zelo dobri so bili naši košarkarji, ki so osvojili prvo mesto, fantovska ekipa v malem nogometu, ki je tudi osvojila drugo mesto, dekliška ekipa v malem nogometu tretje in odbojgarska četrto mesto. Skupno je ŠGV osvojila drugo mesto.

M. P.

Domijada, Rogla 2008

Tudi letos so se naši dijaki iz dijaškega doma udeležili vsakoletnega srečanja dijaških domov, Domijade na Rogli, ki je potekalo od 24. do 25. aprila. (Z)Domci so sodelovali v raznih aktivnostih, med katerimi so tudi namizni tenis, novinarska in likovna delavnica, tek ...

Vsa srečanja so v prvi vrsti namenjena druženju in spoznavanju med seboj.

Mislil, da se je na Rogli vsak po svoje zabaval, jaz sem se vsekakor.

M. P.

Prišel je tudi čas, ko so se - vsaj formalno - od šole poslovili četrtošolci, in sicer na maturantskem plesu, kasneje pa še s predajo ključa tretjim letnikom. Jih pa ravno v teh dneh čaka še dokončno slovo, ko opravijo svoje maturitetne obveznosti. Mi verjamemo vanje!

Maturantski ples

Maturanti pomladnih dni ne doživljamo kot najlepših v letošnjem šolskem letu. Je že tako, da bi tudi mi zelo radi hodili na sladoleđ in koncerte in na morje ... a nam naši malo rabljeni možgani

kričijo: uči se! Uči se! Kateri pa so najlepší dnevi za maturante? No, vsak ima svoje najljubše, a sta vsem v ljubkem spominu gotovo ostala septembrski maturantski izlet in marčevski maturantski ples ...a to je že zelo daleč ... Ja, mi pa živimo iz spominov. Oziroma nam energijo dajejo spomini, v težkih dneh, kot so tile pred maturo, seveda ...

In kako je bilo na maturantskem plesu? Am, no, 'jst' bi rekla ... No, nič zelo konkretnega. Malo bolj tesno (zaradi tako ozkih oblek), malo bolj sproščeno (ker smo predstavili test slovenščine - obe paralelki), malo bolj neprespano (ker ob sedmih zjutraj večina dijakinj in dijakov ŠGV že hiti v šolo, ne pa se šele pripravlja na spanje) ... 'Fajn' maturantskega plesa pač ne naredi lepa dvorana, svetleča se obleka in draga hrana, še bolj pa pijača (čeprav lahko odsotnost tega maturantski ples pokvari), temveč prijetna družba. Te pa na praznik maturantov ne manjka. Sošolke in sošolci so itak na Škofijski gimnaziji boljši od vseh na svetu. Plesalke in plesalce si izberemo (večinoma) sami, družina pa tako in tako vedno odseva naše razpoloženje.

Tako da, dragi moji: za maturantski ples je izjemnega pomena, da so ob vas vaši najljubši ljudje, pa čeprav nimate obleke za petsto evrov in čez ...

Četrtoletnica

Predaja ključa

Leta tečejo, generacije se menjajo ena za drugo in tako mora šola vsako leto dobiti tudi nove ključarje. 4. letniki, ki so sv. Petri naše gimnazije, to častno nalogo že mnoga leta predajajo svojim naslednikom. Toda vse ne gre tako zlahka in 3. letniki smo si morali, tako kot vsi poprej, ključ pošteno prislužiti.

V ta namen je bila v petek, 16. maja, pripravljena splošno znana predaja ključa. Ker je vreme malo nagajalo in sonce kar ni in ni hotelo pokazati svojega obraza, se je tekmovanje preselilo v telovadnico, ki je neučakane tretješolce obvarovala vsaj pred vremenskimi pojavi. Najprej smo vsi tretji letniki ponosno prikorakali na prizorišče in tako so si lahko gledalci ogledali vse potencialne kandidate.

Iz vsakega razreda sta bila izbrana dva prostovoljca, fant in punca, ki sta morala opraviti posebno nalogo. Od zdaj naprej se dekletom ni treba več samim ličiti pred ogledalom, ampak jim lahko pri

tem vsakdanjem opraviilu na pomoč pristopijo tudi fantje. Navsezadnje so oni tisti, za katere se punce lepotičimo, zato sami dobro vedo, katera šminka nam najboljše pristoji. Moški del dvojic je v roko pogumno vzel šminko in začel olepševati dekleta. Do takrat vse lepo in prav. Toda fantje so se morali z nalogo spoprijeti v oteženih pogojih – čez oči so jim namreč zavezali ruto. Lepi obrazi deklet so tako postali prave abstraktne slike. Očitno je četrtnim letnikom všeč moderna zvrst umetnosti. Umetniki so se vrnili k svojim razredom, vendar niso smeli dolgo počivati.

Publika je bila očitno željna dobre glasbe, zato so voditelji sklenili, da bodo program popestrili še z glasbenim tekmovanjem Evrovizija ŠGV. Nastopali so trije dueti, sestavljeni iz razrednikov in dijakov, podprti z *back-vokali* ostalega razreda. Žirija je telefonsko glasovanje zamenjala z novim načinom. Gledalci so za svoje favorite glasovali z močnim aplavzom in kriki. Toda to ni prepričalo žirije in na koncu se je odločila, da častni naziv »Ključarja ŠGV za leto 2008/2009« podeli vsem trem letnikom.

Sledila je še dolgo pričakovana obsodba cveka, ki je bil kriv za nesrečo mnogih dijakov. Po dolgem seznamu vseh njegovih grehov smo končno dočakali njegovo kazen. Odpravili smo se na dvorišče, kjer so četrtoletniki izvedli zažig cveka. Dim, ki se je kadil iz njega, se je grozeče razširil proti šoli, a iznajdljivi dijaki so mu takoj zaprli vhod. Upamo, da nas bo od sedaj nerad obiskoval, v nasprotnem primeru pa imamo zanj drugo leto še hujšo obsodbo.

Klara Hlad

Na koncu pa še kratek pregled najvidnejših uspehov dijakov ŠGV na različnih področjih (na državni ravni). Poudarim naj, da gre tu predvsem za rezultate z različnih tekmovanj v znanju (na različnih nivojih), ki bodo natančneje objavljeni v šolski kroniki, ne pa tudi za vse uspehe naših dijakov na drugih, empirično nemerljivih področjih, kot so zlasti pomoč sošolcem in prostovoljno socialno delo oz. sodelovanje v akcijah Popoldan na cesti in Postani moj prijatelj.

Tekmovanja na ŠGV in izven nje

10. 11. 2007: državno tekmovanje iz logike. Rezultati: zlata priznanja: Luka Kobal, 1.a, Andreja Bratovš, 2.a, Jakob Valič, 3.b, Katarina Čermelj, 3. c; srebrna priznanja: Klemen Červ, 1. a, Tilen Marc, 4. b, Dominik Šurc, 4. b; bronasta priznanja: Veronika Malik, 1. c, Tine Tomc, 3. c. Mentorja logikom sta bila prof. Emilija in Lojze Grahor.

29. 9. 2007: 18. državno tekmovanje iz razvedrilne matematike (Ljubljana). Rezultati: 1. mesto: Katarina Čermelj, 3. c; 8. mesto: Jakob Valič, 3. b; 9. mesto: Tine Tomc, 3. c.

24. 11. 2007: državno tekmovanje iz znanja o sladkorni bolezni (diabetesa) v Šmartnem pri Litiji. Rezultati: zlata priznanja: Patricija Ušaj, 3. c; Irena Čavdek, 3. b; srebrno priznanje: Marjana Lapajne, 2. a. mentorica: prof. Irena Breščak.

29. 3. 2008: Na državno tekmovanje za Cankarjevo priznanje so se uvrstile Nina Mezinec, 1. c, Anja Bolko, 4. a in Sara Stefančič, 3. a. Nina Mezinec je osvojila zlato priznanje (7. mesto). Mentorici: prof. Tatjana Božič, prof. Irena Krapš Vodopivec.

12. 4. 2008 je na državnem tekmovanju iz fizike, ki je potekalo v Ljubljani, Janez Turk prejel pohvalo. Mentorja: prof. Sebastjan Mozetič in prof. Vladimir Anžel.

29. 3. 2008: državno tekmovanje iz biologije za Proteusovo priznanje. Rezultati: Nastja Bric, 2. b je dosegla zlato priznanje med dijaki drugega letnika; Ana Križnič, 1. b in Kristi Hodak, 1. c sta dosegli srebrno priznanje med dijaki prvega letnika. Andreja Vidmar, Nika Volk in Irena Troha iz 4. b pa so dosegle srebrno priznanje med dijaki 4. letnikov, Katarina Čermelj iz 3. c pa bronasto.

19. 4. 2008 sta se državnega tekmovanja iz matematike v Ivančni Gorici udeležila Luka Kobal, 1. a in Tilen Marc, 4. a, ki je dosegel deveto mesto in zlato priznanje. Mentorja: profesorja Emilija in Lojze Grahor.

5. 4. 2008: državno tekmovanje iz zgodovine v Ljutomeru. Bronasto priznanje so dosegli Marko Pišot, 4. a, Nastja Bric, 2. b, Nina Mezinec, 1. c. Mentor: prof. Jernej Vidmar.

12. 4. 2008 sta na državnem tekmovanju iz italijanščine v Novi Gorici za srednjo šolo zlato priznanje prejela Karolina Praček, 3. b za 1. mesto in Tadej Blažič, 3. b za 3. mesto ter srebrno priznanje Sara Stefančič, 3. a za 8. mesto pod mentorstvom prof. Barbare Eisenzopf.

10. 5. 2008: Rezultati državnega tekmovanja iz kemije so naslednji: bronasto priznanje: Kendi Sirk, 1. b, Andreja Bratovš, 2. a, Janja Vidmar, 4. b. Mentorica prof. Jelena Čotar.

22. 4. 2008 sta imeli Tina Blažko in Marjeta Hrvat in iz 4. a v Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani predstavitev svoje raziskovalne naloge z naslovom »*QUI SI PARLA SOLTANTO ITALIANO, poitalijančevanje Slovencev v Julijski krajini in boj proti poitalijančevanju od konca prve svetovne vojne do leta 1930*«, s katero sta na državnem tekmovanju raziskovalnih nalog iz novejšje slovenske zgodovine dosegli drugo mesto. Mentorja: prof. Martina Podbersič Smrdel in Jernej Vidmar.

Za vse uspehe so dijaki ŠGV dobili ob koncu šolskega leta priznanja. Podeljeno je bilo 75 bronastih, 64 srebrnih in 39 najvišjih zlatih priznanj. Zlata priznanja se podelijo na zaključni prireditvi, ki je poleg prikaza ustvarjalnosti dijakov priložnost za zahvalo za vse dobro v šolskem letu, pa tudi priložnost za obeležitev praznika državnosti. Od Vipavcev so zlata priznanja prejeli: Andreja Bratovš, Ivana Kobal, Jana Fajdiga, Tilen Marc, Polona Praček in Meta Žgur.

*Zbrala in uredila
Irena Krapš Vodopivec, prof. slovenščine*

ŠOLSKO LETO SE IZTEKA

Včasih je težko zbrati misli, jih urediti v smiselni tok, še težje napisati...

Za učence in učitelje so majski in junijski dnevi naporni. Soočajo se z rezultati učenja, tekmovanj, natečajev; trudijo se, da bi dosegli cilje in čim višje učne dosežke, razmišljajo o prihodnosti - predvsem pa vsak dan znova usklajujejo dejavnosti. In šolsko leto se hitro, prehitro izteka...

Konec marca smo še sproščeno uživali ob gledaliških predstavah učencev iz Vrhpolja in Vipave ter ob kulturnem dnevu približali učencem običaje na Slovenskem ob veliki noči.

V začetku aprila so nas obiskali sodelavci Hiše eksperimentov in nas s svojimi »logijami« navduševali za naravoslovje. Bolj družboslovno in umetniško je bila obarvana slovesna otvoritev mansarde v podružnični šoli v Podnanosu. Sicer pa je april mineval tudi v športnem vzdušju: naše učenke so bile uspešne ne plesnem tekmovanju, vsi smo navijali za košarkarice in košarkarje. V napeti tekmi v Dvorani Tivoli so z odlično igro premagali nasprotnike. Zlata medalja in prvo mesto sta sad večletnega dela, uigranosti ekipe, vztrajnosti, številnih ur treningov in tekem, pa tudi izvrstne podpore navijačev, ki so v Ljubljani pripravili res vipavsko vzdušje. Toplo, veselo, navdušujoče - predvsem pa enotno in polno pozitivne energije.

Konec aprila so naši otroški in mladinski pevski zbori sodelovali na reviji Naša pomlad. S premišljeno oblikovanim programom in ubranim petjem so poslušalce ogreli in prepričali, da je petje vtkano v primorske duše.

Ob dnevu Evrope v začetku maja smo sodelovali na prireditvi Evropska vas v Novi Gorici. Prireditve je s slovensko in evropsko himno začel naš mladinski pevski zbor, nato so v kulturnem programu sodelovali še učenci drugih osnovnih šol. Na stojnicah so učenci predstavili značilnosti posameznih držav članic Evropske skupnosti.

Ob zaključku akcije Unicefove punčke nas je obiskal Lado Leskovar. Ob fotografijah nam je pripovedoval o življenju vrstnikov v Burkini Fasso, o šolskih stavbah, ki jih pomaga graditi slovenski Unicef.

Ob pouku smo našli čas še za fizikalni in kemijski verižni eksperiment ob tednu vseživljenjskega učenja, preizkuse znanja in ex-tempore »Vipavska polja in okolja«.

In že smo v juniju - mesecu rezultatov, veselja; mesecu, ko nam postaja vroče. Zelo smo se razveselili priznanja Občine Vipava. Pomeni pohvalo za opravljeno delo, pomeni zaupanje, da zmoremo dobro opraviti svoje naloge. Pomeni tudi odgovornost za nadaljnjo strokovno rast.

No, vreme ni prevroče - ponovno nam je preprečilo, da bi šli z osmošolci za dva dni na Nanos. Postaja pa vroče zaradi hitenja, občutka, da moramo še marsikaj postoriti, občutka, da zmanjkuje časa.

Ko ob vseh nagradah, pohvalah, uvrstitvah naših učencev razmišljam o kakovosti dela, razmišljam tudi o obveznosti. Odlični rezultati posameznikov so plod dela učencev, učiteljev in staršev. Pa še malo sreče je treba imeti.

V osnovni šoli pa so pomembni vsi: tako zlati, srebrni in bronasti učenci, kot tisti, ki so z napornim delom in pomočjo komaj dosegli potrebno znanje za napredovanje. Vsak je dragocen, vsak enkrat, vsak spoštovanja vreden, vsak s svojo življenjsko zgodbo in poslanstvom. V življenju štejejo človečnost, pogum, vztrajnost, srčnost, razumnost..., kreposti, ki jih ni moč kupiti, pa jih tudi ni moč ukrasti. Izgubiti? Samo, če si sami to želimo... »Vsi dogodki našega življenja so snov, iz katere moremo zgraditi, kar hočemo.« (nemški pesnik Novalis)

*Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica*

ODLIČNI DOSEŽKI UČENCEV OSNOVNE ŠOLE DRAGA BAJCA VIPAVA V RAZISKAVI TIMSS 2007

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) je mednarodna raziskava, ki daje pomembne informacije za izboljšanje poučevanja in učenja matematike ter naravoslovja. TIMSS preverja znanje matematike in naravoslovja pri četrtošolcih in osmošolcih ter tako posredno zbira bogat spekter informacij o šolskih virih, učnih pripomočkih, kvaliteti poučevanja in kurikula. Raziskava se izvaja periodično vsako četrto leto.

Namen raziskave je na mednarodni ravni omogočiti sodelujočim državam, da z enakimi preizkusi znanja v enakih pogojih ugotovijo raven znanja svojih šolarjev iz vsebin, ki se jih imajo priložnost naučiti v šoli. Naloge v preizkusih znanja zajamejo snov, ki je zajeta v učnih načrtih vseh sodelujočih držav. Na nacionalni ravni vsaka država opazuje dogajanje v izobraževanju, v državi skozi leta opazuje učinek prenov in sistemskih sprememb ter raziskuje razlike med posameznimi skupinami učencev. Slovenija je prvič sodelovala v omenjeni raziskavi leta 1995. Lani je poleg Slovenije sodelovalo še okrog 60 držav z vsega sveta.

TIMSS zagotovi vsaki sodelujoči državi poleg omenjenih dosežkov tudi bogat vir informacij za razlago dosežkov in sledenje sprememb v postopkih poučevanja. Učenci, njihovi učitelji in ravnatelj izpolnijo v okviru te raziskave tudi vprašanja o kontekstih učenja matematike in naravoslovja.

V šolskem letu 2006/2007 je bila v raziskavo vključena tudi Osnovna šola Draga Bajca iz Vipave. Preizkuse znanja so reševali učenci, ki so v lanskem šolskem letu obiskovali 4. a/9, 4. b/9, 4. r/9 iz Vrhpolja in 4. r /9 iz Goč. Iz višjih razredov so pri raziskavi sodelovali učenci lanskega 8. b in 8. č. Med 148 slovenskimi šolami so učenci nižjih razredov pri naravoslovju dosegli odlično tretje mesto. Dobro znanje so izkazali tudi pri živi naravi, kjer so dosegli 10. mesto, pri neživi naravi in vedi o Zemlji pa so najuspešnejši v državi. Zelo dobro so reševali tudi naloge iz matematike, kjer so dosegli 18. mesto.

Pred raziskavo niso imeli učitelji nobenih posebnih pričakovanj. Želeli so le ugotoviti, kako bodo učenci reševali naloge, in dobiti potrditev ali zavrnitev teze, da je spremenjen učni načrt za 1., 2. in 3. razred pri naravoslovju ter za 4. razred pri tehniki in tehnologiji ustreznejši. V okviru pouka so učenci reševali TIMSS-ove naloge, ki so javno dostopne vsem. Učiteljice in učitelji, ki poučujejo v nižjih razredih, menijo, da so dobri rezultati plod drugačnega načina poučevanja v devetletki ter dobri učiteljevi pripravi na pouk.

Tudi učenci višjih razredov so preizkuse dobro opravili. Pri kemiji, fiziki, biologiji ter vedi o Zemlji so se uvrstili v zgornjo tretjino ter pri naravoslovju skupno dosegli 45. mesto, pri matematiki 40. mesto. Posebej dobro so reševali naloge o številih in naloge iz geometrije. Učitelji višjih razredov smo z dosežki učencev pri matematiki in naravoslovju zadovoljni. Rezultate pripisujemo dobri pripravi učitelja na pouk, sprotnemu preverjanju znanja ter timskega delu.

Mednarodni rezultati in s tem mesto Slovenije v mednarodnih primerjavah bodo na voljo decembra 2008.

Pomemben je podatek, da so odstotki med posameznimi uvrstitvami zelo majhni. Ne smemo pa pozabiti, da so za dobre rezultate poleg učencev zaslužni tudi učitelji.

Učencem za izkazano znanje iskreno čestitamo in jim želimo še veliko uspeha in napredka tudi v bodoče.

Mojca Pev

VELIČASTNI ČRNI TOPOL V VIPAVI

Narava nas vedno znova preseneča. Eno izmed presenečenj nam je pustila ob hitri cesti Podnanos- Ajdovščina ob sotočju hudournika Bele in reke Vipave in sicer najdebelejši črni topol v Sloveniji in verjetno tudi Evropi. Njegovo veličanstvo ima kar 2,38m premera, obseg je 7,80m, visok pa je 26m. S pomočjo gozdarjev iz Zavoda za gozdove Slovenije KE Ajdovščina smo učenci OŠ Draga Bajca Vipava v okviru ekošole z mentorico Ireno Knafelc očistili njegovo okolico in postavili tablo. Naravi smo lahko hvaležni za taka presenečenja in naša dolžnost je, da jih ohranjamo.

Anamarija Trošt

ZAKLJUČEK ŠOLSKEGA LETA MALO DRUGAČE

Učenci 3.a razreda OŠ Draga Bajca Vipava smo letos še posebno težko pričakovali konec šolskega leta, saj smo se veselili našega skupnega odhoda na Nanos. Združili smo športni in naravoslovni dan ter zaključno srečanje s starši.

Končno je napočil 19. junij, dan našega odhoda. Izpred Lovske kočice nad Podnanosom smo se peš odpravili proti Abramcu. Skozi gozd po markiranih in tudi nemarkiranih poteh nas je varno vodil prijazen planinski vodnik Pavel Makovec. Med potjo nam je povedal mnogo zanimivega, poizkusili smo se v orientaciji sredi gozda, opazovali smo drevesa, videli Vipavsko dolino pod seboj in morje v daljavi ter občutili gozd. Opoldne smo prispeli na Nanos k Abramcu, kjer smo ob dobrem kosilu potešili našo lakoto. Vsi smo komaj čakali, da bomo videli, kje bomo prespali. Tako smo po kosilu šli v Lovski dom, kjer so nas učiteljice končno razporedile po sobah. Na postelje smo si pripravili spalne vreče, se preoblekli, klepetali in se malce odpočili. Kmalu smo se

zbrali pod košato bukvijo pred domom, kjer nas je že čakal naš vodnik Pavel, kateremu smo z zanimanjem prisluhli. Pokazal nam je, kaj mora imeti v nahrbtniku vsak planinec in kako se zavarujemo pred mrazom. Pripovedoval nam je o svojih zanimivih prigodah v gorah in učil nas je posebnih vozlov. Prav na vsa naša vprašanja nam je odgovoril, preden se je poslovil od nas. Nekateri smo bili že kar lačni in čas je bil za popoldansko malico. Po malici smo imeli prosti čas, ki smo ga preživeli ob igranju nogometa, badmintona, skakanju elastike,

skakanju s kolebnico, risanju in še marsičem. Zanimiva so bila tudi naša »bivališča« v zavetju bližnjih dreves, kjer smo se v miru pogovarjali. Deklice so v jedilnici plesale, dečki pa smo jih na skrivaj opazovali. Po okusni večerji smo nestrpnost pričakovali prihod gospoda Jožeta Rutarja, saj smo vedeli, da bomo z njim opazovali zvezde. Končno je prišel, toda povedal nam je, da se mora še malo zmračiti za naše opazovanje. Učiteljice so nas opozorile, da se moramo toplo obleči, saj so noči na Nanosu hladne. Končno smo se odpravili na bližnji travnik, kjer nas je že čakal

pripravljen teleskop. Skozenj smo opazovali hiše in drevesa, ki so postala večja in bližja. Žal zvezde še vedno niso bile vidne, ker ni bila še tema. Vrnili smo se v dom, kjer smo se umili in počivali. Učenci, ki so bili utrujeni, so šli spat, večina vedoželjnežev pa na ponovni ogled. Naši spremljevalci so imeli na glavah svetilke, okrog nas pa je bila tema. Tudi to je bilo posebno doživetje. Ko smo prišli na travnik, smo ugasnili svetilke in nad nami je zasijalo mnogo zvezd. Ob tem lepem pogledu smo kar utihnili. Gospod Jože nam je s pomočjo laserja na nebu pokazal različna ozvezdja, Veliki voz, Mali voz in zvezdo Severnico. Povedal nam je, kako jih na nebu najdemo in prepoznamo. Videli smo tudi umetni satelit in nekaj zvezdnih utrinkov. Ker je bilo že pozno, smo se morali vrniti in tako žal lune nismo dočakali. Polni lepih vtisov smo odšli v dom in spat. Učiteljice so nam po sobah pripovedovale pravljice za lahko noč, toda nekateri se nismo mogli umiriti in zaspati. Naši jezički še vedno niso bili dovolj utrujeni... Poslušali smo že tretjo pravljico, a spanca še vedno ni bilo od nikoder. Končno je večina zaspala, toda polovica dečkov je še vedno regljala, kljub pozni uri. Takrat pa se je v sobi pojavila naša učiteljica in nam strogo zagrozila z nočnim tekom... No, to je končno pomagalo, umirili smo se in zaspali. Toda naš spanec ni bil preveč dolg, saj so se prvi zbudili že pred šesto uro in poskrbeli, da ne bi kdo preveč dolgo spal. Ob sedmi uri smo že vsi umiti in klepetavi zajtrkovali. Po zajtrku nas je čakalo najtežje opravilo – spravljanje spalnih vreč. Pomagali smo drug drugemu, na koncu pa še učiteljice in uspelo nam je. Pospravili smo prtljago in sobe ter si prav vsi prislužili po dve zvezdici za urejenost sob. Nestrpno smo pričakali lovca, gospoda Branka Puca in gozdarko, gospo Egidijo. Gospod Branko nam je povedal mnogo zanimivega o divjih živalih. Skupaj smo se odpravili v gozd, kjer smo videli krmišče za divje živali, za katere skrbijo lovci.

Gospa Egidija nas je odpeljala naprej po gozdu, kjer smo opazovali različna drevesa. Nekaterim smo s posebno napravo izmerili debelino, določali smo starost drevesom, videli divjo češnjo, mravljišča in še mnogo zanimivega. Iz gozda smo prišli malce utrujeni, zato se nam je krajši počitek do kosila kar prilegel. Po dobrem kosilu smo se uredili, pospravili prtljago in počistili dom. Imeli smo še vaje za nastop in že smo pričakovali starše, da se nam pridružijo na skupnem srečanju. Predstavili smo se jim z recitalom, plesom, petjem in igranjem na tamburice. Sledilo je še zabavno športno druženje, kjer ni manjkalo klepeta, smeha in dobre hrane. Mi, učenci, smo najbolj težko pričakovali nogometno tekmo med učenci in starši. Seveda smo zmagali... Nočilo se je že, ko smo se pričeli poslavljati in se utrujeni, toda polni lepih vtisov odpeljali proti domu.

Sedaj bi se pa radi še zahvalili vsem, ki so pripomogli k temu, da smo preživeli dva tako lepa dneva na Nanosu. Najprej Lovski družini Vipava in oskrbniku lovskega doma Dragu Čuku, ki nam je omogočil domovanje in toplo nočitev; Planinskemu društvu Vipava in vodniku Pavlu Makovcu za vso potrpežljivost, prijaznost in varno vodenje po zanimivih poteh; gospodu Branku Pucu za zanimivo predstavitev divjih živali in osebna srečanja z njimi; gozdarki gospe Egidiji Cernatič, ki nam je na zanimiv način približala različna drevesa in njihovo starost ter nas potrpežljivo čakala na naši poti skozi gozd; gospodu Jožetu Rutarju za nočno doživetje in odkrivanje zvezd; gospe Bojani Fabjan za okusno juho, ki se nam je prilegla za večerjo; kuharicam pri Abramcu za okusni kosili; osebju šole in gospe ravnateljici za vso pomoč pri organizaciji in izvedbi. Seveda pa najpomembnejša zahvala staršem, ki so pri celotni izvedbi, od zamisli do izvedbe, imeli zelo pomembno vlogo ter so ves čas »stali na naši strani«.

Učenci in učenke 3.a razreda z učiteljico Nadjo Kompara in vzgojiteljicama Lučano Leban in Kristino Repič

Zelo lepo mi je bilo, ko smo ponoči šli gledat zvezde in planete. Na nebu je bilo mnogo zvezd. Gospod Jože Rutar nam je na nebu z laserjem kazal posamezna ozvezdja. Gledali smo skozi teleskop in daljnogled. Zaspali smo šele ob enih zjutraj in vstali smo že pred šesto uro zjutraj. Vsi smo imeli na vratih dve zvezdici, ker so bile naše sobe lepo pospravljene. Pred lovskim domom smo se igrali, skakali elastiko, skakali s kolebnico in igrali nogomet. Pri Abramumu smo hranili koze in opazovali medveda. Kosilo, zajtrk in večerjo smo imeli zelo dobro. Staršem smo pripravili program. Imeli smo se zelo lepo in upam, da bomo še kdaj šli kam skupaj.

Eva Premrn

Vodnik Pavel nam je po poti na Nanos povedal mnogo zanimivega. Opazovali smo različna drevesa. Ponovili smo, kako se orientiramo s kompasom in kako brez njega. V daljavi smo videli morje. Všeč mi je bilo, ko smo hodili skozi gozd. Hodili smo tudi po stezah, ki so jih naredile živali. Zelo lepo mi je bilo, ko smo spali v spalnih vrečah. Moji mami je bilo zelo všeč, ko smo vse deklice iz našega razreda pele in plesale pesmico Pet poljubov. Ko smo se vračali z Nanosa domov, smo videli lisico. Preživela sem dva čudovita dneva in upam, da bom še kdaj šla s sošolci in sošolkami na Nanos.

Maja Krapež

Zbrali smo se pred šolo, kjer smo oddali prtljago. Starši so nas odpeljali do Lovske kočice nad Podnanosom. Od tam naprej nas je vodnik Pavel vodil skozi gozd. Med hojo smo opazovali drevesa in rože. Videli smo mnogo lilij. Na jasi smo videli lovsko prežo. Po prihodu na Nanos smo kosili. Zvečer smo gledali zvezde. Spat smo šli pozno, vstali pa smo zgodaj. Na srečanju s starši smo učenci našega razreda igrali nogomet proti staršem. V naši ekipi je bila tudi gospa Nadja. Vsi učenci smo se veselili naše zmage. Ko sem zvečer prišel domov, sem po televiziji gledal nogometno tekmo z evropskega prvenstva. Na Nanosu mi je bilo zelo lepo.

Jan Nabergoj

Najlepše mi je bilo, ko nas je gospod Jože Rutar peljal na ogled zvezd. Spoznali smo Veliki voz, ozvezdje Škorpiona in Leva. Tudi sama sem našla na nebu ozvezdje Laboda. Gledali smo skozi teleskop in daljnogled. Izvedela sem mnogo novega in zanimivega. Zvezde me zanimajo, ker sem zelo radovedna.

Špela Lozej

Najbolj mi je bilo všeč, ko smo hodili skozi gozd in nas je vodil vodnik Pavel. Povedal nam je mnogo zanimivega. Tudi to, kako je ponoči v gozdu. Med hojo smo se ustavljali in izvedeli vse o orientaciji. Zanimalo nas je tudi, kako postaneš vodnik. Mogoče pa bo kdo od nas vodnik, ko bo starejši? Naslednji dan mi je bilo zabavno, ko sem s sošolkami in sošolci tekmovala v preskakovanju kolebnice. Zelo sem bila vesela, ko je prišel moj tata in smo nastopali za starše. Vse mi je bilo zelo lepo in upam, da bomo še kdaj šli na Nanos.

Marina Vitkovič

Meni je bilo najbolj všeč, ko nam je lovec Branko razlagal o divjih živalih. Izvedeli smo, katerih živali je na Nanosu največ. Povedal nam je, kako je nekoč opazoval medveda z opazovališča. Zelo lepo mi je bilo, ko smo šli v gozd. Tam nam je pokazal tudi krmišče za živali. Za zajtrk smo imeli mojo najljubšo hrano.

Matej Kodre

Zelo sem uživala, ko smo učenci igrali nogomet proti našim staršem. Starši, ki niso igrali, so navijali. Gol je dal Jan, gospa Nadja in jaz. Zelo smo bili veseli naše zmage. Skočili smo v zrak in od veselja kričali.

Greta Fabjan

Pot skozi gozd do Abrama na Nanosu mi je bila zelo zanimiva. Z vodnikom Pavlom smo se imeli zelo lepo. Opazovali smo tudi rože. Rekel nam je, da on ne pozna imen vseh rož, ker se bolj ukvarja s pohodi. Zato mu je gospa Nadja povedala imena nekaterih rož. Zelo lepe so bile divje lilije.

Nicol Gec

Lovec gospod Branko nam je zelo zanimivo pripovedoval o gozdu in divjih živalih. Posebno doživetje je bilo to, da smo zaspali šele ob enih ponoči in vstali že ob šesti uri. Zelo lepo je bilo takrat, ko smo se vsi skupaj igrali, pa tudi takrat, ko smo malce ponagajali našim sošolkam.

Marko Klančar

Nikoli ne bom pozabil, kako smo šli vsi skupaj peš na Nanos. Zelo mi je ostalo v spominu, ko smo gledali zvezde z laserjem in teleskopom. Na Nanosu so zelo dobro kuhali. Zelo lepo je bilo tudi, ko smo nastopali pred starši. Pravzaprav mi je bilo prav vse na Nanosu zelo lepo.

Patrik Mikuž

Meni je bilo najbolj všeč, ko nas je planinec Pavel peljal skozi zelo lep gozd. Povedal nam je, kako pomagamo, če se kdo poškoduje v hribih. Zelo lepa mi je bila tudi pravljica za lahko noč, ki nam jo je v naši sobi povedala gospa Nadja.

Lara Furlan

Zelo lepo mi je ostalo v spominu, ko smo šli z gospodom Jožetom Rutarjem opazovat zvezde. Pokazal nam je ozvezdje Medveda, Leva, Škorpijona, Veliki voz, Mali voz in zvezdo Severnico. Po gozdu mi je bilo lepo hoditi in na Nanosu mi je bilo vse všeč.

Urban Šelj

Všeč mi je bilo, ker smo se mnogo igrali zunaj. Igrali smo nogomet, skakali s kolebnico, se igrali lovca in zajca in tudi lego kocke smo sestavljali zunaj. Zanimivo je bilo, ker smo na Nanosu prespali. Drugi dan smo šli skozi gozd z lovцем in gozdarko. Videli smo krmišče za živali. Izmerili smo debelino nekaterih dreves ter s pomočjo poganjkov določali njihovo starost. Videli smo več velikih mravljišč. Gozdarka nam je povedala, da jih ne smemo poškodovati. Nekateri so se bali mravelj. Popoldan so prišli starši in pred njimi smo zaigrali program, zapeli in zaplesali. Vsem nam je bilo lepo.

Jakob Panič Nardin

Na Nanosu mi je bilo najlepše to, ker smo sošolke skupaj celo noč prespale v isti sobi. Lepo je bilo tudi naslednji dan, ko so prišli starši na naše skupno srečanje.

Nika Hrobat

FINALE ŠKL

OŠ Draga Bajca Vipava: OŠ Louisa Adamiča Grosuplje

- Ljubljana, 17.04.2008 -

REZULTAT - VIPAVA : GROSUPLJE 45 : 42

USPELI SMO! OSVOJILI SMO NASLOV PRVAKA ŠKL! Tekma je bila super. Pravi finale. Dve enakovredni ekipi, tesen rezultat, borba za vsako žogo, želja po uspehu, enake možnosti obeh ekip za končno zmago.

Dekleta obeh ekip so začela tekmo zelo živčno. Povedle so Grosupeljčanke. Po nekaj neuspešnih napadih na obeh straneh je PETRA PREMRL dosegla prvi vipavski koš v finalu in izenačila izid

na 2:2. Kljub temu so imele nasprotnice rahlo pobudo in ves čas vodile. Naša dekleta so naredila veliko napak, ki so bile posledica nervoze in velikega pritiska finalne tekme. Grosupeljčanke so to izkoristile in povedle za 6 točk, več od tega pa jim zaradi izredne borbenosti in srčnosti naših deklet ni uspelo.

V drugi četrtini so bili na vrsti fantje. Enaka slika kot pri dekletih. Nervoza je opravila svoje in napake na obeh straneh so se kar vrstile. Tri minute ni bilo doseženega koša. Potem pa se je začelo. Naši fantje so premagali tremo in hitro ujeli nasprotnike. TIMI SEMENIČ s 6 točkami in TADEJ SLUGA s trojko sta hitro vzpostavila rezultatsko ravnotežje. Ostali so jima dobro sledili in predvsem v obrambi dali vse od sebe. Nasprotnikom so dovolili doseči le 9 točk in rezultat po prvem polčasu je bil 20:21 za Grosuplje.

Pred začetkom tretje četrtine je bilo jasno, da bo ekipa, ki ji bo uspelo doseči prednost, imela velike možnosti za zmago. IN VIPAVKE SO SE IZKAZALE - ANA, PETRA, HANA, NIKA, VESNA in TANITA so z brezkompromisno borbo ter enostavnimi in domiselnimi akcijami proti agresivnim nasprotnicam povedle in uspele prednost zadržati do konca četrtine. Rezultat je bil 33:30 za Vipavo - s psihološkega vidika velika prednost. V zadnji četrtini pa ni šlo vse po naših načrtih. Preveč nepotrebnih

Stojijo: Vid Čermelj, Aleks Kuzmin, Matej Hladnik, Tadej Sluga, Robert Krašna (koordinator), Gregor Božič (trener dečkov), Urban Šček, Rok Smrekar, Andreja Likar Ivanov (trenerka deklic);

Klečijo: Živa Lesar, Vesna Kovač, Ana Ferjančič, Nika Uršič, Janja Ukmar, Petra Premrl, Tanita Tomažič, Metka Kobal, Adrijana Marc, Tine Novak, Amela Kurtič, Hana Kovač, Timi Semenič, Jan Jež, Blaž Vidrih

napak in zgrešenih metov so igralci iz Grosuplja izkoristili in povedli. Prednost je iz minute v minuto naraščala in 40 sekund pred koncem je bilo 37:42 za OŠ L. Adamiča iz Grosuplja. TIMI in JAN sta bila na klopi s petimi osebnimi napakami. ALEKS, URBAN, MATEJ, TADEJ in ROK so se zelo borili, toda ni in ni šlo. Za mnoge je bila tekma že odločena. Takrat pa je TADEJ dosegel že svojo tretjo trojko in znižal zaostanek na samo dve točki. Grosupeljčani so zadnji napad zgrešili in 20 sekund pred koncem je bila žoga zopet pri TADEJU. Zavodil je preko sredine igrišča, prišel do trojke, se ustavil in vrgel na koš...ZADETEK! 12 sekund pred koncem tekme je bil rezultat 43:42 za Vipavo. Grosupeljčani so oddrveli v zadnji napad, ki ga je z osebno napako pametno ustavil URBAN ŠČEK. Najboljši košarkar in kapetan Grosuplja Miha Oblak je imel na voljo dva prosta meta, ki sta odločala o zmagovalcu. Oba je zgrešil. Na drugi strani je TADEJ po taktični osebni napaki Grosupeljčanov hladnokrvno zadel oba prosta meta in postavil končni rezultat - 45 : 42 za OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA.

SLAVJE JE BILO NEPOPISNO! ZMAGOVALNO RAJANJE IN OBJEMANJE PO KONCU TEKME, VESELJE IN SOLZE SREČE NA OBRAZIH NAŠIH IGRALK, IGRALCEV, TRENERJEV, VODSTVA IN NAVIJAČEV BO VSEM OSTALO V VEČNEM SPOMINU.

Seveda vsega tega ne bi bilo brez podpore več kot 200 naših navijačev, učenk, učencev in učiteljev naše šole, staršev, sorodnikov in prijateljev igralk in igralcev. Tudi zaradi njih so naše igralk in igralci pokazali, s kakšnim srcem se igra finale, kako se bori za vsako žogo, kako se spodbuja soigralce in kako postaneš ŠAMPION.

Več o tekmi (statistika, fotogalerije, izjave po tekmi...) najdete na spletni strani OŠ Draga Bajca Vipava - šport: http://www2.arnes.si/~osngdb9/index_datoteke/svgnet/skl_0708_09.html.

Ivan Ivanov

MLADI VIPAVEC PRIPOVEDUJE

Generacija šestinosemdesetih učencev osnovne šole Draga Bajca Vipava, rojenih leta 1993 je z valetu letos zaključila svoje popotovanje po osnovnošolskih klopeh. Ob tej priložnosti smo samostojno izdali glasilo Mladi Vipavec, v

katerega smo strnili svoja pomembnejša doživetja iz teh osmih let šole. Glasilo so nam devetošolcem, iz štirih razredov, razdelili naši razredniki, shranjeno pa je tudi v šolski knjižnici. Odhajamo. Komaj se še spominjamo svojih prvih začetkov, svojega prvega koraka v svet znanja. Kaj vse se je spremenilo v teh osmih letih? Počasi se poslavljamo od ustanove, ki nas je napolnila s prvo žlico znanja, ter nam v poteze obraza pričarala prve sledove veselja in žalosti.

Pripravljamo se, da obrnemo nov, nepopisan list življenja, ki ga bomo napolnili v prihodnjih letih. Pred nami so nove poti in upamo, da se nam bo otroštvo v osnovni šoli v Vipavi vtisnilo v spomin do pozne starosti. Še se bomo srečevali in obdržali prijateljske stike. Da bi znanje še naprej sprejemali z odprtimi rokami, si nazdravljamo: še na mnoga, mnoga in uspešna leta! Srečno, generacija 93!

Klara Koradin

IZ CUJO

OBDARITEV OB MATERINSKEM DNEVU

Športno kulturno društvo Žablje je skupaj z društvom Štirje letni časi iz Ajdovščine pripravilo kulturni program ob materinskem dnevu za krajanje Velikih Žabelj. Kulturno prireditve so popestrili nastopi - recitacije domačih učencev. Osrednji moto prireditve je bila vloga matere danes in

nekoč. Predstavnice društva Štirje letni časi, ki prihajajo iz bližnje ajdovske okolice, so zbranim zapele več pesmi, svoj nastop pa so popestrile tudi z recitacijami. Organizatorji prireditve so zbirali tudi prostovoljne denarne prispevke, ki so jih namenili Centru za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka iz Vipave. Zbranim je delovanje ustanove predstavila ravnateljica Centra. Po končani kulturni prireditvi je sledil družabni del, pogostitev so pripravile domačinke same in tako predstavile tudi svoje veščine peke domačega peciva.

dr. Erna Žgur, ravnateljica

PROSTOVOLJNO DELO V CENTRU ZA USPOSABLJANJE INVALIDNIH OTROK JANKA PREMRLA VOJKA VIPAVA

Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva je tudi letos organizirala, tokrat že deveti Festival prostovoljstva mladih. Festival je bil namenjen promociji prostovoljskega dela mladih, osveščanju javnosti o aktivnostih, ki jih izvajajo prostovoljci in je zahvala mladim za vse ure, namenjene prostovoljskemu delu.

Časovno je sovpadal z mednarodnim dnevom prostovoljstva mladih, ki ga v mnogih državah sveta praznujemo 15. aprila.

Festival je vključeval veliko različnih prireditev in je potekal od ponedeljka, 14. aprila, do nedelje, 20. aprila, v različnih krajih po vsej Sloveniji.

Naš Center je sodeloval na dogajanju v Novi Gorici v torek, 15. aprila. Osrednji dogodek se je odvijal na Bevkovem trgu, kjer smo se širši javnosti predstavile različne nevladne in druge organizacije, ki izvajamo prostovoljsko delo.

V ta namen smo pripravili stojnico, ki smo jo opremili s številnimi izdelki naših otrok ter brošurami in zgibankami, ki govorijo o delovanju Centra in prostovoljnega dela.

Da so vsi mimoidoči, ki so se zanimali za prostovoljno delo v našem Centru, dobili informacijo iz prve roke, sta poskrbeli dijakinja Škofijske gimnazije Vipava, ki pri nas opravljata prostovoljno delo, ter njuna prijateljca iz našega Centra. Vsem, ki so se ustavili pri naši stojnici, smo podarili droben izdelek naših mladostnikov. To so bili glineni gumbki.

Upam, da je bila naša promocija prostovoljnega dela uspešna in da je morda spodbudila katerega izmed mimoidočih, da se bo odločil za prostovoljstvo pri nas. Veliko mladih prihaja na obiske k našim otrokom in mladostnikom, vendar bi jih potrebovali še več. Še vedno je nekaj takih otrok in mladostnikov v našem Centru, ki nimajo prostovoljca, a si ga zelo želijo.

*Tina Kodolja, univ. dipl. psih.,
vodja prostovoljnega dela*

PRIZNANJE SPECIALNE OLIMPIADE SLOVENIJE ZA PROSTOVOLJNO DELO

Gospod Jože Kebe je veteran pri namiznoteniškem klubu Burja iz Ajdovščine. Kot prostovoljec že nekaj let vztrajno in uspešno vodi treninge namiznega tenisa v Centru Janka Premrla Vojka Vipava in s tem prispeva k razvoju športa za osebe z motnjami v duševnem razvoju. Prostovoljno delo opravlja požrtvovalno in nesebično. Vsak torek redno prihaja v Center, kjer trenira z učenci in pomaga izboljševati njihove veščine. S svojim znanjem, tehniko in voljo je zagotovo pripomogel k uvrstitvi učenca Stjepana Petrovića v ekipo, ki je Slovenijo zastopala na poletnih svetovnih igrah v Šanghaju oktobra 2007. Na omenjenih igrah je učenec osvojil zlato medaljo.

V zahvalo za njegovo delo mu je Specialna olimpiada Slovenije podelila priznanje.

*Tanja Princes,
mentorica ŠŠD*

DRUŠTVO DOLI V CENTRU JPV

Člani društva Doli – društva za oživljanje lokavškega izročila so v mesecu juniju obiskali učence iz Centra ter jih ob tej priložnosti obdarili. Učencem so namenili simpatična, predvsem pa uporabna pokrivala (kape), za posladek pa še sladoled.

Člani društva Doli so za otroke nameravali pripraviti zanimivo popoldne, tako da bi jih peljali s starimi vozovi in zapravljivčki po okolici Vipave, vendar je njihovo namero preprečilo slabo vreme. Zato so si predstavniki društva le ogledali Center, njihove programe in dejavnosti, se ob prijetnem klepetu zadržali z učenci, katerim so podarili priročna darila.

Ker je bilo zanimanje učencev in uporabnikov za vožnjo s konjskimi vpregami zelo veliko, smo se dogovorili, da se v septembru ponovno srečamo in če nam bo vreme naklonjeno, tudi izpeljemo obljubljeni namero društva, da vse otroke Centra popeljejo v kočijah, zapravljivčkih, na vozovih... čez glavni trg Vipave.

dr. Erna Žgur, ravnateljica

PROJEKT: TKANJE PRIJATELJSKIH VEZI VIPAVA - RUDINE

V Centru JPV Vipava se usposablajo otroci in mladostniki z motnjami v duševnem in gibalnem razvoju. Zaradi narave motenosti je njihovo vključevanje v zunanje okolje in aktivnosti otežkočeno. Zanje je izrednega pomena izkustveno učenje, kar pomeni pridobivanje izkušenj preko doživljanja in pridobivanje informacij na neformalne načine preko vseh čutil. Ker je med našimi učenci tudi precej hrvaško govorečih otrok in mladostnikov, smo se že pred leti povezali z institucijo Centar MIR v Rudinah.

Rudine so majhna vas v bližini Splita, kjer so po vojni zgradili dom za osebe z motnjami v duševnem razvoju, ki nimajo svojcev, ki bi lahko skrbeli zanje. V vasici podobnem centru stalno živi in dela šestdeset varovancev, vsakodnevno pa prihaja na obravnavo še okoli štirideset otrok vseh starosti iz Splita in okolice. Življenje v Centru se prepleta z življenjem sovaščanov in bližnjih krajev s ponudbo storitev in lastnih izdelkov Centra. Tako varovanci Centra pomagajo pri prevozu prehrane obnemoglim občanom, izdelavi poslovnih daril, sodelujejo pri urejanju šolskih parkov in vrtov, skrbijo za urejenost vasice Mir in dveh stanovanskih hiš v Kaštelih in Solinu.

Dosedanje sodelovanje med Centrom JPV Vipava in Centrom Mir je potekalo v obliki medsebojnih izmenjav učencev in mentorjev, seminarjev in delavnic za učitelje.

Lansko leto je skupina pošolcev iz Vipave obiskala Rudine, letos pa so nam le-ti obisk vrnili. Izmenjava šestih varovancev in treh učiteljev je potekala v tednu od 26.- 30. 5. 2008. Namen letošnje izmenjave je bil vzpodbujanje medkulturnega dialoga preko druženja sovrstnikov z motnjami v razvoju in njihovih mentorjev. Kulturno in jezikovno raznolikost obeh držav smo spoznavali preko raznovrstnih izkustvenih dejavnosti. Komunicirali smo v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Cilji:

- sklepanje prijateljstva preko etničnih in socialnih meja
- druženje sovrstnikov z motnjami v razvoju

- privajanje na miroljubno reševanje konfliktov
- vzpodbujanje medkulturnega dialoga
- komuniciranje v obeh jezikih (slovenski, hrvaški)
- spoznavanje jezikovnih značilnosti obeh držav
- spoznavanje geografskih značilnosti kraja Vipave in njene bližnje in širše okolice
- spoznavanje etnoloških značilnosti in kulinarike Slovenije
- vzpodbujanje zdravega načina življenja in komuniciranja preko prilagojenih športnih aktivnosti
- predstavitev zdravega načina življenja in bivanja v naravi
- vzpodbujanje ustvarjalnosti in izražanja z gibom, glasom, mimiko in ostalimi dramskimi elementi
- izmenjava strokovnih znanj mentorjev

Potek izmenjave:

Ponedeljek zvečer: prihod udeležencev, večerja, namestitvev, sestanek mentorjev - načrtovanje podrobnega programa

Torek dopoldan: spoznavanje obeh skupin, delavnica, ogled Centra, ogled Vipave
 popoldan: ogled videa o Sloveniji, izdelava tematskih plakatov: Slovenija - Hrvaška,
 plavanje v bazenu Centra, priprava prekmurske gibanice
 zvečer: češnje v Vrtovinu

Sreda dopoldan: ogled Ajdovščine
 popoldan: Nanos, piknik, športne igre
 zvečer: Vipavski križ, koncert pevskega zbora JPV

Četrtek dopoldan: sprejem gostov pri ravnateljici, prikaz treninga MATP
 popoldan: obisk Postojnske jame, ogled mesta Ljubljane

Petek dopoldan: izdelava mini slovarčka s pogostimi frazami v obeh jezikih, razgovor z mentorji,
 slovo od udeležencev

Vsi udeleženci so sodelovali pri vsakodnevem načrtovanju dejavnosti in pri izvajanju vseh praktičnih dejavnosti v okviru svojih sposobnosti. Posamezniki so navezali dobre medsebojne stike. Komunikacija na vseh relacijah je potekala dobro. Realizirali smo zastavljene cilje.

Poslovlili smo se z željo, da bomo s tovrstnimi projekti nadaljevali tudi v bodoče.

Tanja Princes

IZ OTROŠKEGA VRTCA

MONTESORI PROGRAM ZA STARŠE IN OTROKE

»Pomagaj mi, da naredim sam!«

V začetku lanskega meseca oktobra in do konca letošnjega maja je v Otroškem vrtcu Ajdovščina potekal Program za starše in otroke v Montessori pedagogiki. Srečanja so se odvijala vsak torek v mesecu od 16.15 do 18. ure. Program je obiskovalo 12 otrok in staršev, kasneje pa sta se nam pridružila še dva starša s svojimi otroki. Namen programa je bil, da si starši vzamejo nekaj časa in intenzivno opazujejo svojega otroka, izmenjujejo izkušnje z drugimi starši in dobijo ideje za igro in vzgojo v domačem okolju.

Otroci pa so si pri tem pridobili nove izkušnje v pripravljenem okolju (predmeti in igrače prilagojeni razvojni stopnji otrok) in se naučili sodelovanja z drugimi otroki.

Poleg programa, ki se je odvijal to leto, bomo v naslednjem šolskem letu v Otroškem vrtcu Ajdovščina začeli z delovanjem enega oddelka, ki bo vključeval celodnevni Montessori program za otroke v starosti od 1 do 3 let. V skupino bo vključenih 12 otrok, nekateri med njimi pa so že letos obiskovali program.

Program je vključeval otrokovo samostojno delo z materiali, skupne dejavnosti, kjer smo plesali in peli, ter čas za malico. Prostor oziroma »pripravljeno okolje« je bilo razdeljeno na pet področij: vsakdanje življenje, gibanje (fina motorika in groba motorika), jezik, področje čutnega zaznavanja

in področje za umetnost (glasbena, plesna, likovna). Otrok si je izmed vseh ponujenih dejavnosti svobodno izbral material, s katerim je želel delati, odrasli pa smo poskrbeli, da je po končani dejavnosti material pospravil nazaj na svoje mesto in tako otroke navajali na red. Skupaj s sodelavko sva otrokom predstavljali dejavnosti in jih opazovali pri njihovem delu. Pri tem sva jim poskušali nuditi minimalno pomoč in jih s tem spodbujati k samostojnosti in lastnemu trudu.

Otroci so veliko delali prav na področju vsakdanjega življenja (priprava hrane,

obešanje perila na sušilo, loščenje čevljev, čiščenje ogledala, pometanje), kjer so imeli vsakokrat možnost delati z vodo (zalivanje rož, pranje perila, prelivanje vode), ki je pri otrocih še posebej mikavna točka. Spretnosti, ki so jih otroci razvili v času programa, so otroci nadgrajevali tudi doma skupaj s svojimi starši (pomagali so jim pri sušenju perila, pri kuhanju in pripravi hrane, pometanju). Pri otrocih je bilo opaziti veliko veselja, ko so lahko sami delali s stvarmi, ki so jim bile doslej neznane ali pa so bile rezervirane le za odrasle.

Montessori pedagogika temelji na opazovanjih in odkritjih dr. Marije Montessori, ki je kot prva ženska diplomirala na medicinski fakulteti v Rimu leta 1896. Po mnogih urah opazovanja otrok je zanje pripravila dejavnosti, ki so v pomoč razvoju vsakega posameznega otroka. Ugotovila je, da otroci v skrbno pripravljenem okolju delajo z vedno večjo zbranostjo in notranjim nadzorom. V Montessori pedagogiki ima zato prostor, v katerem biva otrok, pomembno vlogo, zato je urejen tako, da se otrok lahko uči iz svojih lastnih izkušenj, raziskuje, se igra, izraža svoja čustva ter svojo osebnost in se v vsem tem uči živeti s seboj in z drugimi.

Pri Montessori vzgojnih metodah gre za celovit in drugačen pristop k otroku, saj je glavni cilj učenje za življenje. Vključuje tako samomotivacijo, samodisciplino, samospoznavanje in hkrati upošteva sposobnost otrok, da sami razvijejo svoje lastne zmožnosti, samostojnost, sistematičen pristop reševanja težav, pridobivanja znanja in veščin ter omogoča veselje do učenja. Tak način otroku omogoča veselje do učenja in mu postavi jasne meje, zaradi katerih se otrok čuti svobodnega, spoštovanega in odgovornega.

Vsi didaktični materiali so v Montessori okolju na dosegu otroka, torej na nizkih policah, kar otroku omogoča, da razvija samostojnost in občutek, da je sposoben nekaj sam narediti.

V Sloveniji je ta metoda že znana med ljudmi,

ki delajo z otroki in mladimi. Drugod po svetu ni razvita samo za predšolsko obdobje, ampak tudi za osnovno in srednjo šolo. V Sloveniji sta le dva vrtca, ki trenutno delata po tej metodi (Angelin vrtec v Ljubljani, vrtec v Mariboru). V nekaterih javnih vrtcih pa so že uvedli oddelke z elementi Montessori vzgojnega pristopa, eden izmed njih je tudi Otroški vrtec Ajdovščina.

Prepričana sem, da je program dosegel svoj namen, saj smo se skozi delo otrok in njihov trud veliko naučili in pridobili dragocene izkušnje, ki bodo nam vzgojiteljem kot tudi staršem pomagale pri razumevanju in vzgoji otrok. Otroku pa bomo dali možnost, da razvije svoje talente ter skozi delo, lasten trud in izkušnje zgradi svojo osebnost.

Iskreno bi se zahvalila vsem staršem, ki so vestno in odgovorno obiskovali program in si vzeli čas za svoje otroke in tudi zase. S tem so bila naša srečanja prijetnejša in bogatejša za vse nas.

Alenka Rehar, vzgojiteljica

DA NE GRE V POZABO

*Trinajst otrok je pr' hiši,
cvilijo ku miši.
Mati pravi, kej bo tu,
oče pravi, šlušt bo šlu.*

Tako se nam je deževnega aprilskega popoldneva predstavila družina pikapolonic: mati Micka, oče Francelj in trinajst otrok: Marjanca, Jožko, Marija, Edo, Tinkara ... Jutro je bilo in treba je bilo vstati. Mati je vsakemu dala košček kruha in medtem ko je mlela kavo, so otroci peli:

*Naša mati kuha kffe,
s same cikorje, samo da je.*

Nato so se igrali gnilo jajce. Marija je z izštevanko izbrala Mojco, ki je vzela jajce in se sprehodila v krogu ter govorila:

*Kanglica, kanglca vodo drži,
kdor se ozira, po hrbtu dobi.*

Pa je spustila jajce in stekla, Jožko za njo, a je ni ulovil. Pa je prišel na vrsto tudi oče Francelj. Bil je prepočasen in je bil gnilo jajce. Kako je smrdelo ...

Dovolj je bilo igre, treba je bilo na delo. Dekleta so ostala doma in so šla k potoku prat perilo:

*Pokažimo ročice, pokažimo noge,
in glejte, kak pridne peričice smo me.*

*Me peremo, me peremo po celi ljubi dan,
me peremo, me peremo po celi ljubi dan.*

Fantje so medtem z očetom odšli v mesto. Ko so se vračali, smo že od daleč slišali topot konjičkov in:

*Diči diči diča, urno na konjiča,
na konjiča vranega, dobro osedlanega.*

*Diči diči diča, deček nima biča,
nima biča ne ostrog, da pognal bi konja v log.*

Spet so se lahko igrali – ob glasnem navijanju so zbijali konzerve in nato zaplesali:

*Bela, bela lilija, v krogu pleše deklica,
deklica se v krog vrti in si en'ga izvoli.
Poskoči enkrat, poskoči dvakrat,
zapri oči in si en'ga izvoli.*

Pa jim ni bilo še dovolj. Postavili so se v vrsto in prikorakali do mostu ter vprašali:

*Ali je trden vaš most?
Kot kamen, skala in kost.
Gre lahko naša vojska skoz'?*
*Če zadnjega spustite.
Če ga ulovite.*

Mati jim je pripravila presenečenje, za vsakega je sešila punčko in vsak je svojo *pocrtal* in ji zapel. Že je bila na vrsti večerja – za večerjo žganci. In se je mati spomnila sosede, ki ji je v žgance padla muha:

*Pastirica žgance kuha,
notri pade ena muha.
pastirc pa prav' juhej, juhej,
take žgance sama jej.*

Žganci so bili kuhani, jedli so jih iz velike skleda na sredi mize z lesenimi žlicami. Po večerji še pravljica o Tončku, ki je v juhi skuhal psa Korenčka. Potem pa hitro spat.

Tako je bilo včasih. Naše pikapolonice so v preteklih mesecih spoznale, se naučile in vzljubile izštevance, pesmice, nagajivke in plese, ki so jih poznali naši predniki. Pa ne samo to – risali so petrolejke in kavne mlinčke, izdelovali pokalice in brblje. Uživali so, kot so uživali otroci pred sto leti, ko ni bilo na kupe igrač, temveč so se ideje rojevale v otroških glavah in se uresničevale zunaj na dvorišču ali gmajni. Da vsa ta zaklad ni šel mimo naših otrok, sta zaslužni vzgojiteljica Klavdija Petrič in pomočnica Tanja Srebot, ki jima hvaležni starši želimo, da jima nikoli ne bi zmanjkalo idej in dobre volje za delo z najmlajšimi. Pesmice in izštevance bi radi delili tudi z vami – da se jih boste spomnili ali pa naučili.

Klavdijini in Tanjini *cukrčki* so dobili še zaslužen sladoled, mi starši pa potrditev, da se otroška energija ob pomoči potrpežljivih in vztrajnih vzgojiteljic lahko (skoraj) v celoti pretvori v kreativno delo, katerega rezultat so vsekakor zadovoljni otroci, starši in vzgojiteljice.

Katja Poljšak

IPAVSKA - 10 ZLATIH LET

»In vsi skupaj smo v veliki glasbi čisto majhno sozvočje.« (Tone Pavček)

Komorni zbor Ipavska iz Vipave v letošnji sezoni praznuje svojo desetletnico delovanja, ki jo je sestav proslavil z osrednjim slavnostnim koncertom v soboto, 5. aprila, v cerkvi Marije Tolažnice v Logu pri Vipavi. Pevcem in zborovodji Matjažu Ščeku se je na njihovem koncertu pridružil tudi priznan litvanski skladatelj in zborovodja Vytautas Miškinis, pod čigar vodstvom je Komorni zbor Ipavska izvedel nekaj njegovih skladb (Ubi caritas et amor, Kyrie, Gloria). Ob prvem sodelovanju je Miškinis zboru posvetil skladbo Memento, tokrat je Ipavsko počastil s prav zanje napisano O magnum mysterium.

Prvi del programa so sestavljali še Lauridsenova Lux Aeterna (ob orgelski spremljavi Gregorja Klančiča), Fauréjeva Pie Jesu (solistka Metka Zgaga) in Libera me (solist Damijan Škvarč), drugi del pa skladbe iz slovenske cerkvene zakladnice.

S podobnim programom se je Ipavska v jubilejni sezoni že predstavila v Tolminu, Kopru, Ljubljani in na Ptujski gori, v juniju pa jih čakajo še koncerti na Prevaljah in v Idriji ter zaključni koncert na Zemonu 27. junija 2008.

KRATKA ZGODOVINA ZBORA

Kulturno društvo Komorni zbor Ipavska je nastalo v letu 1998 iz Komornega zbora Kras, ki so ga sestavljali v glavnem mladi vipavski pevci. Ko ga je v letu 1996 prevzel zborovodja Matjaž Šček, je z njim zbor rasel, svojo ljubiteljsko dejavnost pa so se odločili prestaviti v domači kraj. 5. maja 1998 je bil zbor registriran kot Komorni zbor Ipavska. Ime je postalo domače in po besedah g. Otmarja Črnilogarja naj bi IP v začetku imena pomenil tok, valovanje, kar glasba je.

Po nekaj božičnih koncertih (Trst, Col, Trebče), po uspešnem samostojnem koncertu na Brjah na Vipavskem je zbor dobil zanimiv izziv. V letih 1998 in 2000 je sodeloval s skladateljem Štefanom Maurijem in izvedel njegove novitete (skladbe na besedila A. Gradnika: Pisma, C. Zlobca: Tihožitje, V temnem vrisku) in se z njegovimi skladbami predstavil na samostojnih koncertih v Novi Gorici, na Zemonu, v Gorici (Italija), v cerkvi nad Avčami (Maša nadavški Materi Božji, Tiha misel) in v Sežani na koncertu, posvečenem življenjski obletnici Cirila Zlobca.

Po nastopu na Primorska poje 1999 ter na njenem nadaljevanju - nastopu najboljših zborov Primorska poje - se je zbor pripravljal na svoje prvo tekmovanje na NAŠI PESMI v Mariboru. NAŠA PESEM 1999 je bila za Ipavsko posebno doživetje in je seveda prinesla veliko navdušenje nad rezultati, saj je zbor tako pridobil na veljavi.

Zbor se je od samega začetka udeleževal vseh lokalnih in občinskih nastopov. V letu 1999 smo uspešno koncertirali tudi z ljubezenskimi valčki Johanna Brahmsa (Liebeslieder Walzer) s klavirsko spremljavo Alenke Šček Lorenz in Andreja Jarca. Leta 1999 je zbor predstavil tudi spirituale skupaj s pianistom Jožetom Šavlijem in saksofonistom Juretom Puklom. Sezono je zapolnilo kar šest koncertov.

Komorni zbor Ipavska in Vytautas Miškinis v Logu

Konec sezone 1999/2000 se je zbor prvič odpravil na tuje. Prijavili smo se na seminar in festival v Alto Adige - San Candido v Italiji, ki ga je vodil priznani zborovski strokovnjak Gary Graden. Ob prijetnem druženju, sodelovanju na seminarju pa je zbor izvedel tudi tri koncerte in se tako predstavil tuji javnosti.

V sezoni 2000/2001 je zbor priredil samostojni koncert v Vipavi, v Podragi gostil Komorni zbor Postojna, imel abonmajski koncert v Novi Gorici ter gostoval pri zboru Carinthia Cantat v Slovenj Gradcu. Nastop na državnem tekmovanju NAŠA PESEM 2001 je bil za Ipavsko »manj uspešen«. S srebrnim odličjem smo spoznali, koliko pomenijo pravilno izbran program, prepričljiv nastop in desetinke točk. A to nam je dalo le dodatnega zagona, saj smo se na jesen 2001 udeležili prvega mednarodnega tekmovanja v Rivi sul Garda - Canto sul Garda.

Dneve v Rivi smo pridno izkoristili za študij novega programa (Hugolin Sattner: Assumptio) in že konec novembra s koncertom v frančiškanski cerkvi v Novem mestu z njim počastili 150. obletnico rojstva Hugolina Sattnerja, v decembru pa koncert ponovili še v Šentjurju pri Celju in v šentjakovski cerkvi v Ljubljani.

Leto 2002 smo začeli malo drugače. Z Matjažem Ščekom smo kot študijski zbor sodelovali na pevske seminarju, ki ga je organiziral Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Po samostojnih koncertih v Trbovljah, na Zemonu in v Štivanu (Italija) pa se je zbor pripravljal za 1. tekmovanje primorskih zborov v Postojni. Prijavili smo se kot ženski in kot mešani zbor ter potrdili odličnost tako programov kot izvedb. Po celovečernem koncertu v Solkanu smo na povabilo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti prvič dobili priložnost kot povabljeni sodelovati na božičnem festivalu v Reggio Calabrie v Italiji.

Ipavska in zborovodja Matjaž Šček

Leto 2003 je potekalo v pripravi na tekmovanje NAŠA PESEM 2003 in na snemanje prve zgoščenke. Tokrat se nismo pustili presenetiti. Program (S. Vremšak: Od Nebeshzhei ohzeite,

obvezna skladba A. Lajovica: Pomladni spev, V. Miškinis: dva moteta Tota pulchra est in Tu es Petrus ter nepozabni Turist A. Kumarja) in seveda izvedba nista imela konkurence. Bili smo najboljši.

Ob občinskem prazniku je Komorni zbor Ipavska v letu 2003 za svoje zasluge prejel plaketo Občine Vipava.

S celovečernima koncertoma smo gostovali na Opčinah (Italija) in v Slovenski filharmoniji v Ljubljani. Konec junija pa smo že predstavili program nove zgoščenke s preprostim naslovom Ipavska: Fauréjev Requiem smo izvedli skupaj s solistoma Markosom Finkom in Matejko Bukovec ob orgelski spremljavi Bernarde Paškvan. Zbor je poleti 2003 izvedel še dva koncerta za IMAGO SLOVENIAE, in sicer v Izoli ter Novi Štifti na Dolenjskem, dva koncerta pa še v Senožečah in Braniku. Odpovedali se nismo niti nastopu pod Gradiško turo v organizaciji Planinskega društva Vipava.

V oktobru 2003 smo bili povabljeni za celovečerni koncert v okviru prireditve Kogojevi dnevi v Kanalu. November 2003 je prinesel prvo veliko tekmovanje za GRAND PRIX v Tolosi in desetdnevno turnejo v okoliških krajih. V tem tednu bivanja smo imeli vsak dan samostojni koncert, in sicer v Gerniki, Eibaru, Pamploni, Gexu, San Sebastianu in Tolosi. Sodelovanje na tem tekmovanju je prineslo zboru najvišje priznanje, ki ga je dobil v svojem desetletnem delu, in sicer tretje mesto - bronasti znak KUTXO.

Sezona 2003/2004 je bila za zbor najbolj naporna in tudi najuspešnejša. Na pomlad 2004 so se vrstili abonmajski koncerti v Domažah, Novi Gorici, povabljeni pa so bili celo v Zadar (Hrvaška). Časa za počitek res ni bilo, saj smo v maju že sodelovali na drugem GRAND PRIX tekmovanju v Toursu (Francija). Nastopili smo v več kategorijah in uspešno prišli do finala, na koncu pa osvojili peto mesto.

Jesen 2004 smo začeli že avgusta z intenzivnimi pripravami v Soči in s priložnostnim nastopom v Klužah. Pred nami je bilo 2. tekmovanje primorskih pevskih zborov v Postojni. S celovečernim koncertom smo v septembru gostovali v Brežicah pri Vokalni skupini Solzice in kot gostje bili povabljeni na 37. Sustret hrvatskih pjevačkih zborova v Novigrad.

Leta 2005 smo se namenili posneti svojo drugo zgoščenko Primorske ljudske, na kateri so med skladbami drugih primorskih avtorjev tudi novitete Mirana Rustje. Kot zlat zbor smo bili povabljeni, da s tremi novitetami slovenskih skladateljev nastopimo na večeru, posvečenem 60. obletnici Društva slovenskih skladateljev v Slovenski filharmoniji (program – Igor Dekleva: Veter poje, Alojz Srebotnjak: Urška in hauptman Gašper, Maks Strmčnik: K tebi prihajamo).

Na NAŠI PESMI 2005 smo uspešno nastopili z noviteto s tekmovanja primorskih zborov v Postojni Patricia Quaggiata: Riba Faronika, napisano prav za Ipavsko, z obvezno skladbo Ubalda Vrabca: Kresno jutro, Maksa Strmčnika: K tebi prihajamo in Ambroža Čopija: She walks in beauty s kitarско spremljavo Marka Ferija. V hudi konkurenci, kjer sta si prvo mesto delila dva zbora, smo pristali na tretjem z zlato plaketo mesta Maribor in nagrado za najboljšo izvedbo obvezne pesmi.

V okviru priprav na tretji nastop na GRAND PRIX tekmovanju Seghizzi v Gorici smo junija imeli celovečerni koncert pri sv. Ivanu v Trstu in na Prevaljah, kjer smo imeli tudi intenzivno vikend vajo. Z uspešnim nastopom na dveh tekmovalnih odrih v Gorici smo dosegli peto mesto.

Sezono 2004/2005 smo obogatili s številnimi priložnostnimi nastopi, snemali novo zgoščenko in kar redno sodelovali pri poročnih mašah (naših pevcev in drugih).

V sezoni 2005/2006 smo z novim programom in željo Matjaža Ščeka, da skupaj združi svoja zbora, zapeli z MePZ Iacobus Gallus iz Trsta vélike zborovske skladbe na celovečernih koncertih v Šempasu, Trstu, Kopru in Pevmi.

Z ljudskimi pesmimi iz druge zgoščenke smo gostovali na poletnih prireditvah v Kranjski Gori in imeli koncert za IMAGO SLOVENIAE v Vipavi.

Zbor se redno vključuje tudi v projekte Občine Vipava. Tako je v juniju 2006 sodeloval pri pobratenju društva Julka Europe Amitiés iz Lumbina (Francija) z Občino Vipava, v avgustu pa gostoval pri njih s samostojnim koncertom in priložnostnimi nastopi.

V novembru 2006 je bilo že 3. tekmovanje primorskih pevskih zborov v Postojni, kjer smo spet nastopili v ženski in mešani zasedbi. Ženski zbor je nastopil s prvič izvedeno skladbo Patricia Quaggiata: Nevihta, mešani zbor pa z noviteto Aljoše Tavčarja: Pripravljen sem na ples. Instrumentalna spremljava pri obeh skladbah je popestrila program tekmovanja.

Leta 2007 smo nadaljevali s snemanjem že tretje zgoščenke, ki združuje sakralno glasbo treh krščanskih Cerkev, in imeli v mislih velik projekt – sodelovanje na poletnem festivalu Fringe v Edinburghu na Škotskem.

V maju smo se udeležili mednarodnega zborovskega tekmovanja v Zadru. V zelo pestri konkurenci smo prepričali komisijo in bili nagrajeni z Zlatim znakom opatice Čike in s priznanjem za najboljšo izvedbo skladbe hrvaškega skladatelja, na kar smo še posebej ponosni.

Po zelo kratkih počitnicah smo v začetku avgusta nastopili na priljubljenih poletnih koncertih z naslovom »V starem mestnem jedru« na Šibeniški v Ajdovščini in s poslušalci preživeli prijeten večer pred skorajšnjim odhodom v Edinburgh.

Škotska 2007

Na Škotsko sta nas povabila veleposlanica RS Slovenije in direktor St. Giles Cathedral - katedrale, kjer smo izvedli celovečerni koncert. V Edinburghu je v času festivala vse polno raznih kulturnih dogodkov (ne samo glasbenih, tudi gledaliških, likovnih in drugih), ljudje s celega sveta pridejo spremljat ta kulturni vrvež, in glede na množico prireditev, je potrebno na poseben način privabiti poslušalce. No, ker smo se v tem vrvežu čutili prav nepomembne in nepripravljene za promocijo našega koncerta, smo samo nemo opazovali. Naš

večerni koncert je bil kljub temu zelo dobro obiskan, poslušalci pa vidno navdušeni.

Jesen 2007 smo napolnili s promocijskimi koncerti tretje zgoščenke z naslovom Kruh življenja. S samostojnimi koncerti smo se predstavili v Sežani, na zborovskem festivalu v Kopru, v cerkvi sv. Urha v Braniku in cerkvi sv. Antona Padovanskega v Ljubljani na Viču.

Za Ipavsko kot slovenski zbor je bil v času padanja schengenske meje izrednega pomena tudi nastop v Teatro Verdi v Trstu na povabilo moškega zbora Illersberg.

Osrednji koncert v jubilejni sezoni 2007/2008 je Komorni zbor Ipavska odpel v aprilu v domačem romarskem Marijinem svetišču, kjer je navdušil poslušalstvo z izvirnim in poslušljivim program. (Povzeto po poglavju Zgodovina zbora iz zbornika Ipavska - 10 zlatih let, ki je izšel ob desetletnici delovanja.)

Polona Puc

NEPOZABEN GLASBENI VEČER

V soboto, 14. junija, smo lahko v dvorani Kulturnega doma v Vipavi prisluhnili klavirskemu koncertu mlade in nadarjene pianistke, **Meta Fajdiga**, ki že od vsega začetka igra in se izpopolnjuje pod vodstvom profesorice Helene Plesničar.

V obsežnem in zahtevnem programu je mlada poustvarjalka začela svoj nastop z dvema sonatama Domenica Skarlattija. Nadaljevala je s Šostakovičem in nato prvi del končala s Haydenovo sonato v c-molu.

Drugi del koncerta je bil v večji meri

namenjen Robertu Schumannu: Etuda na Paganinijev Capriccio ter obsežnejša, raznolika osemdelna Fantasiestücke.

Koncert je Meta zaključila z virtuosnim Lisztovim Mefistovim valčkom št. 1.

Poslušalci smo jo nagradili z navdušenim aplavzom, za kar se nam je nadebudna glasbenica zahvalila z enim izmed številnih Chopinovih klavirskih biserov.

Martina Vrčon

RAZMETANO PODSTREŠJE

Lep poletni pozdrav!

Pa se je končalo še eno šolsko leto in z njim tudi naše celoletne delavnice. Zahvalila bi se rada vsem obiskovalcem, še posebej pa našim animatorjem. Brez njih društvo res ne bi bilo takšno, kot je. Čeprav gremo verjetno vsi na zaslužene počitnice, naše društvo ne bo čisto mirovalo. Bodite pozorni na naša obvestila, obiščite pa tudi našo spletno stran na naslovu <http://www.drustvorp.eu>. Vabljeni.

*Monika Fajdiga,
predsednica društva Razmetano podstrešje*

Predstavitev v okviru Evropskih sončnih dnevov

Predstavitev je potekala v Vipavi v prostorih društva Razmetano podstrešje. Poleg treh povabljenih gostov se je večera udeležilo še 7 radovednežev. Poleg splošnega dela sta bila predstavljena dva primera dobre prakse uporabe sončnih sprejemnikov.

V enem primeru je g. Ivo Kobal iz Ustij predstavil svoje izkušnje pri že 10-letni uporabi SSE tako za pripravo sanitarne tople vode kot za ogrevanje. Predstavil je tudi hišo, ki je bila zgrajena s kriteriji nizke porabe energije. Pri gradnji sončnega sistema se je zaradi nižjih stroškov posluževal samogradnje SSE s pomočjo ZRMK-ja.

V drugem primeru pa je g. Janko Rodman iz Vipave predstavil svoje dvoletne izkušnje pri uporabi vakuumskih SSE, s katerimi je trenutno zadovoljen, čeprav sta bili zadnji zimi zelo različni in nima še zadostnih podatkov za vrednotenje. Posebnost je, da uporablja SSE tudi za ogrevanje v kombinaciji s kotlom na drva, in da uporablja toplo vodo tudi za pralni stroj, kjer se je pokazalo, da so prihranki zadovoljivi glede na to, da stroj veliko uporabljajo (številčna družina). S seboj je za demonstracijo prinesel eno cev vakuumskega SSE in fotovoltaične sončne celice.

Bil je povabljen tudi g. Damjan Tomažič iz Vipave, ki pa se same predstavitve ni mogel udeležiti. Zanj je značilno, da si je vakuumske SSE vgradil s pomočjo ponudnika opreme po naključju, potem, ko je v prodajalni slišal razgovor na temo vakuumskih SSE.

Na koncu predstavitve so v splošni razpravi poudarili naslednje: Po mnenju arhitekta Marka Lavrenčiča dajemo še premalo poudarka gradnji energetske varčnih stavb. Težave so predvsem pri stroških. Zanimanje sicer na začetku projekta obstaja, toda, ko je potrebno stroške oklestiti, ne razmišljamo na daljši rok.

Druga pomembna pomanjkljivost je ta, da ni strokovnjakov na lokalni ravni, ki bi bili sposobni projektirati in izvesti projekt.

Finančne spodbude s strani države so neprimerne. Naveden je bil primer, ko je bil uporabnik ene takih spodbud prikrajšan za otroške dodatke, tako da je v resnici več izgubil kot pridobil (!?).

Omenjen je bil mineral zeolit kot shranjevalnik odvečne toplotne energije, vendar pa zaradi nepoznavanja tematike tega na srečanju nismo poglobili.

Iz organizacijskega vidika je potrebno omeniti, da smo se kot društvo vključili šele dva tedna pred dogodkom. Predhodno smo želeli vključiti tudi lokalno skupnost, vendar pa ni bilo nikakršnega odziva. Tudi sam čas prireditve ni bil primeren, ker se večji del prebivalstva posveča pripravam na cerkvene prireditve, ki so dosegle višek ravno taisti konec tedna. O prireditvi smo poleg plakatov obvestili tudi TIC Vipava in lokalni radio NOVA iz Ajdovščine, vendar ni bilo dodatnih odzivov. Menimo pa, da je potrebno vztrajati pri podobnih prireditvah, da povabimo strokovnjake s področja, ki bi pomagali poiskati primerne rešitve za intenzivnejšo uporabo sončne energije. Pri tem velja poudariti, da sta tako lokalna svetovalna pisarna ENSVET kot Goriška lokalna energetska agencija (GOLEA) premalo znani in aktivni na območju, za katerega sta odgovorni.

Vojko Renner

NE ZMANJKA NAM NE VOLJE IN NE POTI

Tudi v letošnjem letu si DU Vipava prizadeva, da bi njegovi člani najlepše preživeli svoj prosti čas. Program, ki je bil sprejet na občnem zboru, se uspešno realizira.

Januarja so pri Žoržu na Slapu imeli družabno srečanje športniki DU Vipava. 9. marca smo obeležili Dan žena s plesom in kulturnim programom v domu gasilcev v Vipavi. V marcu je bil še občni zbor članov DU Vipava. Ob tej priliki je bilo podeljeno priznanje za uspešno in dolgoletno

Priznanje ge. Francki in g. Ludviku

delo Francki Krašna in Ludviku Curku. To priznanje sta si resnično zaslužila, saj sta veliko prostega časa posvetila DU Vipava. V aprilu si je preko 50 članov Novi Gorici ogledalo gledališko predstavo Duohtar pod mus. V istem mesecu so se v Solkanu odvijale Športne igre Severno Primorske regije. Teh iger se je udeležilo 20 ekip. Vipavsko društvo je ekipno doseglo 2. mesto. Bravo, DU Vipava!

V aprilu smo bili kar dejavni. Na koncu smo imeli še izlet na Gorenjsko. V juniju smo šli še malo po svetu. To pot v Italijo na Cinque terre - pet mestec ob Ligurski obali.

Zdaj pa se bom posvetila izletu na Gorenjsko. Za to imam kar dva razloga. Prvi je, da sem Gorenjka in drugi, da sem vodila ta izlet. Naj vas z besedo popeljem v ta lepi del Slovenije. Gorenjska je gorata alpska pokrajina. Obsega pogorja Karavank, Kamniško - Savinjskih Alp ter vzhodni del Julijskih Alp. Jedro Gorenjske je 300 do 500 m visoka

Ljubljanska kotlina, ki sega od Ljubljane do Žirovnice in Bleda. Pokrajina sodi med najbolj razviti del Slovenije z močno razvito industrijo, obrtjo in turizmom. Naša prva postaja je bila Šmarjetna gora. To je vrh osamelec na desnem bregu Save in zadnji odrastek Škofjeloškega hribovja. Z vrha nam nudi lep razgled na Kranj z bližnjo okolico. Ob lepem in jasnem vremenu pa celo pogled od Ljubljane do Bleda ter na Julijske Alpe s Triglavom, Karavanke in Kamniško - Savinjske Alpe. Na vrhu Šmarjetne gore je hotel Bellevue z veliko teraso in cerkva sv. Marjete, zgrajene v začetku 14. stoletja. Šmarjetni gori je sledil postanek na Brezjah, zelo obiskan romarski kraj slovenskih kristjanov. V baziliki sv. Vida se časti milostno podobo Matere Božje, katero je 1814

Šmarjetna Gora

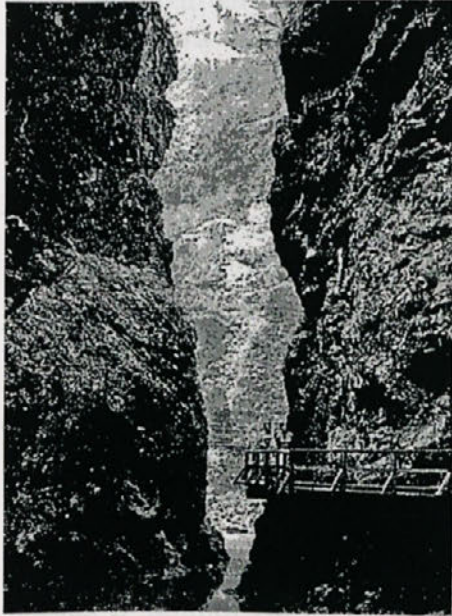
Marija Pomagaj na Brezjah

naslikal Leopold Layer kot zaobljubo in jo ljudstvo imenuje Marija Pomagaj. Leta 1907 jo je z dovoljenjem papeža Pija X okronal ljubljanski škof dr. Anton Jeglič. Bridkosti druge svetovne vojne so občutile tudi Brezje. 23. aprila 1941 so Nemci izgnali frančiškane iz Marijinega svetišča in prepovedali opravljanje bogoslužja. Edini, ki je smel ostati na Brezjah, je bil redovni brat Jozafat Finžgar (bil je mizarski pomočnik). Pet dni po tem krutem dogodku je v nahrbtniku prenesel podobo Marije Pomagaj v Ljubljano. Nekaj ur je gostovala kot begunka v Šiški, nato so jo prenesli v frančiškanski samostan na Prešernovem trgu. Zaradi njene varnosti so jo opremljeno z vsemi potrebnimi listinami o verodostojnosti slike z železnico pripeljali v Trsat. Tu je ostala skrita dve leti in se je 19. maja 1943 vrnila v Ljubljano. Podoba Marije Pomagaj je nato našla svoje bivališče v

ljubljski stolnici na oltarju sv. Dizme. S tem je stolnica postala nova božja pot - druge Brezje. Po vojni vihri, ko so se izgnanci in begunci začeli vračati na svoje domove, se je tudi Marija Pomagaj 15. junija 1947 vrnila v svoje svetišče na Brezjah. Postavili so jo na njeno staro mesto v kapelici. Tako so Brezje spet dobile nazaj svoj zaklad in romarji so prihajali in prihajajo...

Na Brezjah so se zgodili marsikateri dogodki, izrdena uslišanja in ozdravljenja. Kljub temu nobeden od teh dogodkov ni dobil uradnega potrdila cerkve. Po pogovoru z izletniki sem ugotovila, da je bilo malo takih, ki so bili na Brezjah prvič. To pomeni, da se radi vračamo na ta kraj, pa naj bo s prošnjo ali uslišano zahvalo.

Naša naslednja ciljna točka je bila soteska Vintgar, ki se nahaja v bližini Gorij, približno 4 km severozahodno od Bleda, dolga 1,6 km. Po naključju sta jo odkrila Jakob Žumer in Benedikt

Soteska Vintgar

Lergetporer. Odkrila sta toliko naravnih lepot, da sta se odločila ustanoviti gradbeni odbor in sotesko urediti za ogled. Javna otvoritev je bila 26. avgusta 1893 - dve leti po odkritju.

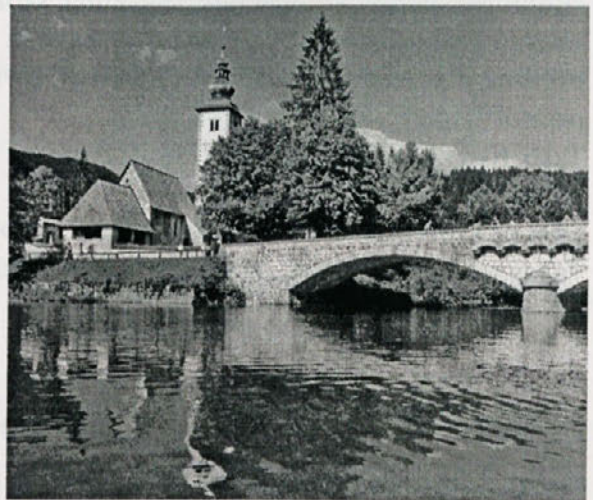
Blejski kot se z vso pravico ponaša z naravno znamenitostjo Vintgarja, katerega skalno sotesko so že naši predniki naredili vsakomur dostopno. Po njihovi zaslugi se sprehajalna pot vije nad brzečo Radovno sedaj po levi strani in zopet po desni. Tisoči in tisoči, ki obiščejo Vintgar, občudujejo veličastno delo narave v davni davni preteklosti. To čudo narave smo tudi mi doživljali in občudovali.

Pot smo nadaljevali skozi Bled v Bohinj - moj rojstni kraj. Zato naj mi bo dovoljeno, da vam ga pobliže predstavim. V Bohinj vodi cesta skozi ozko sotesko Save Bohinjke, kjer imajo svoj življenjski prostor samo voda, cesta in bohinjska železnica. Tej soteski so Bohinjci včasih rekli 'štenge'. Ko so šli skozi sotesko, so rekli: "Gremo skozi štenge". Po pripovedovanju je bila prvotna cesta speljana čez skalnati

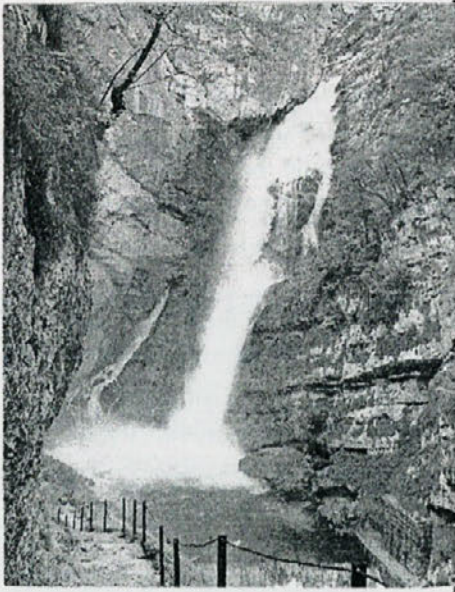
rob, kjer so bile v skalo vsekane nekake stopnice - štenge. Tako še vedno nekateri Bohinjci pravijo stopnicam. Žiga Zios, lastnik fužin v Bohinju, je dal za svoje trgovske potrebe to pot razširiti.

Bohinj je geografsko ime za prostor, ki obsega enotno jezersko dolino in še tri doline: Nomenjsko, Spodnjo in Zgornjo bohinjsko dolino. K Bohinju prištevamo še nekaj višje ležečih naselij: Koprivnik, Gorjuše in Nemški Rovt. Bohinj leži na jugovzhodnem delu Julijskih Alp. V zgodovinskih virih se prvič pojavi v sredini 11. stoletja, ko je briksenški škof kupil posestvo Bohinj in ga podelil plemiču Dietmannu z namenom, da ustanovi benediktinski samostan. Zakaj do gradnje samostana ni prišlo, ni znano. Izvor imena Bohinj ni pojasnjen. Obstajajo različni viri in razlage. Bohinj je bil naseljen že v bronasti dobi, o čemer pričajo arheološke najdbe. Zametki bohinjskih vasi so se oblikovali v obdobju železne dobe, ki je hkrati začetek bohinjskega železarstva. Saj so bila tu nahajališča železove rude, ki so omogočala preživetje številnim rodovom. Zaradi propada železarstva v Bohinju 1891, se je večji del prebivalstva začel ukvarjati s kmetijstvom in gozdarstvom. Tema panogama se je pozneje pridružil še turizem.

Biser Bohinja je Bohinjsko jezero. To je največje stalno in naravno jezero v Sloveniji. Jezerska gladina je na nadmorski višini 525 m. Jezero je dolgo 4.350 m po najdaljši diagonali. Največja širina (sever - jug) je 1.250 m in najgloblji del

Pogled na Bohinj

Slap Savica

jezera je 45 m. Površina jezera je 318 ha. Dolžina jezerske obale je 10.900 m. Jezero je bilo leta 1981 vključeno v območje Triglavskega narodnega parka. To je edini narodni park v Sloveniji, ustanovljen 1924.

S ponosom lahko rečem, da imamo v Bohinju jezero, ki ga sodobna civilizacija še ni skazila. Zato je nam, ljubiteljem naravnih lepot, to v ponos in zadovoljstvo.

Na najlepši točki ob Bohinjskem jezeru stoji znamenita podružnična cerkev sv. Janeza. Zaradi slikovite lege v naravi je ena najbolj znanih, priljubljenih in dragocenih cerkva v Bohinju. Po nekaterih podatkih naj bi bila zgrajena že pred 13. stoletjem. Poleg dragocenih fresk je še bolj dragocena lesena glava Janeza Krstnika (okrog l. 1380). Ta spada v svetovno znane primerke in jo hrani Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj. Poleg te je na svetu le še pet takih primerkov. Kar nekaj bohinjskih cerkva ima na zunanjsčini podobo Kristofa - zavetnika

furmanov. Cerkev sv. Janeza pa ima na južni zunanjsčini naslikanega Kristofa v treh plasteh. Zaradi obnovitvenih del ogled notranjosti cerkve ni bil mogoč.

Zanimiv je še spomenik Srčnim možem, ki so prvi osvojili vrh Triglava. Z zanimanjem smo si ga ogledali.

Občudovali smo tudi kamniti most, ki ponosno stoji čez eno krajših rek, Jezernico. Teče iz jezera, se po manj kot 100 m združi z Mostnico in skupaj tvorita Savo Bohinjko. Z ladjo na električni pogon *Zlatorog* smo se zapeljali po jezeru, občudovali lepote bohinjskega bisera, njegovo okolico in gore, ki ga obdajajo.

Sledil je še ogled slapa Savice. Tolikokrat občudovan in opevan slap, izvir naše Save Bohinjke. Pred mnogimi leti je Prešeren postavil svojega junaka Črtomira ob njegov tolmun. S kakšno neminljivo slavo ga je odel. Tudi njegove vode so neminljive. Prihajajo iz neizčrpanih zakladnic Triglavskih jezer, ki se visoko gori kopljejo v kristalno čisti sončni svetlobi. Toda, preden ponovno zablesti njih smaragdno odsevajoča voda v dnevnem siju padajočega slapa, mora preteči dolgo, našim očem skrivnostno, nikoli vidno pot. Izvira na višini 836 m iz 121 m dolge jame z imenom Velika Savica. Po nekaj deset metrih površinskega toka pada v 78 metrskem slapu po steni Komarče. Z ogledom slapa Savice smo sklenili izlet v Bohinj. Lepota Bohinja in njegovih gora se je dotaknila in vzpodbujala k ustvarjanju tu rojene umetnike in tudi tiste, ki so tu službovali. Upodabljali so jo v sliki in neminljivi besedi.

Da je Bohinj res naravni biser, potrjujejo tudi misli, ki jih je o Bohinju zapisal dr. Julius Kugy: »Bohinjska dolina - dolga odprta kotlina, skozi katero se pretaka v skalah rojena Savica s svetlo zelenimi vilinskimi vodami, sočnimi travniki z idiličnim čarom, iz tihega miru pozdravljajoče prijazne vasi, okrog gore slikovitih obrisov, zavite v temne gozdove, v višavah na oblakih praznični prestol Triglava.«

Tako Kugy. Tudi mi smo Bohinj doživeli na svoj način. Uživali smo v lepotah, ki nam jih je podarila vsemogočna narava.

Izlet po Gorenjski smo sklenili s poznim popoldanskim kosilom v Lovskem domu pod »Stolom«. Tako, spoštovani bralci, pa ste bili tudi vi s tem potopisom na »izletu« po Gorenjski.

Francka Rančič

ŠPORTNE IGRE UPOKOJENCEV SEVERNE PRIMORSKE

Pokrajinska zveza društev upokojencev Severnoprimske regije je za organizacijo športnih iger za leto 2008 izbrala DU Solkan. Prijavljenih je bilo 20 društev. Tekmovali smo v sedmih panogah: balinanje, kegljanje, streljanje, pikado, šah, križanke in športni ribolov. Tekmovanja se je udeležilo tudi naše društvo, DU Vipava, in osvojilo odlično drugo mesto.

1. DU Solkan
2. DU Vipava
3. DU Tolmin

V kegljanju smo kot ekipa dosegli prvo mesto in tudi kot posameznik je zmagal Bojan Turk. V balinanju je moška ekipa zasedla peto, ženska ekipa pa odlično drugo mesto. V pikadu je moška ekipa pristal na sedmem, ženska ekipa pa na petem mestu. Silva Uršič se je med posameznicami v pikadu uvrstila na drugo mesto. V streljanju smo dosegli ekipno peto mesto. V reševanju križank je Marija Beltram kot posameznica zmagala, kot ekipa pa smo pristali na četrtem mestu. Tudi v šahu smo osvojili četrto mesto. V športnem ribolovu je vipavska ekipa osvojila tretje mesto, zmagovalec posamezno pa je bil Gvido Pičulin.

Vsi ti dobri rezultati kažejo, da je v Vipavi veliko aktivnih, vztrajnih in zato tudi uspešnih upokojencev.

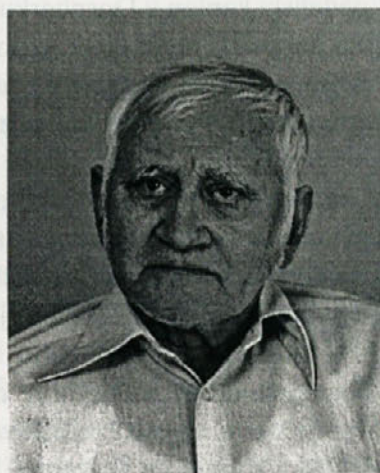

Sonja Marc

NAŠI STAROSVETNIKI

Naša krajanka 97-letna *Alojzija Marc* preživlja starostna leta v Domu starejših občanov v Ajdovščini.

Naš krajan 96-letni *Ivan Rehar* živi pri sinu Andreju na svojem domu v Vipavi.

Našima starosvetnikoma želimo dobrega počutja med nami.

Uredniški odbor VG

V SLOVO GOSPODU BRANKU MELINKU

1950 - 2008

14. julija 2008 je v duhovniškem domu v Šempetru po enoletni hudi bolezni prenehalo biti srce duhovniku, pedagogu, prevajalcu in kulturnemu delavcu Branku Melinku. Od njega smo se poslovili najprej v župnijski cerkvi v Kobaridu, kjer je zadnjih šest let župnikoval, nato pa še v rodnem Marijinem Celju (Ligu nad Kanalom), kjer je želel biti pokopan. Vsi govorniki so poudarjali njegovo veliko gorečnost in požrtvovalnost v duhovniški službi, njegovo ljubezen do domovine in do slovenskega jezika ter njegovo živo udejstvovanje na polju omike.

Vse prezgodaj umrli gospod Branko je bil rojen 30. decembra 1950 v Čolnici nad Kanalom, župnija Marijino Celje. Oče Franc je bil kmet in nato delavec v cementarni Anhovo, mati Jožica Paravan pa gospodinja. Osnovno šolo je obiskoval v Ligu in v Kanalu ob Soči. Leta 1965 je nadaljeval šolanje v Vipavi. Bil je gojenec Malega semenišča in dijak Srednje verske šole v Vipavi. Razrednik mu je bil prof. Franc Kralj, njegov rojak iz Marijinega Celja in sedanji župnik na Slapu; eden od profesorjev pa Franc Pivk, ki je bil prej šest let župnik na Marijinem Celju. Leta 1969 – tik pred maturo – je bil Branko poklican k vojakom. Po odsluženi vojaščini v Skopju je leta 1970 najprej opravil maturo, nato pa vstopil v ljubljansko bogoslovje in se vpisal na Teološko fakulteto.

V duhovnika ga je posvetil škof dr. Janez Jenko 29. junija 1975 na Sveti Gori pri Gorici. Prvo leto je kaplanoval v Piranu, naslednje leto pa je bil prestavljen za kaplana v Št. Peter na Krasu (Pivka). Jeseni 1976 je bil imenovan za prefekta v Malem semenišču v Vipavi. Na škofovo željo se je vpisal na slavistiko in romanistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je absolviral 1980. Med tem je bil 1977/78 nedeljski kaplan v Dornberku. Leta 1979 je na Srednji verski šoli v Vipavi začel poučevati slovenski in italijanski jezik s književnostma. Profesor na tej gimnaziji je ostal do leta 1994. Od leta 1979 do 1990 je obenem opravljal tudi službo duhovnega pomočnika v Vipavi, kjer je predvsem poučeval verouk. Njegovi nekdanji učenci in njihovi starši so ga ohranili v najlepšem spominu.

O veliki noči 1990 je prevzel župniji Vrabče in Štjak, kamor se je jeseni 1991 tudi preselil. S tem pa njegova vipavska leta še niso bila končana, saj je na novoustanovljeno Škofijsko gimnazijo Vipava hodil poučevati še do leta 1994. Po smrti goškega župnika Roberta Zadnika 1994 je dve leti upravljal tudi župniji Goče in Branica. Leta 2002 pa je postal župnik v Kobaridu, kjer je ostal do prerane smrti.

Gospod Branko je bil pesniška duša. Že v Vipavi je bil soustanovitelj semeniškega glasila Iskre, v Ljubljani pa je urejal glasilo bogoslovcev Virtuti et musis in Pogovore. V Vipavi in Ljubljani je sodeloval tudi v dramskih skupinah. Priložnostno je objavljial nabožne, literarne, jezikovne in umetnostne članke v Družini, Cerкви v sedanjem svetu in reviji Oznanjenje, po eno predavanje tudi v Goriškem letniku in v Primorskih srečanjih.

Zlasti v svojem vipavskem obdobju je gospod Branko poleg pedagoškega in katehetskega dela veliko lektoriral in prevajal. Za založbo Ognjišče je lektoriral vrsto veroučnih in svetopisemskih priročnikov, med katerimi sta najboljšejejša Svetopisemski vodnik in Velika verstva sveta. Na Štjaku je prevedel in izdal izbor iz del vidkinje Marije Valtorte z naslovom Antikrist in njegovi predhodniki. Tam je prevedel tudi knjigo Jezus-Prijatelj angleškega pisatelja Roberta H. Bensona.

V Kobaridu je uredil in izdal izbrana dela slovitega teologa Romana Guardinija Sveta znamenja, ob stoletnici smrti pesnika Simona Gregorčiča (2006) pa je izdal njegove izbrane pesmi z naslovom Pozdravljam te srčno srčno in jim napisal spremno besedo. Prevedel je tudi več zvezkov v zbirki Cerkevni dokumenti. Že bolan je izdal knjigo Giovannija Papinija Moji pogledi na razstavi (2007). Kot vsestranska osebnost se je poleg jezikoslovja, prevajanja in drugega kulturnega delovanja ljubiteljsko ukvarjal s cerkveno arhitekturo, umetnostjo in posebej z zvonarstvom. V zbirki Sakralni spomeniki Primorske je izšlo kar nekaj njegovih predstavitev župnij in cerkvá. Z veliko vnemo je obnavljal sakralne objekte, ki so mu bili zaupani. K temu delu je znal pritegniti župljane in umetnike. Tako mu je slikar Krištof Zupet poslikal kapelo na poti v Štjak in prezbiterij podružne cerkve sv. Antona v Mahničih, slikarka Maja Šubic pa cerkev na Livku nad Kobaridom.

Ob vsem tem garanju pa je bil gospod Branko predvsem duhovnik v najžlahtnejšem pomenu te besede: zagnan dušni pastir, oznanjevalec vesele novice o našem odrešenju, iskan spovednik, zanesljiv svetovalec, sodelavec gibanja Vera in luč, pobudnik verskega poglobljanja odraslih, prinašalec tolažbe in krščanskega upanja, pravega veselja in sreče v povezanosti z Bogom in soljudmi – skratka človek, upodobljen po Jezusovem Srcu, človek, ki – po Gregorčičevo – gori in se žrtvuje za druge in v tem najdeva svojo lastno srečo.

Dragi Branko! Nepozabna so leta, ki sva jih skupaj preživela v Vipavi. Skupaj sva poučevala, vsak na svoj način pomagala v župniji, drug drugega spodbujala v delu lektoriranja in prevajanja – v zavesti, da tako po svojih močeh prispevava k širjenju duhovnega obzorja verujočih pa tudi iskrenih iskalcev resnice. Na skupnih sprehodih na Grad in na Zemono sva se medsebojno bogatila z novimi spoznanji, trla prevajalske orehe in kovala nove načrte. Družila naju je tudi ljubezen do naših gorá, kamor sva rada zahajala. Branko, bil si dober in zvest prijatelj, in to ostal do konca. Hvala Ti za vse!

Janez Zupet

ROMANJE BOLNIKOV IN INVALIDOV NA BREZJE

21. junija je bilo že 40. romanje ostarelih, bolnikov in invalidov na Brezje. Romanje organizira Ognjišče, pri njegovi izvedbi pa pomagajo številni prostovoljci. Vsako leto se ga udeleži do 5000 ljudi. Tako smo pri Karitas začeli z zbiranjem prijav že v maju in iz župnij v Vipavski dekaniji se je

romanja udeležilo 200 ostarelih in bolnih ljudi.

Da je vse potekalo tako, kot je bilo v načrtu, smo jih spremljali sodelavci župnijskih Karitas in tudi nekateri duhovniki.

Na Brezje smo šli z avtobusi, kjer smo najprej ob dobri organizaciji dobili vsak svoj prostor, kjer smo se posedli in najprej pozdravili kip Fatimske Marije, nato pa prisostvovali maši, ki jo je vodil nadškof Alojz Uran. Čudovito petje in prijazni prostovoljci, ki so znali poskrbeti za hladno pijačo in primeren prostor za vsakega, so pripomogli, da je bilo vsem prijetno pa še sončen dan je napravil svoje.

Po slovesnosti smo se odpravili na kosilo v gostilno Avsenik v Begunje, kjer so nas gostoljubno sprejeli in postregli. In na koncu smo si vsi rekli: Prihodnje leto spet.

Jožica Ličen

STAREJŠI POTREBUJEJO NAKLONJENOST MLAJŠIH

Čas beži, včasih kar prehitro. Velikokrat nanese pogovor o starejših. Prav zanimivo je prisluhniti starejšim, kakšen spomin imajo in kakšna debata se lahko razvije.

Na Slapu se jih spomnimo s sveto mašo v mesecu juniju. Za praznike, kot sta božič in velika noč, jih obiščemo ali pa jim pošljemo voščilnice. 80-letnike in starejše obiščemo osebno na domovih. Letos imamo kar 4, to so: ga. Vera Jež, ki je praznovala 13.1., naslednja je ga. Darinka Vidrih, 15.4., sledi ji g. Dominik Žorž, 1.6. in ga. Nada Nusdorfer, 30.7. Do sedaj so bili veseli in prijetno presenečeni.

Nismo niti pozabili na starejše v Domu za starejše občane v Ajdovščini. Te smo obiskali v ponedeljek, 17. marca. Člani Karitas smo se zbrali pred Domom. Razdelile smo se v skupinice po 4 članice in odšle na obisk po sobah. Vsakemu smo zaželele blagoslovljeno veliko noč in jim dale voščilnico in vrečko čokoladnih jajčk - simbol pirhov. V Domu starejših občanov sta dva naša farana: Danica Slabe Čuk, ki bo imela drugo leto 90 let, in gospod Matija Ambrožič, ki je dopolnil 97 let. Bog vas ohrani še veliko let med nami.

Opazili smo, da so bili veseli in nasmejani in niso skrivali zadovoljstva. S tem smo jim polepšali dan. Kar težko se je bilo ločiti od prijetnih oskrbovancev. Mi pa smo se vrnil domov s prijetnim občutkom, da smo naredili nekaj dobrega.

Karmen Smet Rondič

ŠE V KRISTUSU NI BILO NIČ

Zgodba iz II. svetovne vojne

Na seznamu oseb, ki so bile iz KS Vipava internirane in odpeljane na prisilno delo v nemška taborišča, je zapisanih 54 oseb, od tega tri ženske. Svojci, ki so ostali doma, so bili v skrbeh zanje.

Frančiška Premrl (1883-1965) - mati Kibuolova z Zemona z vnukinjo Tatjano

Pošta je bila neredna, informacije skope. Vsaka najmanjša sled, da so svojci še živi, je bila že sreča. Posebno matere so na vse načine poizvedovale po drobnih vesteh o svojih sinovih ali hčerkah, kajti njihova usoda je bila zavita v meglo.

Tako je Kibuolova Francka z Zemona, ki je imela v nemškem taborišču sina *Rikota*, po maši ustavila mater Lojzko Minkuževa s Hriba in jo vprašala: "Ste morda dobili kaj pošte ali kakšno novico o sinu Francu?". Ta pa je z žalostjo odkimala in rekla: "Že dolgo ne vemo nič o njem". Kibuolova Francka pa se je pohvalila: "Naš pa je pisal tri strani dolgo pismo, da se je bilo kar za dol usest."

Mati Minkuževa ni imela te sreče, zato je bila njena bolečina tako velika, da je niti spati ni pustila.

Čez nekaj dni je k Minkuževi materi prihitela z Gradišča vdova Durnčeva in jo v skrbeh vprašala: "Ti je morda sin Franc kaj pisal ali omenil, kje je moj sin Dino?" Mati Minkuževa ni imela nobene vesti, niti o sinu Francu, niti ne o *Dinotu* z Gradišča. Zato je bilo težko za obe.

In tako so vse tri matere ena drugo spraševale o morebitnih vesteh o sinovih, ki so bili na prisilnem delu v nemških taboriščih. Srečevale so se na poti v njivo, vinograd ali sadovnjak, pred cerkvijo po maši ali prišle v vas druga k drugi in vedno je beseda nanese na sinove ali hčerke, ki so bili daleč od doma, lačni in v težkih vojnih časih.

Mati Minkuževa je začela razmišljati, da bi sinu Francu poslala v Nemčijo nekaj hrane, majhen paket. Gotovo bi bilo to veliko veselje in presenečenje zanj. Počasi je začela znašat skupaj drobne stvari, kakor so ji prišle pod roko. Napravila je nekaj sušja, malo orehov in prepečen kruh. Ko pa je hotela napraviti paket, ni bilo niti papirja niti vrvice, da bi lahko vse to dobro zavila. Preiskala je vso hišo, vse predale. Nikjer ni bilo nič. V skrajni zagati ali sili se je mati spomnila na Kristusa, ki je bil v sobi na omari. To je bil porcelanast pozlačen kip, postavljen v sobi na starem predalniku, v notranjosti je bil votel. V tej votlini so skrivali drobne stvari, takrat pravo bogastvo pri hiši, lističe, vrvice, pisma, žebličke in podobno. Morda jo reši Kristus, si je mislila. Gotovo je tam vrvica, ki jo iščem po vsej hiši. Poklicala je hčerko Ivanko

Alojzija Premru (1886-1980) - mati Minkuževa iz Vipave na velikonočni ponedeljek 1976

in ji rekla: "Ivanka, pojdi pogledal v sobo, če je morda v Kristusu kakšen košček *špage* ali papirja, da bom zavila za Franca nekaj dobrot in jih poslala v Nemčijo!"

Antonija Durn (1888-1965) - mati Durnčeva z Gradišča

Ivanka je res šla v sobo, z roko segla v Kristusov kip in s prsti preiskala v njem vsebino. Ničesar več ni bilo v njem. Prišla je v kuhinjo in materi povedala: "Mati, danes ne hudič in ne Kristus nimata nič."

Nato se je mati Minkuževa vsa obupana podala čez hišni prag k dobri sosedu in jo poprosila za košček vrvice in papirja, primerne za zavijanje. K sreči je bila soseda bogatejša od nje in tudi dobrega srca. Tako se je potolažena in z veselim srcem vrnila domov z oguljeno vrvico in starim papirjem, zavila pripravljene dobrote in sinu poslala paket v Nemčijo. To noč je trdno in mirno spala, čeprav ni vedela, ali bo sin ta paket tudi prejel.

Po pripovedi Ivanke Meze-Minkuževe zapisala

Magda Rodman

DVE MAMICI IMAM

Akademija materam in družinam ob materinskem dnevu v Vipavi

Dve mamici imam: Je ena doma, ki zame skrbi. Je druga gospa, v nebesih doma.

Hvaležnost za velike darove, za poslanstvo, ki ga matere imajo in živijo v družinah, je izzvenevala v akademiji materam in družinam, na dan bogoslužnega praznovanja praznika Gospodovega oznanjenja Mariji, 31. marca, po večerni maši v župnijski cerkvi Svetega Štefana v Vipavi.

Ob projekcijah motivov iz narave avtorja Otona Naglosta, ki so dopolnjevale celoten program, je v koncertno vzdušje povedla uvodna skladba Jane Fajdiga na flauti. O

zvončkih in poljubčkih za mamico sta pripovedovali Nika in Zala. Dve mamici imam, so prepevali najmlajši iz župnijskega zbora pod vodstvom Katje Poljšak in ob spremljavi Martine Vrčon. Muzanje je bilo opaziti ob Tadejevih ugotovitvah o tem, kaj vse je tata. Neobičajno, a prijetno mehko je bilo v cerkvi zaslišati skladbo o mami na tamburicah. Program so oblikovale misli Janeza Pavla II. o lepoti otroka, kratka poezija Neže Maurer in vmes starejši otroški zbor. Zaključek je bil zopet prav koncertno obarvan, z duetom za violini, v izvedbi sester Polone in Mete Praček.

Mamica je kakor zarja, mladi vipavski tamburaši

Hvala vsem sodelujočim, ki so prispevali k prazničnemu vzdušju tega dne.

Veličina poslanstva materinstva, ki je vredna praznika, je navdih za mnoge. Z veseljem do življenja je prisrčno povezana v pesmi Ksenije Š. Olmer, ki jo je ta večer recitirala Špela Fajdiga:

*Skrivnost zašepetala
mi je mama na uho:
»Sestrico dobila boš,
kaj praviš, bo lepo?«*

*Takole premišljuje,
da za mamo bo težko.
Saj mama ena sama je,
a midve bova dve.
Naročje eno le ima
in eno le srce.*

*Kako dovolj prostora bo
v njem našla za obe?*

*A mama me objame in tiho govori:
»Srce imam veliko, naj to te ne skrbi,
saj mamina ljubezen se ne razpolovi,
nikoli ne pomanjša, razredči in deli.*

*Ljubezen v mami raste in še naprej živi
in z vsakim novim detetom se stokrat pomnoži.*

Barbara K. Tomažič

VIPAJSKI DAN V KANJEM DOLU

Romanje družin župnije Sveti Štefan Vipava ob letu družine

Pastoralno leto družine in veselje nad velikim številom družin, predvsem mladih družin, ki se nedeljo za nedeljo zbirajo ob oltarni mizi v župnijski cerkvi, je spodbudilo pripravo romanja družin Župnije Sveti Štefan Vipava.

Nedelja, 15. junija, je razveselila že s sončnim jutrom po daljšem obdobju deževnega vremena. Družine iz župnije, pa tudi tiste, ki ne živijo tu, a se z njo čutijo povezane, so se zbrale pri kratki

Maša na prostem

Kanji dol je vse sprejel s čudovito naravo in prizadevno sestro Rebeko. Uvodni del dogajanja v je bil namenjen staršem. Na temo »Ustvarjanje življenju naklonjenih razmer« jim je spregovoril dr. Lojze Gosar. Demografsko stanje slovenske družbe je vredno pozornosti in razmisleka. Kristjan s svojim pogledom na svet pogosto pride navzkriž z javnim mnenjem. In tu je pomembna vloga župnijske skupnosti, ki povezuje ljudi z enakimi ali podobnimi vrednotami. Kot se je zaključilo v razpravi, ima župnija lahko velik pomen okolja, v katerem kristjan najde oporo, pogum in potrditev za vrednote, ki jih zagovarja in živi.

V času programa za starše so prizadevni mladi iz župnije pod vodstvom Alenke Rehar poskrbeli za dejavnosti otrok: likovno so ustvarjali, se igrali, peli, vsem pa je dobro del tudi sprehod v čudovitem dopoldnevu.

Pri maši je sodeloval otroški župnijski zbor pod vodstvom Katje Poljšak, ob spremljavi kitar in ptičjega žvrgolenja.

jutranji molitvi v župnijski cerkvi. Skupaj z župnikom msgr. Francem Pivkom, ki se sicer zaradi obveznosti v župniji celotnega romanja ni mogel udeležiti, so izročile Stvarniku ta dan. V Kanji dol je poromala tudi podoba Svete družine, ki jo je vipavska župnija prejela na Slovenskem pastoralnem dnevu v Celju. Tam je začela pot po vipavskih družinah kot spodbuda za poživitev družinske molitve.

Sveti trenutki mašne daritve ob somaševanju gospoda Stanka Fajdiga in misijonarja Sandija Skapina.

Posebno lepo doživetje je bila skupna sveta maša v naravi, ki jo je daroval gospod Stanko Fajdiga, ob somaševanju misijonarja, vipavskega rojaka Sandija Skapina. Z mladostnim žarom je prepeval otroški pevski zbor pod vodstvom Katje Poljšak, s sodelovanjem se je ustvarilo pristno vzdušje za doživetje Kristusove daritve, ki je združila nad stotrideset ljudi na tem lepem kraju.

Po maši in skupnem obroku za vse sta sončno vreme in krasna narava nudila številne možnosti za družabne igre, sprehod do Javornika ali za sproščen klepet. V slednjem so se seštevata mnenja, da bi se bilo prijetno še kdaj tako srečati.

Barbara K. Tomažič

ŠE EN POZDRAV OD IZVOŽENIH VIPAVCEV

Sliši se, da bomo tudi v Vipavi dobili Dom starejših. Zato je prav, da povem nekaj o dogodku v našem domu. Saj se boste tudi tukaj srečevali s problemom starejših s posebnimi potrebami, ki se ne morejo ali ni smotno, da se vključijo v bivalno skupnost.

Ob ponedeljkih imamo v Domu ponavadi pevske vaje in potem sestanek molitvene in pogovorne skupine. Sama prihajam večkrat proti koncu vaj, da poslušam. Pevci se tudi kaj pogovorijo z voditeljico, ki vodi tudi našo skupino. Zato sem tisti dan sedela in poslušala, ko je Ivan vprašal: "Kaj je to Vera in luč? Zadnjič je Nada spravljal ljudi v Vipavo, hotel sem zraven, saj sem Vipavec, a je Nada pošepnila, da je to samo za duševno prizadete." Nives je dejala: "Nada je tukaj, naj vam ona pojasni, za kaj gre." Vstala sem in povedala to, kar povem zdaj tudi bralcem VG.

Sedaj rečemo: ljudje s posebnimi potrebami. V državnem merilu skrbi zanje društvo Sožitje. Kaj pa v verskem oziru? Se spominjate dveh naših starejših deklet, ki sta morali s fotografijami prvega svetega obhajila in birme dokazovati, da sta že prejeli zakramente in da jih v Domu tudi lahko prejmeta?

Pred leti so starša dveh prizadetih otrok zavrnilo pri romanju in zato sta kasneje ravno ta starša s pomočjo domačega župnika organizirala svetovno romanje prizadetih v Lurd. Najprej so se jih še branili, nato so se odprla vrata in srca. Neki oficir v Kanadi je zapustil sijajno kariero in začel živeti s prizadetimi, učil jih je delati in živeti, pa tudi z Bogom jih je zbližal. To gibanje Vera in luč se je razširilo tudi k nam. Tem ljudem pravimo lučke. V Domu imamo enajst lučk - morda jih je še več, a jih je sram priznati. Gibanje ima srečanja vsak mesec enkrat v Ajdovščini, enkrat v Vipavi.

"Ali lahko pridem zraven?" vpraša Ivan. "Seveda," de Nives, "če boste pomagali, saj je dosti pomočnikov pri takih srečanjih." Povedala sem potem, kako potekajo naša srečanja. Pridejo lučke - nekatere skupaj s starši in sorodniki, mladi jih sprejmejo, nekaj z njimi delajo, starši imajo pogovor z duhovnikom, lučke kaj delajo ali pripravljajo uprizoritev evangelija, učijo se novo pesem. Sledi maša in skupno veselje. Prizadeti ljudje ravno tako čutijo in verujejo, kot mi. Zato sem prinesla iz našega časopisa *Lučka* pesem, ki sem jo prebrala in vam jo posredujem:

Drugačen

Pustite me, da sem drugačen,
nikar ne pomilujte me,
pomagajte mi le živeti
in sreče dovolj bo za vse.

Ljudje zamišljeno hitijo,
a name vsakdo se ozre,
nekdo me začudeno gleda,
večini pa zasmilim se.

A človek sem kot vsi ostali,
čeprav sem menda prizadet,
živimo skupaj na tej zemlji,
med vami jaz imam svoj svet.

Za zdrave sem vedno uganka,
naj srečen sem ali trpim,
vem, da odveč sem marsikomu,
a vendar rad z vami živim.

Nihče ne ve, kaj se dogaja
v moji duši, ko sem sam,
morda se biser v njej nahaja,
ki vam je skrit in nepoznan.

Kdor me kot tujec opazuje,
bo v dvomih nemiren šel proč,
odpri srce mi, pa boš videl
ves smisel in življenjsko moč.

Nihče ni kriv za to bolezen,
zato se ne sprašuj, zakaj.
Tako nas božja roka vodi
po mnogih poteh v isti raj.

To pesem je napisal Franc Juvan. Nobena bolezen, nobena invalidnost ni sramota.

Nada Kostanjevic

KRIŽANKA

PROTESTANSKI PISEC, ROJEN V VIPAVI PRED 470 LETI

			OBMORSKO MESTO V DALMACIJI	ZDRAVILI- ŠČE V BOKI KOTORSKI	PASJI IZTREBEK	IME AMERIŠKEGA PISATELJA BUCHWALDA		MIRUJOČI DEL ELEKTRO- MOTORJA	VELIKA AMERIŠKA DRŽAVA
	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	STEKLO V OKNU VRSTA HRASTA					STANKO KODELJA REKA NA KAVKAZU		
	TOBAČNI IZDELEK								
	SKAND. IZRAZ ZA SMUČI								
							oČE		
	GIRŠKA ČRKA PLOŠČICA MED KOSTEMA		SVETO- PISEMSKI OČAK POVRTNINA			PREDLOG DELO VIPAVSKEGA PROTESTANTSKEGA PISCA			
DOLINA		π		NAOČARKA PAS OB MORJU					
MEDNAROD- NA ZVEZA ZA STANDARDE PRI OZN		ORGAN VIDA KRILU RMAŠKE LEGLJE			OSEBNI ZAIMEK ARABSKI ŽREBEC		DOLINA V JULJSKIH ALPAH	NEKDANJI NASLOV TURŠKIH VELIKAŠEV	
REČ. PREDMET				OBLIKA IMEJA BARBARA PREDSTOJNICA SAMOSTANA					
PRISTANIŠČE V NEMČIJI			STROKOVNIK ZA PATOLOGIJO						
KOST POD- LAHITNICA			ROMAN LAVRIČ PESIC PRVE SLOV. KNJIGE, PRIMOŽ		TARZANOVA OPICA				
STAR GERMAN		ŽENSKO IME UČNO GRADIVO			JANEZ JANŠA PEČENKA PO PRIMORSKO		VIPAVSKI ZDRAVNIK, DR. BOJAN	KULTURA, VZGOJA	
	PRIPADNIK NARODA, KI MU PRIPADA SLIKAR AZAD KARIM KAR JE ZVITO V OBLIKI VALJA, ZVITEK			IME FINSKEGA TEKAČA NURMIJA PRVA IN PREDSEDNJA ČRKA					
MATEMATIK							IZIDOR MOHORČIČ JUŽNO- AMERIŠKA KUKAVICA		
AKADEMSKI PEVSKI ZBOR									
RAZLIČNA SAMOGLAS- NIKA		ŠPANSKI OTOK ALOJZ PELJHAN				IME KANT. SMOLARJA OSEBNI ZAIMEK			
TRTA V DALMACIJI IN TEMNO VINO IZ GROZDJIA					VRSTA OSVEŽILNE GRENKE PLIČE				
OVIRA, PREPREKA					DOMAČE ŽENSKO IME, ANKA				

REŠITEV iz 84 št. VG:

VODORAVNO: šparon, pot, pinela, Ita, ost, opekar, vrtec Vipava, OA, eta, los, pas, Štjak, Ur, lo, urdu, račke, šlem, soodvisnost, oda, Švica, in, Banat, KŠ, Lenin, žila, ličar, major, Cid, ovinek, Imeno, črnilo, žrebe, Ir, Itaka, Pliberk, ne, AC, las, Irma, Aci, Izak, smučar, vojak, Šter, Si, Agata Petkovšek, nono, otor, živež, elan, raft, AČ, RK.

NAVPIČNO: šus, ločina, Ane, otroški vrtec, gol, Ajdovščina, Ivana, Audi, Anika, Oton, vek, VC, relacija, šport, rial, ko, zapor, pista, as, em, plaketa, Ante, učnina, žlak, Tof, Re, cirkonij, ris, škrt, Olovo, es, No, EB, sto, napis, TB, ribe, mevža, ep, IŠ, až, Meri Uršič, pikapolonice, krč, EV, otava, Edalini, masker, Taras, matador, Ari, ŽK.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.4.2008 DO 30.6.2008

Bajc Mira	Beblerjeva 9	10 €
Benčina Barbara	Avstralija	30 €
Berginc Marica	Kreljeva 7	20 €
Cizera Anton	Gradnikove brigade 13	20 €
Clemenž Majda	Ljubljana	15 €
Curk Martina	Vinarska c. 1	10 €
Čuk Francka	Beblerjeva 20	10 €
Čuk Jožka	Italija	10 €
Gomizelj Magda	Šempeter	15 €
Gorjan Beti	Gorica	20 €
Gul Marija	Lože	20 €
Hrovatin Albert	Koper	30 €
Jelerčič Franc Rado	Nova Gorica	10 €
Jež Anton	Ljubljana	50 €
Kete Marjan	Nova Gorica	10 €
Kobal Cvetka	Podkraj	20 €
Lavrenčič Anica	Trst	20 €
Lozej Marija	Koper	30 €
Marc Sonja	Ob Beli 3	10 €
Markič Ruth	Solkan	20 €
Matič Tana	Vinarska c. 1	10 €
Mihelj Nada	Nova Gorica	10 €
NN		20 €
NN		10 €
Petrič Vida	Gradišče	15 €
Podobnik Olga	Ljubljana	30 €
Potparič Bogoljub	C.18.aprila 3	20 €
Pušnar Sonja	Šempeter	20 €
Ralič Slavka	Ljubljana	25 €
Rodman Jože	Gradnikove brigade 16	10 €
Sancin Lejla	Trst	20 €
Semenič Aleš	Gregorčičeva 14	20 €
Sever Bruno	Branik	20 €
Silvester Martin	Ljubljana	15 €
Štefin Majda	Vojana Reharja 18	15 €
Štekar Marija	Slap	10 €
Vidrih Darinka	Slap	10 €
Virant Jožko in Mara	Vojkova 3	20 €
Vukov Jožka	Gradnikove brigade 9	10 €
Vuksanovič Metka	Šempeter	10 €
Žorž Mara	Slap	10 €
Žvanut Vanda	Ajdovščina	30 €
Skupaj		<hr/> 740 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
JUNIJ 2008
720 izvodov**

Uredniški odbor: Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen
Lektorirala: Breda Butinar

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Občinski praznik 2008	stran 1
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Sebastijan Krelj	stran 2
Vitez Andrej iz vipavskega turna	stran 4
Po poti naših prednikov	stran 9
Zlata voda	stran 12
<i>Predstavljamo vam</i>	
Dr. Marija Jamšek, mag. farmacije	stran 13
Anica Šuštaršič – učiteljica v Ložah pri Vipavi	stran 16
Franc Kopačin	stran 18
Pavel Malik – 90-letnik	stran 20
<i>Iz naše KS</i>	
Iz dela KS Vipava	stran 21
Evropski turistični operaterji v Vipavi	stran 22
<i>Iz naše občine</i>	
Priznanja Občine Vipava za leto 2008	stran 23
Program poletnih kulturnih prireditev Izvir voda in glas srca v Občini Vipava	stran 24
Županu za 60. rojstni dan	stran 25
V Centru za usposabljanje Slovenske vojske gostili gojence Vojaške akademije Kraljevine Švedske	stran 26
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	
Iz dela Škofijske gimnazije Vipava.....	stran 27
<i>Iz OŠ</i>	
Šolsko leto se izteka	stran 33
Odlični dosežki učencev Osnovne šole Draga Bajca Vipava v raziskavi TIMMS 2007	stran 34
Veličastni črni topol v Vipavi	stran 35
Zaključek šolskega leta malo drugače	stran 35
Finale ŠKL	stran 38
Mladi Vipavec pripoveduje	stran 40
<i>Iz CUIO</i>	
Obdaritev ob materinskem dnevu	stran 40
Prostovoljno delo v CUIO Janka Premrla Vojka Vipava	stran 41
Priznanje Specialne olimpiade Slovenije za prostovoljno delo	stran 41
Društvo Doli v Centru JPV	stran 42
Projekt : Tkanje prijateljskih vezi Vipava - Rudine	stran 42
<i>Iz otroškega vrtca</i>	
Montessori program za starše in otroke	stran 43
Da ne gre v pozabo	stran 45
<i>Iz društev</i>	
Ipavska – 10 zlatih let	stran 47
<i>Iz drugih društev</i>	
Nepozaben glasbeni večer	stran 50
Razmetano podstrešje	stran 51
Ne zmanjka nam ne volje ne poti	stran 52
Športne igre upokojencev Severne Primorske	stran 55
Naši starosvetniki	stran 55
<i>Za dom in družino</i>	
V slovo gospodu Branku Melinku	stran 56
Romanje bolnikov in invalidov na Brezje	stran 57
Starejši potrebujejo naklonjenost mlajših	stran 58
Še v Kristusu ni bilo nič	stran 58
Dve mamici imam	stran 59
Vipavski dan v Kanjem dolu	stran 60
Še en pozdrav od izvoženih Vipavcev	stran 62
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 63

Ajdovščina
sp 0
VIPAVSKI
2008

352 9(497.4 Vipava)

0117695,85

COBISS

OTROZHIA " BIBLIA.

Ein Handtbüchlein/
Darinn ist vnter anderm der
Catechismus Von
fünfferlei Spra-
chen.

DEUTERONOMY NA VI.

INu te besede, katere tebi danas
Isapovém, bodesh urvoiem sers
cu hranil; inu ije Otrokom tvoim
ostril, inu od njih govoril, sedezh
doma vhihi tvoij, alli po
potu gredezh; kadar
leshes inu
vstanesh.

done M. F. Illjuzin ~:

ANNO M. D. LXXVI.

Arbillis Pyzm: Gasserj Lind: 1568
Augustburgi